

2020

Jaarstukken
Gemeente Borne

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

Paraaf voor
waarmerkingsdoeleinden

Inhoudsopgave

Inleiding **5**
Deel A.: Jaarverslag **6**
1 Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen **7**
2 Programma's **11**
2.1 programma Solidair Borne 12
2.2 programma Duurzaam Borne 20
2.3 programma Verbindend Borne 26
2.4 programma Borne Algemeen 31
3 Paragrafen **35**
3.1 Paragraaf Lokale heffingen 36
3.2 Paragraaf Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 50
3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 61
3.4 Paragraaf Financiering 66
3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering 70
3.6 Paragraaf Verbonden partijen 76
3.7 Paragraaf Grondbeleid 81
Deel B.: Jaarrekening **91**
1 Balans per 31 december 2020 92
2 Overzicht van baten en lasten 2020 94
3 Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat 95
4 Toelichting op de balans per 31 december 2020 99
5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2020 114
6 Incidentele baten en lasten 126
8 Informatie Wet normering topinkomens 129
9 Begrotingsrechtmatigheid 131
10. SiSa bijlage bij de jaarrekening 132
11 Controleverklaring 138
Deel C.: Overig **139**
1 Basisgegevens Verbonden partijen 140
2 Verplichte beleidsindicatoren 150

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Paraaf voor
waarmerkingsdoeleinden

Inleiding

De jaarstukken zijn het instrument waarmee het college verantwoording aflegt aan de Raad over wat er in de Programmabegroting is afgesproken. De jaarstukken vallen uiteen in het jaarverslag (deel A.) en de jaarrekening (deel B.).

In het jaarverslag is naast de bestuurlijke- en financiële hoofdlijnen ruimte voor de (verplichte) programma-verantwoording en de paragrafen. In de programmaverantwoording worden de gerealiseerde maatschappelijke effecten beschreven alsmede de wijze waarop die effecten zijn nagestreefd gecombineerd met een overzicht van de baten en lasten. Voor een toelichting op de baten en lasten wordt veelal verwezen naar het overzicht van de baten en lasten in de jaarrekening. Die keuze is gemaakt om de zelfstandige leesbaarheid van de jaarrekening te behouden.

De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting, de balans en de toelichting, een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

A

Jaarverslag 2020
Gemeente Borne

Parad door waarmerkingsloeielinden

1 Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Deze jaarstukken hebben betrekking op de verantwoording van de begroting 2020. De begroting 2020 is gebaseerd op de uitgangspunten van het raads- en coalitieakkoord 2018-2022. Het vertrekpunt hierbij is onze visie 'Toekomstvisie 2030: Dynamische Dorpen' (MijnBorne2030).

Visie en prioriteiten

Dynamische dorpen - Toekomstvisie van de Bornse gemeenschap
Welzijn en samenleving in 2030
Gewilde locatie om te wonen. Dorpse identiteit, groene gemeente, stedelijke voorzieningen dichtbij. Zelfstandigheid behouden. Noaberschap en gastvrijheid. Inwoneraantal is gegroeid. Aansprekende voorzieningen voor de jeugd. Centrum ontmoetingsplek voor bewoners. Goede verbindingen van de wijken naar het centrum. Uitnodigende uitstraling van het centrum. Aantrekkelijk voor de jeugd door vele uitgaansgelegenheden en terrasjes. Het Kulturhus is een bindende factor in de gemeenschap. Door culturele activiteiten leren bewoners elkaar beter kennen en integreren nieuwe inwoners makkelijk.

Ruimte en wonen in 2030
De structuur en aanblik van Borne, Hertme en Zenderen is zoveel mogelijk gelijk gebleven. Nieuwe woningen gebouwd door effectief van de open ruimte in de dorpskernen gebruik te maken. Oude woningen en bedrijfsruimtes zijn indien nodig vervangen door nieuwbouw. Bornenaren in alle leeftijdsfasen wonen gelukkig in Borne. Zorgwoningen voor bewoners die extra zorg behoeven. Levensloop geschikte woningen in de nieuwbouw. Veel senioren uit de omgeving gevestigd in diverse woonservice-zones.

Economie en ondernemen in 2030
De aantrekkingskracht van Borne uit zich in nieuwe bedrijvigheid. Er zijn diverse kennisintensieve zelfstandige bedrijven gevestigd. Ook komen door het groene karakter van de gemeente en de vele culturele activiteiten ieder jaar meer toeristen naar Borne en de kerkdorpen. Er is hierdoor meer werkgelegenheid in de horeca ontstaan.

Duurzaamheid in 2030
Alle nieuwbouw van de afgelopen jaren is gebouwd op basis van duurzame principes. Projectontwikkelaars gebruiken 100% herbruikbaar materiaal voor hun nieuwbouw. De nieuwe woningen zijn energieneutraal. Borne heeft zijn duurzaamheid in een convenant met alle Bornse bedrijven en organisaties vastgelegd. Daarin hebben alle partijen zich verbonden groene energie en minimaal 50% fairtrade producten te gebruiken.

Prioriteiten en ruimte
De prioriteiten uit het raads- en coalitieakkoord zijn uitgewerkt in concrete voorstellen. Deze komen terug in de programmaverantwoording als Resultaatafspraken 2018-2022. De hiervoor beschikbaar gestelde middelen maken integraal onderdeel uit van de begrote baten en lasten per programma.

Parade door waarmerkingsdoeleinden

1.2 Financiële hoofdlijnen

In het najaar van 2019 is voor het bestaande beleid 2020 een tekort begroot van € 3.127.000 Bij de begrotingsbehandeling zijn aanvullend ambities geaccordeerd (€ 708.000 structureel en € 3.855.000 incidenteel). Tegelijkertijd zijn ombuigingsvoorstellen (€ 1.034.000), een OZB verhoging en de bijstelling van de septembercirculaire 2019 (€ 347.000) geaccordeerd. Het totaal resulteerde een begroot tekort van € 5.526.000

Medio 2020 is de bestuursrapportage opgesteld. In deze rapportage is een verwacht tekort gepresenteerd van € 7.527.000. Het gerealiseerde resultaat 2020, afgezet tegen de stand van de hiervoor beschreven stadia, is in de meest beknopte vorm als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	66.748	76.236	65.175	11.061
Totaal baten	61.870	66.587	60.320	-6.267
Saldo baten en lasten	**-4.881**	**-9.649**	**-4.855**	**4.794**
Toevoegingen aan reserves	1.147	2.288	2.288	0
Beschikking over reserves	2.900	4.409	4.228	-181
Resultaat	**-3.127**	**-7.527**	**-2.915**	**4.612**

Het jaar 2020 wordt afgesloten met een tekort van €2.915.000. In de bestuursrapportage is een tekort van €7.527.000 gemeld. In de programma's in het jaarverslag en in de jaarrekening wordt dieper ingegaan op programma- en thema niveau op afwijkingen aan baten-, lasten- of saldokant van €25.000 of meer.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het tekort zoals is vastgesteld in de bestuursrapportage zijn de volgende:

't Wooldrik €1.340.000 V
In 2020 is een voorbereidingskrediet van € 2.000.000 beschikbaar gesteld. Er is voor gekozen om deze voorbereidingskosten ineens af te schrijven in hetzelfde jaar. Na de bestuursrapportage werd helder dat de plannen voor de uitvoering langer doorlopen en worden geïntegreerd in het raadsvoorstel voor het sportpark dat in 2021 in de raad komt. Hierdoor is wordt dit budget overgeheveld.

Basis op Orde €1.300.000 V
De uitvoering van de projecten binnen het 'Programma Organisatie' is gepland in de jaren 2020 en in 2021 met een afzonderlijk incidenteel budget voor beide jaren. Het opzetten en de uitvoering van, met name het I&A werkplan, was gepland in 2020 maar krijgt ook een jaar overschrijdend verloop. Dit heeft ertoe geleid dat er in 2020 €1.300.000 aan budget is overgebleven en wordt overgeheveld naar 2021.

Maria Mediatrix €440.000 V

Voor de aankoop en tijdelijk onderhoud van Maria Mediatrix is in 2020 budget beschikbaar gesteld. De aankoop is in de loop van 2020 verplaatst naar 2021. Dit leidt in 2020 tot een voordeel van €440.000.

Nota kapitaalgoederen €1.655.000 N
Er is eind 2020 gewerkt aan de nieuwe nota kapitaalgoederen. Hierbij is het achterstallig onderhoud inzichtelijk gemaakt. Voor deze onderhoudswerkzaamheden dient er direct een voorziening te worden getroffen. Het gaat hierbij om een bedrag van €1.655.000.

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

Grondexploitaties €448.000 N
Bij de herijking van de grondexploitaties is gebleken dat per saldo de grondexploitaties zijn verslechterd met €448.000.

WMO €300.000 V
Er is in 2020 geen aanspraak gemaakt op grote en daarmee dure woningaanpassingen. Daarnaast is er een voordeel ontstaan op het aanvullend openbaar vervoer doordat de inwoners minder reiskilometers hebben afgelegd als gevolg van Covid-19.

Jeugdhulp €350.000 V
Enerzijds wordt er in de reguliere jeugdhulp meer uitgegeven dan begroot, anderzijds zijn er minder jongeren opgenomen in de hoog specialistische zorg doordat de kinderrechter minder maatregelen heeft uitgesproken. Per saldo een voordeel van ruim €350.000.

Gemeentefonds €1.532.000 V
De definitieve hoogte van de effecten de circulaires inclusief coronaeffecten was nog niet bekend bij het vaststellen van de berap. Daarnaast hebben er als gevolg van mutaties in voorgaande dienstjaren nog afrekeningen plaatsgevonden. Dit leidt per saldo tot een voordeel van €1.532.000. Hier staat wel tegenover dat er op het gebied van corona ook diverse uitgaven zijn gedaan, deze uitgaven zitten verspreid door alle programma's heen.

Stelposten €912.000 V
Lagere uitgaven voor loon- en prijscompensatie, autonome groei en vervangingsinvesteringen zorgen voor een voordeel van in totaal € 912.000. Hier staan uitgaven op andere begrotingsposten tegenover, maar die zijn grotendeels opgevangen binnen de beschikbare budgetten.

Beheer openbare ruimte €200.000 V

Binnen Twente Milieu is met ingang van 2020 het kostprijs plus systeem ingevoerd. Hierbij zijn met name de kosten van overhead herijkt. Dit zorgt voor een verschuiving van niet-tarieftaken naar tarieftaken. Per saldo levert dit een structureel voordeel van €110.000 op. Daarnaast ontstaat er incidenteel een voordeel doordat de autonome groei in 2020 lager is dan weer er vooraf rekening mee is gehouden en zijn er op het gebied van de eikenprocessierups minder kosten gemaakt dan begroot. Dit levert in 2020 een voordeel op van €200.000.

Verlofstuwmeren €251.000 N

Bij het op orde brengen van de basis is in de loop van 2020 nieuw verlof beleid ontwikkeld. Hierbij is duidelijk geworden dat er is sprake van een overmatig spaarsaldo van verlofuren. Hier is een voorziening voor getroffen dat leidt tot een nadeel van €251.000.

Educatie €551.000 V

Op het gebied van educatie wordt een voordeel van €551.000 gerealiseerd. Oorzaken hiervoor liggen bij de realisatie van 't Wooldrik en corona. Het Wooldrik is in voorbereiding, we zijn er op begrotingsbasis echter vanuit gegaan dat er zaken al gerealiseerd zouden zijn in 2020. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld de kapitaallasten van het Reuvekamp vrijvallen. Daarnaast hebben we minder kosten aan leerlingenvervoer als gevolg van corona.

Parapluloor
waarmerkingsdoeleinden

1.3 Corona

De eerste weken van de corona crisis, pakweg de periode van maart tot en met juni 2020, hadden het karakter van een sprint. De focus lag met name op de korte termijn en het nemen van snelle besluiten. Daarna had de crisis meer het karakter van een marathon, waarbij het meer gaat om vooruitkijken, richting geven en koers bepalen.

Er is nauw contact met de Veiligheidsregio, maar ook staan wij open voor de signalen vanuit de samenleving als het gaat over ondersteuning voor burgers, bedrijven en verenigingen uit Borne.

In het jaar 2020 hebben we via de een drietal steunpakketten vanuit het Rijk een totaalbedrag van € 561.000 aan corona steunmiddelen ontvangen. In totaliteit hebben wij € 535.000 ingezet voor dit specifieke doel. De restant middelen zijn overgeheveld naar 2021 voor verdere besteding, waarmee er initiatieven vanuit de samenleving mede worden mogelijk gemaakt.

Parafering voor waarmerking doeleinden

2. Programma's

2.1 programma Solidair Borne

2.1.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:
Een van onze uitgangspunten is en blijft dat iedereen in Borne in staat moet worden gesteld om volwaardig in onze samenleving mee te doen. Mensen moeten mee willen doen, maar ook ruimte krijgen om daadwerkelijk mee te kunnen doen. Dat vraagt inzet van ons allemaal. Het Sociaal Fonds is een van de middelen om ons doel te bereiken.

THEMA'S PROGRAMMA SOLIDAIR BORNE	Doelen per thema
Cultuur en vrije tijd	Inwoners kunnen zich ontspannen en ontplooien door toegankelijke cultuur- en vrijetijdsvoorzieningen.
Economie	Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en voorzieningen in de buurt.
Educatie	Kinderen en jongeren kunnen zich ontwikkelen en veilig (op-)groeien naar zelfstandigheid.
Gezondheid	Inwoners zijn zo lang mogelijk gezond.
Maatschappelijke participatie	Inwoners kunnen meedoen aan onze samenleving.
Sport	Inwoners kunnen sporten en bewegen door toegankelijke sport-voorzieningen.
Veiligheid	Inwoners wonen en leven in een veilige leefomgeving
Werk en inkomen	Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving.

Aanvullend zijn voor 2018 - 2022 de volgende resultaatafspraken gemaakt.

Sport, welzijn en cultuur:

- Regie op samenhang tussen cultuur, sport, welzijn. Onderzoek wordt gedaan naar de rol en positie van het welzijnswerk en overige activiteiten binnen het Kulturhus.
- De cultuuragenda wordt uitgevoerd.
- Subsidies zijn makkelijk te vinden en voorwaarden zijn duidelijk voor aanvragers.
- Eerste fase ’t Wooldrik (zwembad, sporthal, beach, duurzaamheid) is in uitvoering.

Veiligheid en leefbaarheid:

- Sluitende aanpak personen met verward gedrag
- Woonoverlast neemt af
- Ondermijning wordt programmatisch aangepakt
- Agendering van Integraal veiligheidsbeleid in 2020

Arbeidsmarkt en werkgelegenheid:

- Participatiebeleid: doel is iedereen mee laten doen naar vermogen, bij voorkeur in de vorm van betaald werk of als zelfstandige. De werkgerelateerde uitstroom groeit jaarlijks met 15%.
- De vrijetijdseconomie leidt tot een groei van bestedingen en banen in Borne.

Parad door waarmerking doelelinden

- De rol van de accountmanager bedrijven is samen met de BBO structureel geborgd.

Sociaal domein:

- Vroegsignalering van problematische situaties rondom echtscheidingen om nadelige gevolgen voor kinderen die betrokken zijn bij problematische echtscheidingen worden voorkomen.
- In 2020 is minimaal 90% van de sub-doelgroep 'ouders van kinderen uit armoedegezinnen' geattendeerd op het Sociaal Fonds.
- In 2020 is een aanpak gerealiseerd waarin expliciete aandacht is voor de groep 'inwoners met een laag inkomen' (o.a. eenoudergezinnen met minderjarige kinderen, ouderen en zelfstandigen/ondernemers).
- Begin 2019 wordt gestart met een 'sociaal makelaar'. De taken van de 'sociaal makelaar' zijn meerledig:
    - voorlichting over mogelijkheden in het kader van armoedepreventie/Sociaal Fonds aan doelgroep én intermediairs (b.v. scholen) zodat doelgroep beter wordt bereikt
    - bevorderen van samenwerking tussen verschillende organisaties en initiatieven
    - het algemeen maatschappelijk bewustzijn over armoede vergroten zodat maatschappelijk en sociaal kapitaal wordt vergroot (zie: Movisie, wat werkt bij de aanpak van armoede)
    - effectieve aanpak van achterliggende problemen en versterken van o.a. vaardigheden, zelfbeeld, veerkracht en creativiteit bij de doelgroep.

Aanvullend op het raadsakkoord bereikt het college de volgende resultaten:

- In 2020 is 'verlengde jeugdhulp' geborgd opdat de overgang van Jeugdzorg naar Wmo soepel verloopt als een jongere 18 wordt.
- Verlengde ondersteuning van pleeggezinnen tot 22 jaar als een pleegkind thuis woont.
- In 2018 is gestart met een integrale aanpak voor ondersteuning van personen met verward gedrag (inclusief psycholance). Deze aanpak resulteert onder andere in een voorstel over hoe de gemeente Borne voldoende passende opvang, zorg en ondersteuning voor personen met verward gedrag zelf en hun omgeving kan organiseren.
- Er is in 2022 een aanpak gerealiseerd voor stageplekken voor de specifieke doelgroepen 'voormalig Wajongers' en 'statushouders' naar het model 'Borne Werkt', maar aansluitend bij doelgroep.

Centrumontwikkeling:

- Strategisch project Centrum Borne is afgerond:
    - Gebied Nijstad / Bakkerssteeg
    - Parkeerterrein De Haven (voor het Kulturhus)
- Besluitvorming over het uitbreiden van autoluw gebied centrum is afgerond.
- Groene componenten zijn in het centrum toegevoegd.

Onderwijshuisvesting/brede school:

- Instroompunten Bornsche Maten, Reuvekamp en Stroom Esch zijn gerealiseerd.
- Visie op Integrale kindcentra is in uitvoering.

Spoorveiligheid:

- Het risicobewustzijn en kennis over het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen bij de inwoners van Borne wordt vergroot.
- Het aantal stremmingen op de spoorwegovergangen in de gemeente Borne wordt tot een minimum beperkt.
- Het verkeersgedrag van de weggebruikers in de gemeente is op positieve wijze veranderd.
- Met ProRail zijn afspraken gemaakt over maximale bereikbaarheid, minimale storingen, onbewaakte overwegen en minimale dichtligtijden.
- Daartoe worden in de komende vier jaar in overleg met Prorail zo mogelijk maatregelen genomen.

Parade voor waarmerking doeleinden

2.1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hieronder is, per thema, een beschrijving gegeven van de acties die zijn ondernomen om de, in het vorige onderdeel, gedefinieerde doelen te behalen.

Cultuur en vrije tijd

In 2020 zijn de culturele activiteiten zoals opgenomen in de cultuuragenda voortgezet. De cultuurmakelaar heeft vanwege de corona maatregelen via digitale ontmoeting ondersteuning geboden aan culturele verenigingen. Daarnaast is geprobeerd enkele digitale netwerkbijeenkomsten met het culturele veld te organiseren, deze zijn uiteindelijk komen te vervallen vanwege onvoldoende belangstelling. Samen met het Museum Bussemakerhuis heeft de Cultuurmakelaar gewerkt aan het cultuurprofiel van Borne.

Economie

Het jaar 2020 kende qua economie hoogte- en dieptepunten in gemeente Borne. Zo zagen we bij ondernemers in de foodsector en de bouw grote groei, alleen kenden de niet essentiële winkels en horeca grote verliezen. Toch is het te verwachten beeld; faillissementen en/of leegstand niet uitgekomen in 2020. Sterker nog, er zijn nieuwe ondernemers zich in het centrum gaan vestigen en op bedrijventerrein Molenkamp zijn bijna geen leegstaande panden te vinden. Op het bedrijventerrein De Veldkamp bedrijventerrein is in 2020 circa 11.600 m2 grond verkocht. De rol van de accountmanager bedrijven/ dorpsmanager bewijst juist in deze tijd zijn (onmisbare) waarde in Borne. Ondernemers wisten de weg naar de gemeente veelal via de accountmanager goed te vinden en zijn positief over het ondernemersklimaat.

Educatie

In 2020 is de scenario analyse voor onderwijshuisvesting instroompunt Bornsche Maten opgeleverd. Op basis daarvan is in december 2020 het minimum aantal lokalen voor de uitbreiding van basisschool De Vonder en basisschool Beekpark door de raad vastgesteld. Tevens is er voor de uitbreiding Beekpark een budget van € 1,1 miljoen beschikbaar gesteld en voor de uitbreiding van De Vonder een voorbereidingskrediet van € 400.000.

Gezondheid

Uitvoeringstaken op het gebied van gezondheid zijn uitbesteed aan de GGD Twente, dit is een wettelijke verplichting. Het betreft o.a. het basistakenpakket van de Jeugdgezondheidszorg en de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma. Lokaal zijn diverse projecten voor jeugdigen uitgevoerd, ter bevordering van een gezonde leefstijl.

Er is gestart met de voorbereiding voor een lokaal preventieakkoord waar de thema's roken, overgewicht, alcohol en drugs centraal staan.

Samen met voorliggende partners en lokale zorgaanbieders is getracht de gevolgen van de corona crisis zo klein mogelijk te houden.

In het kader van de verbinding tussen gezondheid, veiligheid en zorg en de sluitende aanpak personen met verward gedrag zijn een wijk-GGD'er aangetrokken, trainingen aangeboden aan lokale professionals en is gestart met de uitrol van de hulpkaart en is de borging van streettriage tot stand gekomen.

De wijk-GGD'er is een belangrijke schakel tussen gemeente, politie en BOA's en zorgaanbieders. Escalaties kunnen voorkomen worden door tijdige inzet en betrokkenheid van de wijk-GGD'er.

Parel door waarmerking doelelinden

Maatschappelijke participatie

Uit een evaluatie van het minimabeleid, uitgevoerd in het 4e kwartaal van 2020, is gebleken dat we 89 procent van alle huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum in beeld hebben. Opvallend was het bereik van het Kindpakket dat met 72% beduidend hoger lag dan in vergelijkbare gemeenten (40%). Ongeacht deze mooie cijfers is het gebruik, waarschijnlijk door de corona pandemie, van de minimaregelingen in 2020 met ruim 20% gedaald.

We ondersteunen statushouders met hun integratie door de inzet van Borne Werkt waar duale trajecten worden aangeboden in de vorm van vrijwilligerswerk, sport/ bewegen en taalles in de praktijk. Door de lock-downs hebben we alleen een aanbod kunnen doen in januari, februari en deels in maart. Rond mei is er een beperkt programma aangeboden aan 4 vrijwilligers (maximaal) die, rekening houdend met RIVM richtlijnen, noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit hebben gevoerd en het oud-papier van het Dijkhuis hebben verwerkt. Gedurende de hele lock-down periode hebben medewerkers van Borne Werkt voortdurend contact onderhouden met alle deelnemers van Borne Werkt en zo nodig ondersteuning aangeboden.
Voor de speciale groep "voormalige Wajongers" en andere personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt loopt een traject waarin zij door specialistische werkcoaches intensief worden begeleid naar (part-time) werk eventueel in combinatie met een loonkostensubsidie.

In het kader van de schuldhulpverlening loopt er vanaf oktober 2019 het pilot- project "vroegsignalering Er op AF!".Dit project is een werkwijze om in een vroegtijdig stadium in contact te komen met inwoners met betalingsachterstanden van huur, energie, water en zorgverzekering waarmee ern desgewenst hulp wordt aangeboden om grotere problemen in de toekomst te voorkomen. In dit kader zijn 135 huishoudens opgepakt door Wijkracht (die de uitvoering verzorgt) waarvan in 73 huishoudens (54%) hulp is aangeboden. Dit project past in de transformatie van curatief naar preventief werken. In het kader van de corona-maatregelen was de gemeente verantwoordelijk voor het inzetten van de Tozo (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers). De ROZ (Regionale Organisatie Zelfstandigen) heeft hier namens Borne en 16 andere gemeenten in Twente en de Achterhoek uitvoering aangegeven. In 2020 zijn 604 aanvragen voor de inkomensondersteuning en 70 kredieten behandeld.

Samen met de Twentse gemeenten wordt gewerkt aan de vroegsignalering rondom problematische situaties bij echtscheidingen. Hierbij worden advocaten en notarissen betrokken.
In 2020 zijn de voorbereidingen gestart voor een pilot samen met de gemeenten Hengelo en Hof van Twente om te komen tot een meer efficiënte jeugdhulpondersteuning op de scholen voor speciaal onderwijs in Hengelo. Veel jongeren die scholen voor speciaal onderwijs in Hengelo bezoeken hebben ook jeugdhulp. Deze pilot kon vanwege de corona-maatregelen in 2020 niet daadwerkelijk starten.
De "verlengde jeugdhulp" is geborgd. Met de gecertificeerde instellingen (deze voeren jeugdbeschermings-maatregelen uit) zijn afspraken gemaakt om tijdig contact op te nemen met de Wmo, zodat de overgang van Jeugdzorg naar Wmo soepeler verloopt.
Er is verlengde ondersteuning van de pleeggezinnen tot 22 jaar. Pleegzorg is standaard tot 21 jaar. Een pleegzorgrelatie kan alleen eerder eindigen wanneer de pleegzorgkinderen dit zelf willen.

Sport

Sportstimulering:

Vanaf maart 2020 zijn veel sportactiviteiten komen te vervallen doordat de sportaccommodaties gesloten werden vanwege de corona maatregelen. Toernooien en activiteiten voor de kinderen en jeugd zijn afgelast. De zwemlessen zijn bijna het gehele jaar niet doorgegaan waardoor kinderen nu pas op latere leeftijd zwemvaardig zullen zijn.

Met behulp van de inzet van corona coördinatoren zijn langzaamaan veel sportverenigingen weer opgestart met activiteiten in de buitenlucht. Veel inwoners hebben kennisgemaakt met Beachsporten; van volleybal en handbal tot badminton en jeu de boules maar dan in het zand. Ook gingen mensen massaal wandelen, hardlopen of mountainbiken om zo alsnog in beweging te blijven.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Verenigingen geven aan dat ze veel inkomsten hebben gemist door sluiting van kantines, sponsoren die zijn weg gevallen en leden die hun lidmaatschap hebben opgezegd. Door compensatiegelden van het rijk worden de Bornse sportverenigingen vooralsnog niet in hun voortbestaan bedreigd. De bewegingsachterstand in combinatie met overgewicht is bij de jongste basisschool jeugd door de vakdocenten al duidelijk zichtbaar. Hieraan zal de komende tijd, samen met de verenigingen en het onderwijs, extra aandacht geschonken moeten worden om te voorkomen dat dit op latere leeftijd tot problemen gaat leiden.

Sportaccommodaties:

Het onderhoud van de natuur- en kunstgrasvelden is, na een Europees aanbestedingstraject, voor zes jaar gegund aan Ter Braak Cultuurtechniek. In de uitvraag is extra aandacht gevraagd voor het duurzaam onderhouden van het sportpark. Het inzetten van robotmaaiers (minder CO2 uitstoot) en het bestrijden van onkruid vanuit de Greendeal afspraken waren belangrijke criteria voor de gunning.

Fase 1 van project 't Wooldrik, de renovatie van de was- en kleedgelegenheid van het zwembad en de vervanging van diverse technische installaties, is in het najaar gestart. Vanwege de coronamaatregelen was het zwembad gesloten; de bezoekers hebben dus weinig hinder gehad van de werkzaamheden. De afronding van de werkzaamheden is voorzien in 2021.

Veiligheid

Sluitende aanpak personen met verward gedrag

In het kader van de sluitende aanpak personen met verward gedrag zijn ten aanzien van een aantal bouwstenen lokale ontwikkelingen te vermelden;

- Met behulp van een subsidie van ZonMw is in het kader van vroegsignalering en preventie een wijk GGD-er voor een periode van acht maanden aangetrokken.
- In samenwerking met het Zelfregieteam en Mediant is gestart met de introductie van de Hulpkaart.
- Samen met de ketenpartners is de handleiding 'Zo delen we informatie in Borne' opgesteld, met alle praktische regels over gegevensdeling.
- Ten slotte is mede met behulp van subsidiegelden van ZonMw een trainingsaanbod opgezet voor alle lokale betrokken professionals om signalen en symptomen van psychische problemen te herkennen, weten hoe men hier mee om moet gaan en hoe men de mensen naar de juiste hulp kunt verwijzen.

Daarnaast is in samenwerking met de Twentse gemeenten en ketenpartners de inzet van streettriage geborgd en zijn de eerste casussen in het kader van de Wet verplichte GGZ opgepakt en afgewikkeld, dit betrof ook enkele casussen waar sprake was van woonoverlast.

Ondermijning wordt programmatisch aangepakt

In het kader van de lokale aanpak van ondermijning is een intern meldpunt voor Ondermijning ingericht om signalen van collega's over ondermijnende activiteiten in de Bornse samenleving te ontvangen. In het kader van het weerbaarder maken van de eigen organisatie en de samenleving heeft er interne voorlichting plaatsgevonden om collega's bewuster te maken van de signalen van Ondermijning en is bij de samenleving via Meedoen in Borne ook de bewustwording ten aanzien van ondermijnende criminaliteit gestimuleerd.
De aanpak van hennep heeft geresulteerd in de ontmanteling van een hennepkwekerij in Borne, waarbij het Damoclesbeleid is toegepast en de buurt is hierover geïnformeerd.

Agendering van Integraal veiligheidsbeleid in 2020

Veiligheid is een veelomvattend begrip. De vraag naar veiligheid is oneindig. Dat geldt niet voor de beschikbare capaciteit en middelen. Het is daarom noodzakelijk om prioritering aan te brengen. Dat is gebeurd met de actualisatie van het integraal veiligheidsbeleid. Op basis van de resultaten van de Veiligheidsmonitor 2019 en de veiligheidsanalyse met professionals is dit beleid geactualiseerd. In de factsheet van het Integraal Veiligheidsplan 2021-2022 Borne staan de onderwerpen waar wij ons in de periode 2021-2022 specifiek op

willen richten. De nieuwe speerpunten zijn een goede afspiegeling van de zichtbare en onzichtbare criminaliteit.

Spoorveiligheid
Het aantal stremmingen op de spoorwegovergangen in de gemeente Borne is tot een minimum beperkt. Er hebben gesprekken met ProRail, NS en omwonenden plaatsgevonden voor alternatief overweg Het Vlier en privé overweg welke beiden niet beveiligd zijn (zogenaamde Niet Beveiligde Overwegen NABO). Alternatief moet de Vloedbeltverbinding worden. We focussen ons nu op gehele afsluiting. in maart 2021 is de overweg al afgesloten voor motorvoertuigen.

De onderdoorgang Oonksweg is uitgewerkt, dit wordt alternatief voor onderdoorgang in Verbindingsweg welke niet door gaat als Vloedbeltverbinding wordt aangelegd. De onderdoorgang Bornerbroeksestraat wordt fietsonderdoorgang welke onderdeel uitmaakt van de F35. De subsidies zijn aangevraagd ook voor de F35 vanaf Azelosestraat t/m de Oonksweg.

Werk en inkomen

In 2019 is het actieprogramma Werk & Bijstand 2019-2022 vastgesteld. Hoofddoelstelling blijft uitkeringsgerechtigden zo veel mogelijk laten uitstromen naar werk. Begin 2020 bedroeg het uitkeringsbestand 295 personen. De uitstroom bedroeg 73 personen en de instroom bedroeg 69 personen. Het uitkeringsbestand eind 2020 bedroeg daardoor 291 personen. Van de uitstroom waren 27 personen werkgerelateerd. Afgezet tegen het bestand per begin 2020 hebben we een werkgerelateerde uitstroom van 9.1% kunnen realiseren. Ondanks onze doelstelling, de inzet van klantmanagers en werkcoaches is onze werkgerelateerde uitstroom van 15% niet gehaald. De reële verwachting is dat corona hier debet aan is.

Met het oog op de bezuinigingstaakstelling en de verwachting dat de economie en de werkgelegenheid in 2020 zou gaan groeien, hadden we voor 2020 een aanvullend doel gesteld om het totale uitkeringsbestand (295 per begin 2020) met minimaal 5% te laten krimpen. Dat is , gezien de eindstand 2020 (291 personen), ook niet gelukt. Ook hier kan gesteld worden dat de corona- crisis hier debet aan is geweest. Toch is het bestand met 1,3%. gedaald. De maatregelen van de Rijksoverheid voor het bedrijfsleven , ondernemers en ZZP-ers hebben echter massale werkloosheid en een grote instroom in de bijstand voorkomen.

2.1.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven.

Solidair Borne (bedragen x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	38.687	45.277	40.041	5.236
Totaal baten	10.041	12.914	10.725	-2.189
Saldo baten en lasten	**-28.646**	**-32.363**	**-29.316**	**3.047**
Toevoeging aan reserves	485	485	485	0
Beschikking over reserves	836	658	755	97
Saldo programma	**-28.295**	**-32.190**	**-29.046**	**3.144**

Toelichting

Het programma Solidair Borne komt €3.144.000 voordeliger uit dan begroot. De volledige verschillenverklaring van het programma Solidair Borne is te vinden in de jaarrekening onder de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Hieronder worden de belangrijkste verschillen weergegeven.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

De ontwikkelingen op de Veldkamp en het RBT zijn in 2020 gunstiger geweest dan vooraf verwacht. Hierdoor kunnen verliesvoorzieningen deels vrijvallen. Dit levert een voordeel op van €620.000.

De uitvoering van de plannen voor ’t Wooldrik hebben een langere doorlooptijd dan verwacht. Hierdoor wordt het voordelige saldo á €1,3 miljoen overgeheveld naar 2021. Als gevolg van deze langere doorlooptijd wordt ook op het gebied van educatie een voordeel van €550.000 behaald, bestaande uit vrijvallende kapitaallasten voor de nog te realiseren school en doordat er minder kosten zijn aan leerlingen als gevolg van corona.

Er is in 2020 geen aanspraak gemaakt op grote en daarmee dure woningaanpassingen. Daarnaast is er een voordeel ontstaan op het aanvullend openbaar vervoer doordat de inwoners minder reiskilometers hebben afgelegd als gevolg van Covid-19. Dit zorgt voor een voordeel van €300.000 in 2020. Ook op de jeugdhulp wordt een voordeel van €350.000 gerealiseerd, doordat er minder jongeren zijn opgenomen in de hoog specialistische zorg.

2.2 programma Duurzaam Borne

2.2.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:
Ook lokaal ligt er een grote opgave op het gebied van duurzaamheid. Het is een containerbegrip, dat meer is dan het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen, CO2-uitstoot en restafval. In deze raadsperiode willen we onze doelen concreet maken en stappen zetten om die doelen te bereiken.

THEMA'S PROGRAMMA DUURZAAM BORNE	Doelen per thema
Duurzaamheid	Inwoners leven in een duurzame, klimaatneutrale samenleving.
Mobiliteit	Inwoners kunnen makkelijk en veilig komen waar ze moeten zijn.
Omgeving	Inwoners leven in een schone, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.
Wonen	De inwoners wonen in een betaalbare, nette en veilige woning.

Aanvullend zijn voor 2018 - 2022 de volgende resultaatafspraken gemaakt.

Duurzaamheid:

- In 2030 is 30% van het gebruik van elektriciteit in Borne duurzaam opgewekt.
- In 2030 is 20% van de gebouwde omgeving in Borne aardgasvrij.
- De CO2-uitstoot is in 2025 met 25% verminderd ten opzichte van 1990.
- Qua energiebesparing streven we in 2023 naar het niveau van energieverbruik van 1990. Van daaruit streven we naar een verdere jaarlijkse besparing van 2%.
- Qua energielabel zijn alle woningen in 2025 betrouwbaar gelabeld. Voor nieuwbouw gelden vanaf 2020 BENG normen (Bijna Energie Neutraal) en vanaf 2025 dient alles volledig energie neutraal te zijn. Gemeentelijk vastgoed en kantoren vereisen vanaf 2023 een Energielabel C.
- Gemiddeld produceren inwoners van Borne maximaal 120 kg restafval per persoon. Om dit te bereiken wordt het afvalbeleid gemonitord, geëvalueerd en (stapsgewijs) geoptimaliseerd (zonder de lange termijnvisie los te laten). Scenario's met behoud van de zwarte afvalcontainer worden uitgewerkt. Voorlichting blijft essentieel.
- Binnen de Groene Poort blijven we inzetten op o.a. vergroting van het toeristische en recreatieve aanbod, plattelandsontwikkeling (behoud leefbaarheid) en verbetering van biodiversiteit.
- We voeren het vastgestelde "Plan van aanpak asbestdaken" uit en onderzoeken hierbij de mogelijkheid van een stimuleringsregeling voor particulieren.

Fietsers en voetgangers:

- Fietsplan is gereed en in uitvoering.
- Binnendorps deel F35 is afgerond, inclusief onderdoorgang Bornerbroeksestraat (stapsteen 3 van de Totaalvisie).
- Alle wijken zijn duurzaam veilig ingericht (inclusief 30 km zones).

Parade voor waarmerking doeleinden

Infrastructuur:

- Een gemeentelijke verbindingsweg met ondertunneling.
- Een goede en duidelijke oplossingsvariant gekozen voor de verkeersproblematiek in Zenderen.
- Blijvende lobby voor knip in de rondweg.

Elshorst-Vloedbelt:

- Uitgangspunt is dat ontwikkelingen op deze locatie de leefbaarheid en veiligheid in Zenderen en het buitengebied niet negatief beïnvloeden, maar juist bijdragen aan versterking hiervan.
- Dit is ook het uitgangspunt met betrekking tot het plan van de eigenaar Twence voor de realisatie van een mestverwaardingsinstallatie op de locatie Elhorst Vloedbelt. Als dit plan wordt doorgezet, moeten kansen worden benut voor de doorontwikkeling van deze locatie en moet de samenleving kunnen profiteren van de energieopbrengst.
- Waar dit mogelijk is en bijdraagt aan de leefbaarheid en veiligheid van Zenderen, zoeken wij de verbinding met infrastructuur en duurzaamheid, in het bijzonder de verkeersafwikkeling en bereikbaarheid van Zenderen en de werklocaties in Twente.
- Bij een nieuwe invulling van de Elhorst Vloedbelt is voor ons een voorwaarde dat op deze locatie - naast eventuele mestverwaarding- geen nieuwe stortactiviteiten en/of opslag van afval c.q. vrijkomende materialen, zoals asbest, meer mogelijk is.

Wonen:

- Een evenwichtige en toekomstbestendige woningvoorraad die past bij de woningvraag van de toekomst. Daarbij vooral kijkend naar specifieke doelgroepen als jongeren, ouderen en statushouders. Het gaat dan bijvoorbeeld niet alleen om levensloopbestendig bouwen, maar ook om aandacht binnen woonomgevingen voor kwetsbaren.
- Duurzaamheid moet de komende jaren ook bij “wonen” een duidelijker thema worden, waarbij particuliere initiatieven uitdrukkelijk in de afwegingen worden meegenomen.
- Concreet betekent dit voortdurend goed kijken of we de juiste woningen op de juiste plek realiseren.

2.2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hieronder is, per thema, een beschrijving gegeven van de acties die zijn ondernomen om de, in het vorige onderdeel, gedefinieerde doelen te behalen.

Duurzaamheid

In 2020 is - in een nauwe verweving met de Regionale Energiestrategie Twente - verder gewerkt aan de Energievisie voor Borne. De Concept Energievisie is in november 2020 vastgesteld door ons College. En daarmee vrijgegeven voor inspraak vanuit de samenleving.

De Energievisie beschrijft op welke wijze de doelstellingen voor CO2 reductie in 2030 (49% reductie t.o.v. referentiejaar 1990) gerealiseerd gaan worden: door sterk met inwoners en ondernemers in te zetten op energiebesparende maatregelen, door gefaseerd wijken en dorpen van het aardgas te halen en door bij te dragen aan duurzame opwekking van elektriciteit uit zon en wind.

Uw raad heeft in september 2020 ingestemd om in Borne in 2030 additionele grootschalige opwek capaciteit voor duurzame energie te realiseren van 20 GWh/jaar. Een deel daarvan wordt gerealiseerd door zon op grote daken. Daarnaast zal een deel gerealiseerd worden door grondgebonden zonnevelden en/of windparken.

Met de in de Energievisie uitgeschreven strategische pijlers zal Borne in elk geval bereiken dat meer dan 30% van het energieverbruik in 2030 duurzaam opgewekt zal zijn. De intentie ligt er tevens om vóór 2030 met de eerste woonwijken in Borne de transitie van aardgas naar nieuwe duurzame technieken van verwarming te realiseren. Ook qua energiebesparing en het voldoen aan de wettelijke eisen qua energieprestatie verwachten we middels diverse uitvoeringstrajecten te voldoen aan de doelstelling.

Parapluut voor waarmerking doeleinden

Om het uiteindelijke resultaat te meten, te weten de mate van CO2-reductie, zal met hulp van de Nationale Klimaatmonitor en een nieuwe Regionale Monitor, een specifieke monitor uitgewerkt worden. De verwachting is dat deze er in de loop van 2021 ligt.

Duurzame mobiliteit

Naast het beleid, aanbesteding en plaatsen van oplaadpalen zijn de provincie Overijssel en Gelderland (samen met alle gemeenten) gestart met een integrale benadering voor het plaatsen van oplaadinfrastructuur. De GO-RAL (Gelderland Overijssel Regionale Aanpak Laadinfrastructuur) is uitgewerkt om meer oplaadinfrastructuur te realiseren al voordat er auto's zijn. We gaan dus niet reageren maar al voorsorteren op de toekomst. Aanbesteding is in 2021.

Waterbeheer

Samen met de Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen, onder de vlag van het Twents waternet, is gewerkt aan de landelijke opgave om de klimaatontwikkelingen onder de aandacht te brengen. Na lancering van de klimaatstresstesten is de vervolgstap om in gesprek te gaan en de dialoog te voeren met stakeholders en burgers. De regionale klimaatdialoog is opgepakt in samenwerking met Twents waternet. Lokaal wordt de klimaatdialoog gestart in het voorjaar van 2021. Resultaten moeten leiden tot meer samenwerking, bewustwording en formuleren van maatregelen in uitvoeringsagenda's.

Waterschap Vechtstromen heeft de concept watervisie ter consultatie aan de gemeenten voorgelegd. De visie draagt bij aan de ontwikkeling op de herziening van het waterbeheerplan dit jaar. Naast een inhoudelijke reactie vonden de Twentse gemeenten het een gemiste kans dat de visie niet in collectief verband (lees: Twents waternet) is behandeld.

Het klimaatbesteding ontwikkelen van Wensink-zuid is volop in beweging. Wijkcomite, klankbordgroep en (direct) belanghebbenden zijn nauw betrokken bij de uitwerking van de plannen. Schoolcomplex aan de Woolderweg is gesloopt, met de randvoorwaarde voor behoud van de ondergrondse kelder als vleermuisvoorziening. Het terrein moet een parkachtige omgeving worden met sociale cohesie.

Twente milieu heeft conform de dienstverleningsovereenkomst (DVO) de rioleringstaken uitgevoerd. Zowel gemeente Borne als Twente milieu hebben de intentie om het dataverkeer efficiënter te organiseren en meer gebruik te maken van elkaars kennis en kunde. Deze nieuwe ontwikkeling wordt met veel belangstelling gevolgd door overige partners van Twente milieu.

Voor sanering van afvalwaterlozingen buitengebied zijn de uitgestelde clusters Deurningerweg-'t Hesseler en Bospoort-Twickelerblokweg in uitvoering gekomen en gerealiseerd. De clusters hadden provinciale ontheffing wegens ligging in de planontwikkelingsgebieden Bornsche Maten en zuidelijke verbindingsweg.

Waar noodzakelijk is ondersteuning verleend aan ruimtelijke ontwikkelingen, inzake inbreidingsplannen. De vereiste watertoets (verantwoording afleggen aan waterschap Vechtstromen) is daarbij een belangrijk instrument.

Vooruitlopend op de herziening van het vigerende gemeentelijk rioleringsplan (in 2021) is het basisrioleringsplan (BRP) geactualiseerd. Ambities en effectieve maatregelen: aanpak wateroverlast, vuilwaterlozingen oppervlaktewateren, beheeractiviteiten, klimaatontwikkelingen etc worden verantwoord in de herziening van het gemeentelijk rioleringsplan.

Mobiliteit

Infrastructuur

Het Voorontwerp bestemmingsplan van de Verbindingweg is afgerond en de zienswijzen zijn ontvangen. Echter nadat de Verkorte MIRT Azelo-Buren is afgerond is samen met de provincie Overijssel en de gemeenten Almelo en Borne de PlanMER voor de Vloedbeltverbinding gestart. Deze weg is de oplossing om geen doorgaand verkeer meer door zowel Zenderen als Borne te faciliteren. In deze PlanMER worden verschillende alternatieven uitgewerkt en beoordeeld op verschillende thema's zoals verkeer, milieu aspecten, cohesie etc..

Parafd door waarmerkingsdoeleinden

Nadat eerst de Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage heeft gelegen en bewoners hierop hebben gereageerd zijn de alternatieven verder geoptimaliseerd. De PlanMER is in maart 2021 gereed gekomen. De Verbindingsweg is gedurende dit onderzoek 'on hold' gezet omdat deze komt te vervallen als de Vloedbeltverbinding door gaat. De eerste onderdoorgang komt dan niet in de nieuwe Verbindingsweg maar het alternatief in de Oonksweg, hier is ook onderzoek gedaan naar de inpassing en kosten.

Fietsers en voetgangers

Het Fietsplan inclusief de F35 is in voorbereiding. Subsidies voor de F35 vanaf de Azelosestraat t/m de Oonksweg zijn bij de provincie Overijssel ingediend en ontvangen. Dit betekent dat de F35 voor 80% wordt gesubsidieerd, uitvoering start 2021.

Grotestraat is voorbereid om de 30 km zone uit te breiden, daarnaast is het plan uitgewerkt om binnen de bebouwde kom meer wegen af te waarderen naar 30 km/uur en niet alleen erftoegangswegen. Zo is de voorbereiding gestart om ook de Europastraat af te waarderen naar 30 km/uur om zo meer ruimte voor voetgangers, fietsers maar ook groen en waterberging te krijgen. Verder is Wensink Zuid opgepakt om de duurzaam veilige inrichting verder vorm gegeven en groen te versterken.

Omgeving

Elhorst Vloedbelt

Om de mestverwerkingsinstallatie van Twence planologisch mogelijk te maken, hebben provinciale staten een Provinciaal inpassingsplan vastgesteld. Dit inpassingsplan staat de verwerking van maximaal 250.000 ton varkensmest en 95.000 ton afval per jaar toe. Gedeputeerde staten hebben op 28 februari 2019 een omgevingsvergunning verleend voor de realisatie en exploitatie van de mestverwerkingsinstallatie voor de verwerking van maximaal 250.000 ton mest per jaar en het storten (en opslag van afval) tot 95.000 ton per jaar. Bij besluit van 19 november 2019 hebben Gedeputeerde Staten een omgevingsvergunning verleend voor het milieuneutraal veranderen van de mestverwerkingsinstallatie. Tegen het inpassingplan en de omgevingsvergunning zijn diverse beroepschriften (waaronder door de gemeenteraad en het college) ingediend.

Op 21 juli 2020 heeft de Afdeling de beroepen ter zitting behandeld. Bij uitspraak van 28 oktober 2020 heeft de Afdeling heeft zowel het inpassingplan als de omgevingsvergunning vernietigd maar de rechtgevolgen in stand gelaten. De Afdeling heeft ervoor gekozen de rechtgevolgen in stand te laten omdat zij van mening zijn dat het geconstateerde gebrek (ontbreken toetsing aan artikel 3.1.6, tweede lid Bro) door Provinciale Staten in hun verweer en ter zitting voldoende nader is onderbouwd en daarmee hersteld. Het in stand laten van de rechtsgevolgen betekent dat de mestverwerkingsinstallatie gebouwd kan worden. Tevens heeft de uitspraak duidelijk gemaakt dat ter plekke maximaal 95.000 ton afval per jaar mag worden gestort, opgeslagen, gesorteerd en be- of verwerkt en dat maximaal 250.000 ton varkensmest mag worden verwerkt.

In november 2020 heeft verder nog een vooroverleg plaatsgevonden met Twence over de aanvraag omgevingsvergunning voor een zonnepark op de locatie Elhorst Vloedbelt (indieningsmoment 2021).

Wonen

Zowel lokaal als regionaal wordt er middels monitoring en behoefteonderzoek continu gelet op de zich voordoende behoefte en de ontwikkeling daarvan. Niet alleen in kwantitatieve, maar vooral ook in kwalitatieve zin. Het woningbouwaanbod wordt daarop zo goed mogelijk aangepast.In dat verband is, in gezamenlijke opdracht van de gemeenten Borne en Hengelo en de woningcorporatie Welbions in 2020 door Rigo Research en Advies weer onderzoek gedaan naar de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen, resulterend in het rapport “De woningmarkt in Hengelo en Borne in 2020”.

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

Met de woningcorporatie Welbions en de huurdervereniging Ookbions vindt twee keer per jaar overleg plaats met als doel de “Prestatieafspraken Wonen Borne” te monitoren.

Met als doel nieuwe aanvragen voor woningbouwontwikkelingen in Borne op een goede manier integraal te kunnen afwegen en daarmee tot een goede balans tussen vraag en aanbod op de Bornse woningmarkt te komen, is in 2020 de beleidsnotitie “Uitvoering Woningbouwprogramma Woonvisie 2018-2028” vastgesteld.

Ook op regionaal niveau zijn er afspraken gemaakt om niet alleen de kwantiteit, maar vooral ook de kwaliteit van de woningbouw te monitoren. Hiertoe is door de provincie en de veertien Twentse gemeenten, ter vervanging van de regionale woningbouwafspraken, de Regionale Woonagenda opgesteld.

Deze afspraken zijn erop gericht om nu en in de toekomst de juiste woningen op de juiste plek te kunnen realiseren. Binnen de kwalitatieve afweging speelt, naast de behoefte en de ruimtelijke kwaliteit, ook duurzaamheid steeds een belangrijke rol.

Er was in 2020 sprake van diverse woningbouwontwikkelingen. Niet alleen verliep de ontwikkeling van de Bornsche Maten voorspoedig, maar ook op diverse kleinere locaties elders in Borne zijn ontwikkelingen opgestart. Denk hierbij aan de Molenstraat en het Eega-terrein aan de Oude Almeloseweg. Beide laatstgenoemde ontwikkelingen voorzien in een aantoonbaar aanwezige behoefte in Borne, te weten kleine grondgebonden en levensloopbestendige woningen.

2.2.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven.

Duurzaam Borne (bedragen x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	16.902	17.226	13.438	3.788
Totaal baten	11.722	11.863	5.770	-6.093
Saldo baten en lasten	**-5.180**	**-5.363**	**-7.668**	**-2.305**
Toevoeging aan reserves	497	497	497	0
Beschikking over reserves	1.093	1.868	1.590	-278
Saldo programma	**-4.584**	**-3.992**	**-6.575**	**-2.583**

Toelichting

Het programma Duurzaam Borne komt €2.583.000 nadeliger uit dan begroot. De volledige verschillenverklaring van het programma Duurzaam Borne is te vinden in de jaarrekening onder de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Hieronder worden de belangrijkste verschillen weergegeven.

Er is eind 2020 gewerkt aan de nieuwe nota kapitaalgoederen. Hierbij is het achterstallig onderhoud inzichtelijk gemaakt. Voor deze onderhoudswerkzaamheden dient er direct een voorziening te worden getroffen. Het gaat hierbij om een bedrag van €1.655.000.De ontwikkelingen binnen onze grondexploitaties zijn nadeliger geweest dan verwacht (meer informatie hierover is te vinden in de paragraaf Grondbeleid). Dit zorgt voor een nadeel van €1.068.000. De bedrijventerreinen vallen onder het programma Solidair Borne. Het complete overzicht van alle grondexploitaties is te vinden in de paragraaf Grondbeleid.

Binnen Twente Milieu is met ingang van 2020 het kostprijs plus systeem ingevoerd. Hierbij zijn de kosten van met name overhead herijkt. Dit leidt tot een voordeel van €110.000. Er is bij de bestuursrapportage rekening gehouden met de bestrijding van de eikenprocessierups en autonome groei van het areaalbestand. De kosten die hiervoor gemaakt zijn per saldo €90.000 lager dan begroot.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

2.3 programma Verbindend Borne

2.3.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:
We leven in een complexe wereld waarin alles met elkaar samenhangt. Toch is het niet vanzelfsprekend dat de verbinding wordt gemaakt tussen ontwikkelingen en onderwerpen die met elkaar samenhangen en die elkaar beïnvloeden. De gemeente -bestuur en organisatie- gebruikt regievoering, overheidsparticipatie, samenwerking en bestuurlijke vernieuwing om verbinding te maken en te houden met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
We roepen onze inwoners en organisaties op, om met ons mee te denken over het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en het nemen van initiatieven.

THEMA'S PROGRAMMA VERBINDEND BORNE	Doelen per thema
Bestuur	Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijk opgaven.
Dienstverlening	Inwoners hebben makkelijk toegang tot gemeentelijke diensten, informatie en voorzieningen.

Aanvullend zijn voor 2018 - 2022 de volgende resultaatafspraken gemaakt.

Stimuleren burger- en overheidsparticipatie:

- De blanco paragraaf in het Raadsakkoord biedt ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving. Deze initiatieven worden getoetst aan de ambities van het Raadsakkoord en wanneer deze een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van onze doelen, worden ze opgenomen in het Raadsakkoord.
- Deze initiatieven worden ondersteund vanuit de ambtelijke organisatie. Indien wenselijk worden één of meerdere raadsleden/commissieleden gelinkt aan het initiatief (o.a. afhankelijk van de omvang).
- Voor kansrijke initiatieven kan een budget beschikbaar worden gesteld om initiatieven aan te jagen. Initiatiefnemers worden hierbij ook ondersteund in het aanvragen van financieringsmogelijkheden bij externe partijen.
- In 2018 wordt een plan van aanpak ‘Stimuleren en ondersteunen burgerinitiatieven’ ontwikkeld, zodat vanaf begin 2019 gestart kan worden.
- In de komende raadsperiode wordt bestuurlijke vernieuwing beschouwd als twee met elkaar samenhangende processen, te weten:
    - optimalisering van het besluitvormend proces van de gemeenteraad, waarbij inwoners optimaal worden betrokken bij de totstandkoming van beleid (en uitvoering).
    - intensivering van activiteiten die bekend staan als overheidsparticipatie, bevorderen van inwonersinitiatieven en vormen van co-creatie en coproductie.

Regisserende gemeente:

- In 2020 kijken we waar we staan in de organisatieontwikkeling en wat er dan nog nodig is aan ontwikkelingen.
- We stellen een koersdocument Omgevingswet op waarbij we uitgaan van de maatschappelijke opgaven en ambities in Borne. In 2020 hebben we het implementatieproces helder. Samenwerking, participatie en ruimte en vertrouwen geven staan centraal, de wettelijke verplichtingen zijn randvoorwaarden. Deregulering maakt deel uit van het koersdocument.
- De inrichting van het gemeentehuis ondersteunt bestuur en organisatie bij bestuurlijke vernieuwing en de organisatieontwikkeling.

Parapluplan waarmerkingsdoeleinden

Regionale samenwerking:

- De rol van gemeente als deelnemer en als opdrachtgever is voor alle samenwerkingsverbanden zowel ambtelijk als bestuurlijk gescheiden.
- Alle gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen zijn een keer geëvalueerd op basis van de Bornse 'cirkel van sturing'.

Serviceloket/Dienstverlening:

- De verschillende organisaties op het gebied van hulp, welzijn, zorg en inkomen gaan onder één vlag samenwerken aan een gezamenlijk doel: zorgen dat inwoners in Borne zo lang mogelijk mee kunnen doen.
- In 2020 is er een fysiek, laagdrempelig, integraal serviceloket (Bornse Balie) gerealiseerd waar inwoners (maar ook professionals en vrijwilligersinitiatieven) terecht kunnen voor informatie-, advies-, hulp- en zorgvragen op het gebied van o.a. welzijn, hulp, zorg, opgroeien, vervoer, wonen, inkomen.
- Van het uitvoeringsprogramma dienstverlening en informatievoorziening realiseren we deze periode de volgende onderdelen: toegankelijk digitaal loket, archieven zijn digitaal beschikbaar, we voldoen aan informatieveiligheidseisen, we werken volledig digitaal. Het serviceloket sluit goed aan bij de verbouwplannen van de publiekshal (zie regisserende gemeente).

2.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hieronder is, per thema, een beschrijving gegeven van de acties die zijn ondernomen om de, in het vorige onderdeel, gedefinieerde doelen te behalen.

Bestuur

Stimuleren burger- en overheidsparticipatie

De initiatievenkaart is ons dynamische ‘plan van aanpak’ voor stimuleren en ondersteunen van burgerinitiatieven. De kaart:
- geeft inzicht in wat er allemaal vanuit inwonerkracht gebeurt in Borne, Hertme en Zenderen;
- inspireert inwoners en biedt een wegwijzer om zelf dromen waar te maken;
- maakt duidelijk wie waar verantwoordelijk voor is.

Op de kaart staat ook hoe mensen met hun dromen aan de slag kunnen. Zelf aanpakken zonder hulp of de gemeente benaderen voor ondersteuning.

De initiatievenkaart is in 2020 verder gevuld en uitgewerkt. Samen met wijkcoördinatie is hieraan meer bekendheid gegeven en er is een duidelijkere link gelegd met duurzame initiatieven vanuit de energietransitie. Op www.mijnborneinitiatief.nl zijn, ondanks corona, in 2020 een vijftal nieuwe initiatieven geplaatst.

De blanco paragraaf is in 2020 opgepakt met de jongerencampagne ‘Borne Beats Corona’, onder leiding van een werkgroep met daarin drie raadsleden. 10 jongeren brachten een uitvoerbaar idee in, waarvan de gemeenteraad het idee van ‘trillende polsbandjes’ door de 12-jarige Mila als beste heeft bestempeld. Door corona kon het idee pas begin 2021 uitvoering krijgen en dat gold ook voor een ander idee, dat van de Coronacop.

Via de wijkcoördinator en de pagina ‘meedoen in Borne’ zijn inwoners steeds geattendeerd op de mogelijkheden voor het aanvragen van financieringsmogelijkheden bij externe partijen. Ook zijn er diverse acties geweest speciaal gericht op corona, zoals ‘Borne schittert’, waarin buren samen hun straat versierden in de decembermaand.

Bestuurlijke vernieuwing

In de tussenbalans van het raadsakkoord in 2020 hebben we moeten constateren dan de optimalisering van het besluitvormingsproces beperkt is gebleven tot de inzet van het burgerpanel. Bij de uitvoering van beleid

wordt wel aandacht besteed aan de betrokkenheid van inwoners en partners, bijvoorbeeld bij de energietransitie en Wensink-Zuid. De gemeenteraad heeft in september via een motie uitgesproken de toekomstvisie te willen actualiseren en hiervoor (financieel) aan te sluiten bij de Omgevingsvisie.

Regisserende gemeente
Het Programma Organisatie (Basis op orde) is gestart in september 2019 op basis van de organisatiescan en plan voor de basis op orde van Hiemstra en de Vries (HdV) (voorjaar 2019). Van september 2019 tot en met juni 2020 is het Programma Organisatie uitgevoerd door een externe programmamanager, waarna het in juni 2020 is overgedragen aan de interne programmamanager.

Er is het afgelopen jaar geïnvesteerd in het vormgeven van processen, en het begeleiden en meenemen van betrokkenen in het proces. Verwachtingen werden gemanaged, duidelijkheid (ook wanneer dat er nog niet helemaal kon zijn) werd gecreëerd en mede daardoor is draagvlak ontstaan bij medewerkers, klankbordgroepleden, stuurgroepleden (college) en raadsleden.

In 2020 zijn veel projecten van het Programma Organisatie uitgevoerd, besproken en vastgelegd in regelingen, processen, plannen en (start)formulieren. Voorbeelden hiervan zijn de analyse en vormgeving van het inkoopproces, het financieel instrumentarium en het I&A werkplan. Binnen het Sociaal domein zijn het traject ‘DOEN, met nieuw elan’ en de notitie beheersmaatregelen gerealiseerd. De klankbordgroep van de raad is in 2020 bijna maandelijks geïnformeerd over de voortgang van de projecten. Vanaf augustus is de informatie vertaald in een maandelijks ‘peilstok’, een A4 met voortgangsinformatie per project.

Alle projecten (op twee na) zijn eind 2020 vanuit de ontwerpfase overgeheveld naar de lijnorganisatie voor verdere implementatie. Voor het Sociaal domein is de overdracht naar een programma Sociaal domein voorbereid. De rol van het programma Organisatie gaat daarmee van sturing op realisatie naar monitoring van realisatie.

Naast het programma Organisatie is de implementatie van de Omgevingswet volgens het door de raad vastgestelde Koersdocument opgepakt. Eind 2020 werd duidelijk dat met de beschikbare middelen niet op tijd voldaan kan worden aan de wettelijke eisen.

Regionale samenwerking
In 2020 is de transitie Regio Twente voorbereid en uitgewerkt om meer focus en eenvoud te bereiken in de regionale samenwerking. Over het onderbrengen van economische structuurversterking bij de stichting Twente Board is een principebesluit genomen. Dit geldt ook voor de omvorming van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente in een ‘gezondheidsregeling’. Formele besluitvorming en nadere uitwerking vindt echter in 2021 plaats. Op grond van de tussenbalans van het Raadsakkoord is geconcludeerd dat deze periode niet alle samenwerkingen geëvalueerd worden.

Dienstverlening

De realisatie van het fysiek laagdrempelige integrale loket is één van de pijlers onder het project Huis van Borne. Vanuit het uitvoeringsprogramma dienstverlening en informatievoorziening is in 2020 verder gebouwd aan de uitbreiding van het digitaal loket. Ten behoeve van onderzoek en informatievoorziening zijn de inventarissen van de archieven van de gemeente over de periode 1811-1960 in 2020 beschikbaar gesteld op www.archieven.nl . Bezoekers van de website vinden daar een volledige beschrijving van de negen archieven inclusief toegangen op veel geraadpleegde bronnen zoals bouw- en milieuvergunningen. Voor 2020 lag de prioriteit op het gebied van informatiebeveiliging bij het verder implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het overheid brede normenkader voor Informatiebeveiliging. De volgende plannen zijn uitgevoerd: Gap-analyse, Actieplan informatieveiligheid 2020 opgesteld, ENSIA verantwoording (Zelfonderzoek, BAG, BGT en BRO), Digid en Suwinet audit.

2.3.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven.

Verbindend Borne (bedragen x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	2.255	2.308	2.497	-189
Totaal baten	282	287	410	123
Saldo baten en lasten	**-1.973**	**-2.021**	**-2.087**	**-66**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Beschikking over reserves	0	0	0	0
Saldo programma	**-1.973**	**-2.021**	**-2.087**	**-66**

Toelichting

Het programma Verbindend Borne komt €66.000 nadeliger uit dan begroot. De volledige verschillenverklaring van het programma Verbindend Borne is te vinden in de jaarrekening onder de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Hieronder worden de belangrijkste verschillen weergegeven.

De pensioenvoorzieningen van de (oud) wethouders zijn €157.000 nadeliger uitgevallen dan begroot. Daarnaast hebben extra werkzaamheden van de accountant in 2020 tot een nadeel van €34.000 geleid. Voordelen zijn ontstaan door een hogere legesopbrengst (€87.000), te hoog ingeschatte inkomstenderving vanwege corona (€24.000) en lagere bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (€20.00).

2.4 programma Borne Algemeen

2.4.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:
We beseffen ons dat de wensen de (financiële) mogelijkheden overstijgen en er keuzes gemaakt moeten worden. Bij nieuwe beleidsontwikkelingen verwachten we van het college een goede inhoudelijke en financiële onderbouwing. Op basis hiervan besluiten wij om geld beschikbaar te stellen en hoe we dit betalen. Voor de dekking maken wij telkens een afweging tussen het inzetten van bestaande middelen, nieuwe middelen, middelen van derden en belastingverhoging. We zullen gemeentelijke belastingen en dit middel uitsluitend inzetten voor ontwikkelingen die rechtstreeks ten goede komen aan een groot deel van onze inwoners.

THEMA'S PROGRAMMA BORNE ALGEMEEN	Doelen per thema
Vastgoed	De gemeente exploiteert een kostendekkende vastgoedportefeuille die aansluit op de maatschappelijke vraag.
Bedrijfsvoering	De gemeente faciliteert met zijn bedrijfsvoering de dynamische relatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
Middelen	De gemeente is open over inkomsten en uitgaven zodat het bestuur kan sturen en verantwoording kan afleggen aan de samenleving.

2.4.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Middelen

Algemene dekkingsmiddelen
Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vastgesteld bestedingsdoel en zijn daarmee vrij besteedbaar. In 2020 hebben wij de volgende inkomsten ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

Lokale heffingen
Van onze lokale heffingen is alleen de onroerendezaakbelasting (OZB) een algemeen dekkingsmiddel. Jaarlijks bij de vaststelling van de belastingverordeningen passen wij de tarieven aan met de inflatie op basis van de Macro Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Plan Bureau (CPB). Een nadere toelichting op de werkelijke OZB ontvangsten wordt gegeven in de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering
De hoogte van de werkelijk ontvangen algemene uitkering wordt bepaald door de uitgangspunten die het rijk hanteert in de gemeentefondscirculaires. Onderdelen van deze uitgangspunten zijn de aantallen van de verdeelmaatstaven, de uitkeringsfactor en de hoogte van diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen.

Dividend
Jaarlijks ontvangen wij dividenden c.q. winstuitkeringen van onze deelnemingen in Cogas, Enexis, Vitens, Bank Nederlandse Gemeenten, Crematoria Twente, Twente Milieu en Twence. Meer informatie hierover is te vinden in de paragraaf verbonden partijen.

Parade door waarmerkingsdoeleinden

Saldo financieringsfunctie
Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van betaalde rente over de aangegane leningen en aangetrokken middelen in rekening courant minus de ontvangen rente over de uitzettingen. Kortom het verschil tussen betaalde en ontvangen rente.

Bedrijfsvoering

Overhead
Onder overhead wordt verstaan 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Het betreft zowel materiële als personele kosten zoals het gemeentehuis, verzekeringen, opleidingen en automatisering en leidinggevenden en de meeste staf en bedrijfsvoeringsfuncties.

Vastgoed

In 2020 is de Esch school en de bijbehorende gymzaal verkocht. Kostendekkende huur is doorgevoerd ten aanzien van het Kulturhus en gesprekken om dit ook te bereiken met 't Wooldrik en de overige sportlocaties zijn opgestart. Diverse investeringen in duurzaamheid hebben plaats gevonden ten behoeve van verschillende objecten op basis van natuurlijke vervangingsmomenten. Tot slot is er een eerste stap gezet een meer jaren vastgoedprogramma uit te werken met daarop volgend een investeringsplan voor het behalen van de landelijke duurzaamheidsdoelstellingen voor 2030.

2.4.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven.

Borne Algemeen (bedragen x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	8.904	11.423	9.199	2.224
Totaal baten	39.825	41.522	43.415	1.893
Saldo baten en lasten	**30.921**	**30.099**	**34.216**	**4.117**
Toevoeging aan reserves	165	1.306	1.306	0
Beschikking over reserves	971	1.883	1.883	0
Saldo programma	**31.727**	**30.676**	**34.793**	**4.117**

Toelichting
Het programma Borne Algemeen komt €4.117.000 voordeliger uit dan begroot. De volledige verschillenverklaring van het programma Borne Algemeen is te vinden in de jaarrekening onder de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Hieronder worden de belangrijkste verschillen weergegeven.

Het uitstellen van enkele door de raad vastgestelde ambities Basis op Orde en Maria Mediatrix leiden binnen dit programma tot een voordeel van €1.740.000. De hiervoor begrote middelen zijn niet uitgegeven in 2020, maar doorgeschoven naar 2021.

De inkomsten uit het gemeentefonds lieten een meevaller zien van € 1.532.000 omdat het inwoneraantal harder is gegroeid en een nabetaling plaatsvond uit voorgaande jaren en er coronamiddelen zijn binnengekomen. Hier staat wel tegenover dat er op het gebied van corona ook diverse uitgaven zijn gedaan, deze uitgaven zitten verspreid door alle programma's heen.

Lagere uitgaven voor loon- en prijscompensatie, autonome groei en vervangingsinvesteringen hebben een positief effect op het resultaat van in totaal € 912.000. Deels staan hier uitgaven op andere begrotingsposten tegenover, maar die zijn grotendeels opgevangen binnen de beschikbare budgetten.

Parafeer voor waarmerking doeleinden

3. Paragrafen

3.1 Paragraaf Lokale heffingen

3.1.1 Inkomsten

Met lokale heffingen verwerft de gemeente eigen middelen om de uitvoering van taken te dekken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De verordeningen waarin de tarieven voor 2020 zijn opgenomen, zijn door de gemeenteraad op 18 december 2019 vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in ongebonden en gebonden heffingen. Ongebonden heffingen (onroerende zaakbelasting, hondenbelasting en reclamebelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat de besteding hiervan niet gebonden is aan een bepaalde taak. De gemeente is dus vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). Gebonden heffingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) zijn juist wel gebonden aan de uitvoering van een bepaalde taak.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Het beleid is gericht op het zoveel mogelijk beperken van de kosten en op een rechtvaardige verdeling. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Volgens artikel 26 van het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de paragraaf een verantwoording van hetgeen in de begroting is opgenomen:

a. de verantwoording van de geraamde inkomsten;

b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;

c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de heffingen, waar de geraamde baten de geraamde lasten niet mogen overtreffen, de inkomsten zich verhouden tot de lasten;

d. een aanduiding van de lokale lastendruk;

e. een beschrijving van het gevoerde kwijtscheldingsbeleid.

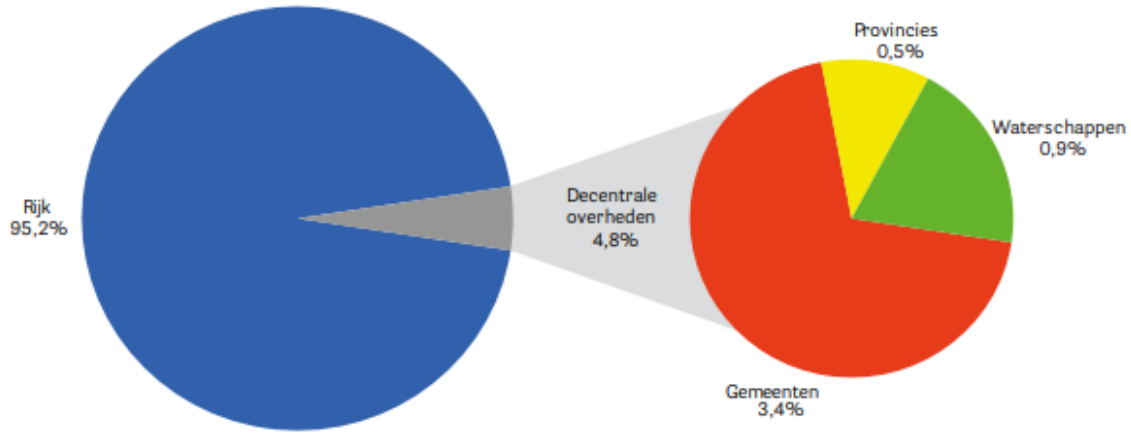
In artikel 26 BBV is het volgende vermeld:

Het jaarverslag bevat de paragrafen die ingevolge artikel 9 in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen. De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van Borne.

Inkomsten lokale heffingen

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2020 3,4% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,8% voor hun rekening, de rijksoverheid 95,2%.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2020

In totaal ontvangt de gemeente Borne bijna €11 miljoen aan lokale belastingen en retributies. In de tabel hieronder is per belasting/retributie de hoogte van de inkomsten opgenomen.

Type belasting (bedragen * €1.000)	Soort belasting	Begroot 2020	Werkelijk 2020
Algemene belastingen	OZB	-6.577	-6.533
	Reclamebelasting	-169	-182
Totaal Algemene belastingen		**-6.746**	**-6.715**
Bestemmingsbelastingen	Afvalstoffenheffing	-1.820	-1.370
	Rioolheffing	-1.766	-1.771
Totaal Bestemmingsbelastingen		**-3.586**	**-3.141**
Leges en rechten	Begraafplaatsrechten	-102	-148
	Leges burgerzaken	-185	-226
	Leges omgevingsvergunning	-438	-577
	Leges overig	-55	-64
	Marktgelden	-47	-22
Totaal Leges en rechten		**-827**	**-1.038**
Eindtotaal		**-11.158**	**-10.893**

De werkelijke inkomsten van de afvalstoffenheffing betrekken in verband met de invoering van Diftar enkel het variabele deel.

3.1.2Beleid

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- het raadsprogramma 2018-2022;
- landelijke wet- en regelgeving.

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De voor 2020 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten zijn gestegen met een inflatiecorrectie, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het rijk heeft vastgesteld, dan wel gemaximeerd. Op basis van het Centraal Economisch Plan is uitgegaan van 2,2%.

Ontwikkeling in wetgeving

Uitbreiding lokaal belastinggebied

Het kabinet heeft 24 juni 2016 de Tweede Kamer geïnformeerd over de mogelijke herziening van het lokaal belastinggebied. Het kabinet schetst de knelpunten en mogelijke oplossingen, maar de te maken keuzes worden overgelaten aan het nieuwe kabinet. In het regeerakkoord van Rutte III komt de mogelijke herziening en/of uitbreiding van het lokaal belastinggebied niet aan de orde. De staatssecretaris van Financiën heeft op 18 mei 2020 het syntheserapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het rapport over de uitbreiding bevat meerdere varianten en ondersteunt de door de VNG uitgesproken wens om te komen tot een uitbreiding van het eigen belastinggebied. De volgende kabinetsformatie is hét moment om op te koersen om e.e.a. in beleid om te zetten. In de komende periode zal de VNG in samenspraak met de leden - mede op basis van dit rapport - de koers uitzetten om een kleinere financiële afhankelijkheid te realiseren. In hoeverre een eventuele uitbreiding van het lokaal belastinggebied ook daadwerkelijk leidt tot verruiming van extra middelen is nog maar de vraag. Er zal een gerede kans zijn dat in dat geval ook aanpassingen in de financiële verhouding tussen het rijk en de gemeenten (gemeentefonds) zullen plaatsvinden.

Zonnepanelen

De WOZ-waarde wordt bepaald op basis van de Wet WOZ. Op de uitvoering van deze wet door gemeenten wordt toegezien door de Waarderingskamer. Jaarlijks controleert de Waarderingskamer of GBTwente de wet uitvoert conform de wettelijke bepalingen. Bij de waardebepaling moet de onroerende zaak worden gewaardeerd. De waarde in het economisch verkeer wordt bepaald op basis van marktgegevens. Tot de onroerende zaak behoren ook eventuele zonnepanelen. GBTwente heeft dus geen beleidsvrijheid om zonnepanelen niet in de waarde te betrekken. In hoeverre de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed zijn op de waarde, blijkt uit de beschikbare marktinformatie. Uit de permanente marktanalyse tot nu toe is niet gebleken dat de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed is op de verkoopwaarde.

Mocht het in de toekomst zo zijn dat uit onze permanente marktanalyse blijkt dat de aanwezigheid van zonnepanelen **wel** van invloed is op de verkoopwaarde, dan heeft een gemeente bij een *positieve* invloed de mogelijkheid een facultatieve vrijstellingsbepaling op te nemen. Het GBT zal dan per object met zonnepanelen moeten bepalen wat de waarde is van de zonnepanelen op basis van levensduur, kwaliteit, aantal, ligging, etc.

Gebruiksoppervlakte Wet WOZ

Met ingang van 2020 is voor alle woningen in de gemeente de gebruiksoppervlakte gebruikt om de WOZ-waarde te bepalen. Tot 2020 gebruikten we de bruto inhoud. De Waarderingskamer heeft gesteld dat alle woningen in Nederland op 1 januari 2022 gewaardeerd dienen te worden op basis van de gebruiksoppervlakte. Dit omdat veel andere instanties ook de gebruiksoppervlakte gebruiken, zoals makelaars, taxateurs en woningbouwverenigingen. Met de gebruiksoppervlakte wordt de grootte van de woningen bepaald. Alle professionele organisaties gebruiken hiervoor dezelfde meetinstructies (meetinstructie gebruikersoppervlakte woningen juli 2019) waardoor de onderlinge vergelijkbaarheid wordt vergroot.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Bezwaar en beroep bij kwijtschelding

Op dit moment is er geen bezwaar mogelijk tegen een beschikking uitstel van betaling. Tegen een beschikking kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is nu administratief beroep bij het college mogelijk. In de toekomst is in beide gevallen eerst bezwaar bij de invorderingsambtenaar mogelijk en is daarna de fiscale rechter bevoegd (rechtbank in eerste aanleg, gerechtshof in hoger beroep en Hoge Raad in cassatie). Wanneer deze landelijke wijziging in werking treedt is nog niet bekend.

De Omgevingswet en leges

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) in werking. Hierdoor kan er veel veranderen. Dit is sterk afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. Het principe van legesheffing verandert niet. Ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges verandert niet. Toch zijn er een aantal zaken die wel gaan veranderen:

- Nieuwe activiteiten toegestaan om leges over te heffen
- (Mogelijk) minder vergunningplichten
- De ‘knip’: het splitsen van de bouwtechnische en de ruimtelijke vergunning
- Gemeentelijke kosten worden hoger of lager
- Gemeentelijke kosten verschuiven
- Meer integrale vergunningen (meerdere gezagen betrokken)
- Planactiviteiten worden minder complex (of juist complexer)

De VNG vraagt met de notitie 'Discussie-leidraad leges en de stelselwijziging Omgevingswet' aandacht voor het onderwerp en het belang voor gemeenten om hier - op basis van de eigen keuzes - over na te gaan denken. Ook worden suggesties gedaan voor de onderwerpen. Zij vragen gemeenten om hierover met hen van gedachten te wisselen. Via de regionale implementatiecoaches (RIO's) zullen er (digitale) discussies-sessies worden opgezet, om deze materie samen verder uit te diepen.

Nieuwe rechtsbescherming uitstel en kwijtschelding niet per 1 januari 2019

Tegen beschikkingen over uitstel van betaling en kwijtschelding van belastingen is op dit moment alleen administratief beroep mogelijk (ook bij gemeenten). Per 1 januari 2019 zou daarvoor bezwaar (bij invorderingsambtenaar) en beroep (bij rechter) in de plaats komen. De Invorderingswet was daarvoor al eerder aangepast; voor inwerkingtreding is alleen nog een Koninklijk Besluit nodig.

Echter, het voorstel is onderdeel van de stroomlijning van de invorderingsregelgeving voor belastingschulden en toeslagschulden door de Belastingdienst en die heeft aangegeven de datum van 1 januari 2019 niet te halen vanwege automatiseringsperikelen. De verwachting is dat de stroomlijning pas na 2021 te realiseren is.

Amendement Omtzigt

De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantines, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. Een aantal gemeenten compenseert buiten de belastingheffing om de OZB geheel of gedeeltelijk of overweegt dit te doen.

In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat voor - nader door de gemeente te bepalen - sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven ***kunnen*** gelden, maar het woningtarief.

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

In de OZB-verordening van een gemeente **kan** (het amendement biedt de mogelijkheid om dit te doen, het is niet verplicht) een bepaling opgenomen worden strekkende tot het toepassen van het woningtarief voor nader te bepalen onroerende zaken.

De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig en niet duidelijk.

Op 30 november 2020 heeft minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomst van het gesprek met de VNG over de toepassing van artikel 220f Gemeentewet (amendement Omtzigt). De minister schrijft nu in een brief aan de Tweede Kamer dat deze wettelijke bepaling voor gemeenten niet toepasbaar is. Om de bedoeling van de bepaling wel mogelijk te maken kan onderzocht worden hoe de gedachte achter de wettelijke bepaling het beste uitgevoerd kan worden. Ollongren is bereid om dit onderzoek op te starten. Dit onderzoek kan leiden tot een aanpassing van artikel 220f Gemeentewet (of een alternatieve bepaling of instrument die het doel beter bereikt). De keuze hiertoe is voorbehouden aan een nieuw kabinet.

Wij volgen de ontwikkelingen en zolang er geen duidelijkheid is, is het advies vooralsnog geen gebruik te maken van de wetswijziging.

Duurzaam
Daar waar mogelijk hebben we geprobeerd door tariefstellingen en vrijstellingsbepalingen een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

3.1.3 Overzicht

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. De tarieven van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedroeg in 2020 2,2%.

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2020 in Borne werden geheven zijn:

Ongebonden belastingen

- Onroerende- zaakbelastingen
- Reclamebelsting

Gebonden belastingen

- Afvalstoffenheffing
- Leges en Rechten
- Rioolheffing

Ongebonden belastingen
<u>Onroerende zaak-belastingen</u>
Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerende-zaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting, er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar. Belastingplichtigen zijn eigenaren van woningen; eigenaren van niet-woningen; gebruikers van niet-woningen. Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.

De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.

Reclamebelasting

Op grond van artikel 227 van de Gemeentewet kunnen gemeenten reclamebelasting heffen. Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Het gaat om aankondigingen in letters, symbolen, voorwerpen kleuren of een combinatie daarvan. Voorbeelden zijn gevelreclame, bestickering ramen, posters, vlaggen, uithangborden, luifels of spandoeken.

De reclamebelasting is in overleg met ondernemers ingevoerd. Besloten is om de opbrengst van de reclamebelasting, na aftrek van de kosten, beschikbaar te stellen voor de verbetering van leefbaarheid, veiligheid en attractiviteit van winkelgebieden en bedrijventerreinen.

Gebonden belastingen

Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. Bij de toepasselijke heffingen zijn de lasten-batenoverzichten en specifieke beleidsuitgangspunten vermeld. Naast de lasten die direct uit de taakvelden zijn af te leiden, mogen ook overheadkosten en BTW worden toegerekend. De overheadkosten moeten op een consistente wijze worden toegerekend, de gemeente mag de methodiek zelf bepalen en moet deze opnemen in de financiële verordening.

Afvalstoffenheffing

De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inzameling van afval wordt sinds 1996 uitgevoerd door Twente Milieu. De verwerking van met name restafval en GFT vindt plaats bij Twence. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen wordt betaald uit de afvalstoffenheffing.

Inwoners zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. De gemeente hanteert als grondslag een vast bedrag per object.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Afvalstoffenheffing		Realisatie 2020
Lasten taakvelden	Afval	2.012
	Inkomensregelingen	90
Toe te rekenen lasten	Overhead	27
	BTW	378
Totale lasten		**2.507**
Baten exclusief heffingen		-418
Beschikking over voorziening		-719
Opbrengst heffingen		-1.370
Totale baten		**-2.507**
Dekkingspercentage		**100,0%**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval €2 miljoen. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het bedrijfs- en huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Omdat er ook bedrijfsafval op het taakveld is opgenomen worden niet alle kosten van het taakveld meegenomen. Dit is inclusief de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het versturen van aanslagen aan de juiste personen.

Daarnaast hebben wij € 27.000 toegerekend naar het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Leges en rechten

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel bezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Leges en rechten (*€1.000)		Realisatie 2020
Lasten taakvelden	Burgerzaken	750
	Verkeer en vervoer	212
	Wonen en bouwen	1.486
Toe te rekenen lasten	Overhead	393
Totale lasten		**2.840**
Baten exclusief heffingen		-228
Opbrengst heffingen		-854
Totale baten		**-1.082**
Dekkingspercentage		**38,1%**

Op grond van het bovenstaande is het mogelijk om kruissubsidiëring toe te passen. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan: het hoger stellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginsel. Dat is een aparte beleidsmatige afweging. Onderlinge verschillen in - op zichzelf geoorloofde - kostendekkingspercentages tussen groepen van diensten zijn niet in strijd met de wet of met enig algemeen rechtsbeginsel.

De mogelijkheden tot kruissubsidiëring zijn door de komst van de Europese Dienstenrichtlijn (EDR) beperkter geworden. De EDR maakt kruissubsidiëring binnen een cluster van samenhangende vergunningstelsels mogelijk. Dit betreft alleen de diensten aan dienstverrichters waarop de EDR van toepassing is (titel 3 van de Legesverordening). De wetgever heeft hierin geen aanleiding gezien om artikel 229b van de Gemeentewet te wijzigen. De EDR doorkruist daarmee de wettelijke regeling van artikel 229b Gemeentewet.

Bij de introductie van de Wabo in 2010 (omgevingsvergunning, zie Titel 2 van de Legesverordening) ging de wetgever ervan uit dat kruissubsidiëring tussen het cluster omgevingsvergunning en andere in de legesverordening opgenomen dienstverleningen niet mogelijk is. De wens van de wetgever is echter niet in een wettelijke bepaling vastgelegd, zodat in principe artikel 229b van de Gemeentewet onverkort geldt. Wij gaan echter uit van maximaal 100% kostendekkendheid binnen titel 2.

Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen. De tarieven worden jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie.

Begraafrechten (*€1.000)	Realisatie 2020
Lasten	248
Totale lasten	**248**
Baten taakvelden exclusief heffingen	-
Opbrengst heffingen	-148
Totale baten	**-148**
Dekkingspercentage	**59,8%**

Paraaf door waarmerkingsdoeleinden

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een recht heffen voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een deel van de openbare ruimte die gebruikt wordt voor een markt. Belastingplichtig is degene aan wie de standplaats beschikbaar is gesteld.

In totaal hebben we het afgelopen jaar €40.000 aan kosten gemaakt om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij uit op welke taakvelden wij deze kosten hebben gemaakt.

Marktgelden(*€1.000)	Realisatie 2020
Lasten taakvelden	36
Toe te rekenen kosten - overhead	5
Totale kosten	**40**
Baten taakvelden exclusief heffingen	-2
Opbrengst heffingen	-22
Totale baten	**-23**
Dekkingspercentage	**57,9%**

Rioolaansluitrecht

De wettelijke basis voor het heffen van het rioolaansluitrecht ligt in artikel 229 van de Gemeentewet. In het rioolaansluitrecht worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het maken van een verbinding tussen het hoofdriool en een nog niet aangesloten pand.

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing (bestemming is watertaken), er staan geen aanwijsbare tegenprestaties tegenover. Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel.

In totaal hebben we het afgelopen jaar € €1.771.000 aan kosten gemaakt om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten hebben gemaakt. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Rioolheffing (*€1.000)		Realisatie 2020
Lasten taakvelden	Riolering	1.082
	Straatreiniging	43
	Water	55
	Inkomensregelingen	48
	Toevoeging aan voorziening	257
Toe te rekenen lasten	Overhead	85
	BTW	199
Totale lasten		**1.771**
Baten exclusief heffingen		-48
Opbrengst heffingen		-1.723
Totale baten		**-1.771**
Dekkingspercentage		**100,0%**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering € 1.082.000. De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater, inclusief de kosten voor de heffing en invordering van de rioolheffing.

Daarnaast waren de kosten voor het taakveld overhead €85.000. Dit zijn kosten die wij gemaakt hebben door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing hebben voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling geleid:

Woonlastenontwikkeling	2017	2018	2019	2020
OZB Eigenaar	357	358	381	453
afvalstoffenheffing (meerpersoons)	243	213	212	195
Rioolheffing	186	174	177	165
TOTAAL	786	745	770	813

In ondestaand overzicht wordt de ontwikkeling van de woonlasten 2019 ten opzichte van 2018 van alle Twentse gemeenten weergegeven:

	bruto woonlasten				stijging in % tov 2019	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2019	**2020**	**2019**	**2020**		
Almelo	808	839	808	839	3,8	3,8
Borne	769	786	769	813	2,3	5,8
Dinkelland	744	752	769	778	1,1	1,2
Enschede	773	797	808	832	3,1	3,0
Haaksbergen	778	847	829	898	8,9	8,4
Hellendoorn	718	859	836	905	19,6	8,3
Hengelo	743	705	817	729	-5,0	-10,7
Hof van Twente	746	748	778	778	0,3	0,1
Losser	792	860	817	887	8,6	8,6
Oldenzaal	637	669	662	698	5,0	5,4
Rijssen-Holten	579	590	620	632	1,8	1,9
Tubbergen	666	678	692	705	1,9	1,9
Twenterand	710	745	745	780	4,9	4,7
Wierden	626	755	763	781	20,7	2,4
Overijssel	708	737	743	766	4,1	3,1
Nederland	672	705	740	776	4,9	4,9

Een huurder betaalt geen OZB. De woonlasten voor een gemiddelde huurder bedragen:

	bruto woonlasten				stijging in % tov 2019	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2019	**2020**	**2019**	**2020**		
Almelo	509,58	530,36	509,58	530,36	4,1%	4,1%
Borne	388,20	333,01	388,20	359,91	-14,2%	-7,3%
Dinkelland	378,63	377,35	403,55	404,10	-0,3%	0,1%
Enschede	481,61	498,59	516,10	533,37	3,5%	3,3%
Haaksbergen	465,60	497,76	516,24	548,40	6,9%	6,2%
Hellendoorn	373,68	451,44	491,16	497,28	20,8%	1,2%
Hengelo	461,82	415,74	535,81	439,68	-10,0%	-17,9%
Hof van Twente	470,65	438,08	502,29	468,11	-6,9%	-6,8%
Losser	437,24	492,35	461,92	519,22	12,6%	12,4%
Oldenzaal	372,44	390,44	397,48	419,68	4,8%	5,6%
Rijssen-Holten	335,50	339,00	376,50	381,00	1,0%	1,2%
Tubbergen	369,91	370,67	396,01	397,55	0,2%	0,4%
Twenterand	371,81	384,80	405,95	419,45	3,5%	3,3%
Wierden	352,44	423,59	489,49	449,37	20,2%	-8,2%
Overijssel	377,00	390,00	412,00	419,00	3,4%	1,7%
Nederland	290,00	312,00	368,00	383,00	7,6%	4,1%

In dit overzicht is de rangorde voor de eigenaar-gebruiker van een woning op de woonlastenladder van Coelo vermeld.

	2019	2020
Almelo	268	260
Borne	214	224
Dinkelland	215	154
Enschede	266	251
Haaksbergen	290	320
Hellendoorn	302	327
Hengelo	278	83
Hof van Twente	228	161
Losser	279	310
Oldenzaal	49	48
Rijssen-Holten	22	16
Tubbergen	84	60
Twenterand	166	163
Wierden	201	164
	nummer 1 laagste woonlasten, nummer 372 de hoogste	nummer 1 laagste woonlasten, nummer 377 de hoogste

Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m3
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid is voor 2020 een totaalbedrag van € 154.000 uitgekeerd. De gederfde inkomsten voor de riool- en afvalstoffenheffing worden gecompenseerd via een verhoging van het tarief van de betreffende heffing.

3.2 Paragraaf
Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Samenvatting

De ratio weerstandsvermogen is 2,49 en voldoet hier mee aan de minimale norm die met de raad is afgesproken van 1,0 tot 1,4. De stijging komt voornamelijk voort uit de actualisering van de risicoprofielen voor de grondexploitaties (en het loslaten van de methode dat gelijksoortige (detail)risico's op een geconsolideerd niveau worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.) Het gesplitst opnemen van kleine risico's leidt tot een kwalitatief betere inschatting van de risico's en sluit daarmee aan op de uitgangspunten van de Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen die in 2019 door de raad is vastgesteld.

Inleiding

Om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen brengen we het weerstandsvermogen in kaart. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken, de beschikbare weerstandscapaciteit, om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. De financiële kengetallen geven een aanvullend inzicht in de weer- en wendbaarheid van de gemeente en hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken.

Uitgangspunt van deze paragraaf is de Nota risicomanagementbeleid en de Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen 2019.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Toelichting

Structurele weerstandscapaciteit

Middelen die permanent (structureel) kunnen worden ingezet om tegenvallers in de begroting (exploitatie) op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

- Onbenutte belastingcapaciteit
  In de gemeente Borne is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Gezien de OZB norm artikel 12 is de onbenutte belastingcapaciteit nihil. Ten aanzien van rioolrechten, afvalstoffenheffing, geldt dat deze max 100% kostendekkend mogen zijn. Bij overige heffingen of leges die niet 100% kostendekkend zijn is een verhoging van het tarief niet reëel, waardoor ook op deze onderdelen geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.
- Begrotingsoverschot komende jaren
  Er wordt geen begrotingsoverschot verwacht de komende jaren.

Incidentele weerstandscapaciteit

Het vermogen om calamiteiten en andere éénmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op het te gelden niveau.

- Algemene reserve
  De Algemene reserve kan volledig worden gezien als buffer om financiële tegenvallers op te vangen. Wel zijn door de raad afspraken gemaakt over het doel en het gebruik van de reserve.
- Algemene reserve grondexploitatie
  Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel worden voorziene verliezen in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. Positieve resultaten, ofwel winsten, worden pas verwerkt als zij met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Vanwege dit uitgangspunt wordt de stand van de reserve gehanteerd in de berekening van de weerstandscapaciteit.
- Reserve beleidsontwikkeling
  De Reserve beleidsontwikkeling kan, uitgezuiverd van verplichtingen, gebaseerd op door de raad genomen besluiten, volledig worden meegenomen als weerstandscapaciteit.
- Post onvoorzien
  De algemene post onvoorzien is, op basis van een bedrag per inwoner, begroot voor spoed uitgaven die voldoen aan de 3 o's (onvoorzienbaar, onontkoombaar, onuitstelbaar).

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Benodigde weerstandscapaciteit

De Gemeente Borne acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.
Periodiek worden de risico's van de organisatie beoordeeld. Een risico is te definiëren als een onzekere gebeurtenis of omstandigheid met één of meerdere mogelijke oorzaken en met negatieve gevolgen op het behalen van de doelstellingen van onze gemeente.
Eind 2020 zijn de risicoprofielen geactualiseerd. De top 10 risico's van zowel de lijnorganisatie en projecten als de grondexploitatie liggen ter inzage bij de griffie. worden hieronder weergegeven. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het benodigde weerstandsvermogen berekend.

Tabel 1: 10 belangrijkste financiële risico's lijnorganisatie en projecten

Risico nummer	Afdeling	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg
1	WMO en Jeugd	De ingeboekte ombuiging voor de periode 2021-2023 op WMO en Jeugdzorg wordt niet gerealiseerd.	geld - Budgetten worden overschreden	30%	max.€ 1.000.000
2	Strategisch project Wooldrik	Als gevolg van vertragingen in proces niet opleveren binnen deadline	geld - Deal belastingdienst SPUK	50%	max.€ 500.000
3	WMO en Jeugd	Open einde regeling jeugdzorg en WMO	geld - Overschrijden van budgetten.	20%	max.€ 400.000
4	Strategisch project totaalvisie	Grondwaterstanden blijken in werkelijkheid anders dan aangenomen.	geld - geld - 1. Over- of onder dimensionering van de betondoorsnedes van de verdiepte ligging2. De lengte van de betonnen constructie is te kort of te lang om de drooglegging van het spoor te garanderen3. Extra kosten voor fundering (zwaardere ankers) 4. Opstuwing van water aan de ene zijde en verdroging aan de andere zijde, waarvoor maatregelen genomen moeten worden.(50/60m2 aan beton extra)	30%	max.€ 250.000
5	Directie en bestuurs-ondersteuning	Negatieve beeldvorming door uitingen in media op verschillende dossiers	geld - Negatieve berichtgeving kan leiden tot extra procedures en grotere inspanningen om maatschappelijke onrust te beperken, Imago - De goede naam van de gemeente of	20%	max.€ 350.000

Parad door waarmerkingsdoeleinden

			medewerkers/bestuurders kan (ernstig) worden aangetast.		
6	Sociale Zaken	CORONA - Sterkte instroom en vertraagde uitstroom bijstandsgerechtigden (BUIG)	geld - Verwachte toename van 5 a 6% hogere uitgaven voor de uitkeringen en re-integratie .	25%	max.€ 260.000
7	Strategisch project totaalvisie	Tijdens realisatie aantreffen van onvoorziene objecten in de bodem (archeologische vondst, verontreinigingen, etc.)	geld - geld - 1. Werkzaamheden (deels) stil moeten leggen2. Aannemer brengt vertragingskosten in rekening3. Kosten voor o.a. opruimen NGCE, archeologische vondsten, bodemsanering	25%	max.€ 250.000
8	Sociale Zaken	Toename uitkeringsbestand als gevolg van het stopzetten ondersteuningsmaatregelen voor het bedrijfsleven.	geld - Budgetten worden overschreden	50%	max.€ 100.000
9	Directie en bestuurs-ondersteuning	Volgens de van kracht zijnde richtlijnen voor het verkrijgen van "grip" op verbonden partijen wordt niet of onvoldoende volgens het good governance principe (sturen, beheersen, verantwoorden, toezicht) gewerkt.	geld - De gemeente heeft als eindverantwoordelijke geen of onvoldoende zicht op/inzicht in de (financiële) risico's die de gemeente loopt bij een verbonden partij. Risico's worden niet tijdig gesignaleerd. Prestatieafspraken met externe partijen worden niet altijd gerealiseerd.Er kan geen oordeel worden gegeven over het in control zijn van de extern uitvoerende organisaties, Imago - De gemeente is eindverantwoordelijk voor de uitvoering/prestatie van derden	10%	max.€ 350.000
10	College	Ontslag van bestuurders	Ontslag van bestuurders behoudens ontslag op eigen verzoek of pensionering	50%	max. € 30.000
11	Bedrijfsvoering	Onvolkomenheden in personeelsdossiers	Er vinden gesprekken plaats met de belastingdienst m.b.t. de volledigheid van de personeelsdossiers	50%	P.M.

Tabel 2: 10 belangrijkste financiële risico's grondexploitaties					
Risico nummer	**Grondexploitatie**	**Risico**	**Gevolgen**	**Kans**	**Financieel gevolg**
1	Bornsche Maten	Een situatie waar sprake is van stagnatie in de gronduitgifte door een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.	geld - -De uitgifte van bouwgronden start later of stagneert tijdelijk;-De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor extra renteverliezen optreden.- De gronden worden niet tegen de geraamde prijzen afgezet, of de toekomstige opbrengstenstijging is te optimistisch ingeschat- Aan de kostenkant voltrekt zich een prijsstijging welke niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.-Er is sprake van een rentestijging gedurende de resterende looptijd van het plan.	50%	max.€ 3.450.000
2	De Veldkamp	Een situatie waar sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.	geld - Gevolgen hiervan zijn: - de uitgifte van bouwgronden start later of stagneert tijdelijk;- de fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor extra renteverliezen optreden;- de gronden worden niet tegen de geraamde prijzen afgezet, of de toekomstige opbrengstenstijging is te optimistisch ingeschat;- aan de kostenkant voltrekt zich een prijsstijging welke niet kan worden gecompenseerd door een	50%	max.€ 1.300.000

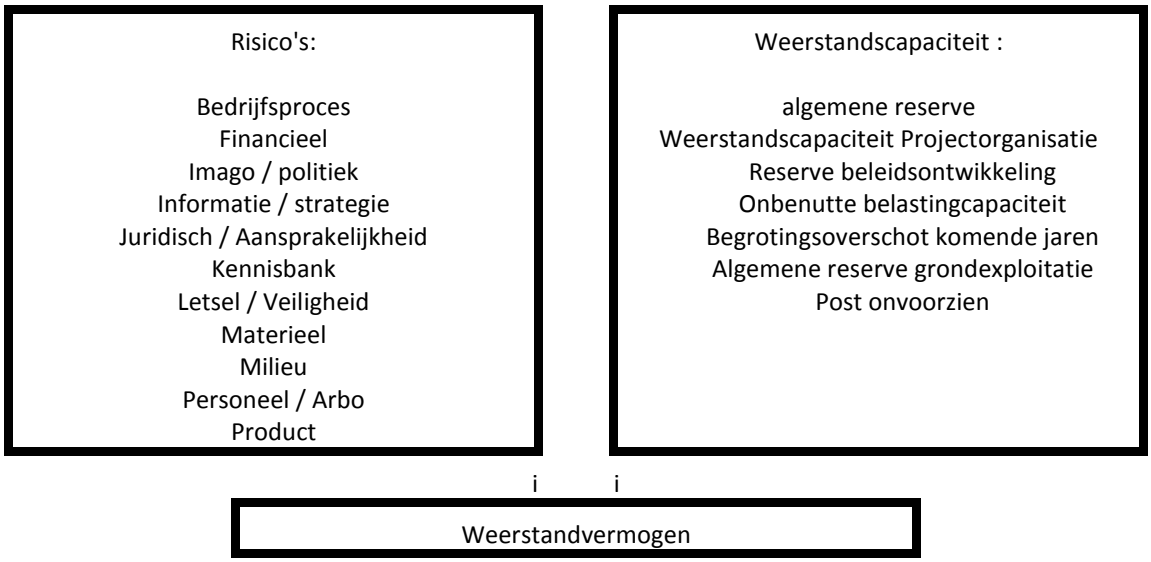
			verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop;- er is sprake van een rentestijging gedurende de resterende looptijd van het plan.		
3	Bornsche Maten	Wijzigingen in de projectopzet kunnen leiden tot schadeclaims	geld - .	50%	max.€ 1.000.000
4	RBT	"Een situatie waar sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.	geld - de uitgifte van bouwgronden start later of stagneert tijdelijk;- de fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor extra renteverliezen optreden;- de gronden worden niet tegen de geraamde prijzen afgezet, of de toekomstige opbrengstenstijging is te optimistisch ingeschat;- aan de kostenkant voltrekt zich een prijsstijging welke niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop;- er is sprake van een rentestijging gedurende de resterende looptijd van het plan."	50%	max.€ 632.000
5	Bornsche Maten	Onteigening (obv svz verwervingen, kosten vertraging en meerkosten verwerving)	geld -	30%	max.€ 1.000.000
6	Bornsche Maten	Het mogelijk niet kunnen voldoen aan de contractuele verplichtingen richting diverse private partijen. Er is een kans dat niet alle aangegane verplichtingen kunnen worden nagekomen en hiervoor een schadevergoeding moet worden betaald.	geld - Dit kan leiden tot schadeclaims.	70%	max.€ 400.000

7	Bornsche Maten	Verlies door bijv woonwagens, tiny houses in BM	geld - verlies door bijv woonwagens, tiny houses in BM	50%	max.€ 350.000
8	Olde Engberink	toekomstige regionale afspraken die leiden tot schrappen verdere verkoop nog uit te geven kavels en deze terug te brengen naar agrarische bestemming	geld - Helft van de kavels dienen te worden afgewaardeerd	5%	max.€ 2.750.000
9	Olde Engberink	Een situatie waar sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.	geld - - de uitgifte van bouwgronden start later of stagneert tijdelijk;- de fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor extra renteverliezen optreden;- de gronden worden niet tegen de geraamde prijzen afgezet, of de toekomstige opbrengstenstijging is te optimistisch ingeschat;- aan de kostenkant voltrekt zich een prijsstijging welke niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop;- er is sprake van een rentestijging gedurende de resterende looptijd van het plan..	50%	max.€ 260.000
10	Kernrand Borne West	bestemmingsverruiming erf Kluft Noord komt niet tot stand	geld -	50%	max.€ 245.000

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

Weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio Weerstandsvermogen	Bedrag
A. Beschikbare weerstandscapaciteit	12.350.958
B. Benodigde weerstandscapaciteit	4.970.000
Ratio (A/B)	**2,49**

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de gemeente Borne valt in klasse uitstekend. Dit duidt op een prima weerstandsvermogen.

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Er wordt een onderscheid gemaakt in het bruto en netto risico. Het bruto risico geeft de situatie weer voordat er maatregelen zijn getroffen. Het netto risico geeft het resultaat na het nemen van maatregelen

geld	**Bruto**				
x > €500.000	**2**	**4**	**4**		
€250.000 < x < €500.000	**2**	**6**	**4**	**1**	**1**
€100.000 < x < €250.000	**1**	**4**	**1**		
€25.000 < x < €100.000	**6**	**2**	**5**		
x < €25.000	**1**	**2**	**2**		
Geen geldgevolgen	**4**		**1**		
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Op basis van het volledige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald met een statistisch rekenmodel. Dit model gaat er vanuit dat niet alle risico's op hetzelfde moment en in volledige vorm plaats vinden. Hiervoor gebruiken we een zekerheidspercentage van 90%. Op basis van de meest recente risico-inventarisatie en simulatie is de benodigde weerstandscapaciteit € 4.970.000.

Kengetallen

De berekening achter de kengetallen is beschreven in de ministeriële regeling tot vaststelling kengetallen.

Financiële kengetallen (* €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
1a Netto schuldquote	154%	136%	135%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	153%	136%	135%
2 Solvabiliteitsratio	22%	23%	19%
3 Grondexploitatie	131%	106%	103%
4 Structurele exploitatieruimte	0%	-7%	-11%
5 Belastingcapaciteit	104%	104%	104%

De betekenis van de getallen wordt hieronder toegelicht:

Netto schuldquote

De schuldquote is een maat voor de hoeveelheid schulden ten opzichte van het eigen vermogen. Afhankelijk of een gemeente net grote investeringen achter de rug heeft, is de netto schuldquote hoger of lager. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. De VNG geeft als leidraad dat, wanneer de netto schuldquote boven de 130% komt, dit een punt van aandacht moet zijn. De schuldquote in Borne is hoog vanwege de aangetrokken middelen voor de grondexploitaties (incl. deel Hengelo).

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio laat zien hoe groot het deel van het balanstotaal uit het eigen vermogen bestaat. Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het eigen vermogen in verhouding is. Vanuit de VNG is gesteld dat een solvabiliteitsratio onder de 20% onwenselijk is en dat een norm van boven de 30% goed is. Met een gemiddeld solvabiliteitspercentage van rond de 19% zit Borne net onder de norm.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de balanswaarde van de gronden is, ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Een lager kengetal betekent een kleinere balanswaarde van de gronden en dus minder (mogelijke) risico's. Bij risico's valt te denken aan kosten die gemaakt zijn voor het bouwrijp maken van de gronden maar waarbij de kavels niet verkocht worden. Door wijzigingen in de BBV richtlijnen moet tussentijds winst genomen worden wanneer deze wordt verwacht, de zogenaamde percentage of completion methode (POC methode). Daarnaast zijn de opbrengsten door de verkoop van kavels hoger dan de kosten die de gemeente maakt.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt aangegeven als een percentage op basis van de structurele baten en lasten. Hoe hoger het percentage, hoe meer structurele ruimte. Voor 2020 staat dit percentage op -11%, dit houdt in dat er geen structurele ruimte in de exploitatie is.

Parafe door waarmerkingsdoeleinden

Gemeentelijke belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten binnen de gemeente zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. De gemiddelde woonlasten liggen 4% boven het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van de regionale gemeenten bevindt Borne zich rond het gemiddelde. Er is relatief weinig ruimte om belastingen te verhogen.

Parafeer voor waarmerkingsdoeleinden

3.3 Paragraaf
Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Inleiding

Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de gemeentelijke begroting gemoeid. Kapitaalgoederen zijn nodig om de programmadoelen van de gemeente te realiseren en zijn het 'gezicht' van de gemeente. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is een instrument voor de raad om jaarlijks de kader stellende en controlerende taak uit te kunnen voeren. Zij kan algemene kaders stellen over welke kapitaalgoederen de gemeente moet hebben en hoe zij met haar kapitaalgoederen omgaat, invloed uitoefenen op afzonderlijke investeringsbeslissingen en de kwaliteit van de aanwezige kapitaalgoederen bewaken en zo nodig bijsturen.

Nota kapitaalgoederen
Eens per 4 jaar wordt een nota kapitaalgoederen uitgebracht. In 2016 is de nota Kapitaalgoederen 2017-2020 vastgesteld. De hieruit volgende vervangingen en omvormingen zijn opgenomen in de Programmabegroting 2020-2023. In 2020 zijn de laatste vervangingen uit periode 2017- 2020 gerealiseerd. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen voor de nota Kapitaalgoederen 2021- 2024. Naar aanleiding van de diversiteit in achterstallig onderhoud en de daarmee samenhangende schommelende investeringen is in 2019 een onderzoek uitgevoerd naar een duurzaam kostendekkend systeem voor de (vervanging van) de kapitaalgoederen. Wel is geconstateerd dat er voor €1.655.000 aan achterstallig is. Hiervoor is bij de jaarrekening 2020 een voorziening getroffen.

Gemeentelijke kapitaalgoederen als riolering, openbare verlichting en gebouwen hebben te maken met elektrotechnische installaties. Hiervoor is de zogenaamde Installatieverantwoordelijkheid van toepassing (NEN 3140). Een voorstel om de hiervoor verplichte elektrotechnische bedrijfsvoering op te zetten is in 2020 voorbereid en zal in de loop van 2021 aan het bestuur worden voorgelegd.

In de openbare ruimte hebben we te maken met verschillende kapitaalgoederen:
1. Wegen
2. Openbare verlichting
3. Straatmeubilair
4. Civieltechnische kunstwerken
5. Afvalcontainers
6. Riolering
7. Water
8. Openbaar groen
9. Begraafplaatsen
10. Sportvelden
11. Speelvoorzieningen
12. Gebouwen

3.3.2 Kapitaalgoederen

Hieronder wordt per type kapitaalgoed ingegaan op de ontwikkelingen, het beheer en de vervangingen die in 2020 zijn uitgevoerd.

1. Wegen
In 2020 is relatief veel aandacht besteed aan conserverende maatregelen, om verdere schade aan asfaltwegen te voorkomen. Het aanbrengen van slijtlagen en dunne emulsie- deklagen heeft plaatsgevonden op de volgende wegen:

- Spechtstraat, Kievitstraat, Patrijsstraat, Prins Bernhardlaan, Reefsweg en Brakeweg.
- Bospoort, Braamhaarstraat en Het Hag (slijtlagen).

Daarnaast zijn er in 2020 diverse kleinere asfaltreparaties uitgevoerd en zijn er op diverse locaties asfaltscheuren gedicht. De grotere asfaltreparaties vonden plaats aan de Hedeveldsweg, de Hoge Horst en Het Hag.
In het kader van asfaltonderhoud zijn plaatselijk nieuwe deklagen aangebracht op de volgende wegen:

- Deldensestraat (van Dreef tot Seringenstraat)
- Oonksweg (bocht Bornerbroeksestraat)
- Wensinkstraat (van Lantmanstraat tot Schaepmanstraat)
- Hazelaarstraat (verhoogde kruisingsvlakken)

Tenslotte zijn er uit oogpunt van veiligheid graskeien aangelegd langs de Oude Postweg, van de Hertmerdwarsweg tot aan de gemeentegrens.

Door Twente Milieu is in 2020 weer klein onderhoud uitgevoerd op basis van de halfjaarlijkse inspecties. Hiermee wordt met name ingezet op het handhaven van de veiligheid voor fietsers en voetgangers.

2. Openbare verlichting
In 2020 heeft een groot deel van de vervanging van de openbare verlichting plaatsgevonden.

3. Straatmeubilair
Het straatmeubilair is 2020 op de gebruikelijke manier onderhouden. Dit betrof klein onderhoud, schoonmaakonderhoud en een enkele vervanging. De grootschalige vervanging van borden komt aan de orde in de nota kapitaalgoederen 2021- 2024.

4. Civiele kunstwerken

De staat van de bruggen en tunnels is na de grootschalige reparaties in de afgelopen jaren goed te noemen. De jaarlijkse onderhoudsinspectie bracht geen grote bijzonderheden aan het licht, zodat het onderhoud binnen de beschikbare budgetten kon worden uitgevoerd.

5. Afvalcontainers

In 2020 zijn in het kader van het Diftarbeleid diverse ondergrondse containers geplaatst. Deze containers worden geleased via Twente Milieu en vervangen daarmee de oude gemeentelijke containers. Omdat het onderhoud en de vervanging deel uitmaken van het leasecontract maken de afvalcontainers momenteel geen deel meer uit van de gemeentelijke kapitaalgoederen.

6 en 7 Riolering en Water

Samen met de Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen, onder de vlag van het Twents waternet, is gewerkt aan de landelijke opgave om de klimaatontwikkelingen onder de aandacht te brengen. Na lancering van de klimaatstresstesten is de vervolgstap om in gesprek te gaan en de dialoog te voeren met stakeholders en burgers. De regionale klimaatdialoog is opgepakt in samenwerking met Twents waternet. Lokaal wordt de klimaatdialoog gestart in het voorjaar van 2021. Resultaten moeten leiden tot meer samenwerking, bewustwording en formuleren van maatregelen in uitvoeringsagenda's.

Waterschap Vechtstromen heeft de concept watervisie ter consultatie aan de gemeenten voorgelegd. De visie draagt bij aan de ontwikkeling op de herziening van het waterbeheerplan dit jaar. Naast een inhoudelijke reactie vonden de Twentse gemeenten het een gemiste kans dat de visie niet in collectief verband (lees: Twents waternet) is behandeld.

Het klimaatbestending ontwikkelen van Wensink-zuid is volop in beweging. Wijkcomité, klankbordgroep en (direct) belanghebbenden zijn nauw betrokken bij de uitwerking van de plannen. Schoolcomplex aan de Woolderweg is gesloopt, met de randvoorwaarde voor behoud van de ondergrondse kelder als vleermuisvoorziening. Het terrein moet een parkachtige omgeving worden met sociale cohesie.

Twente milieu heeft conform de dienstverleningsovereenkomst (DVO) de rioleringstaken uitgevoerd. Zowel gemeente Borne als Twente milieu hebben de intentie om het dataverkeer efficiënter te organiseren en meer gebruik te maken van elkaar kennis en kunde. Deze nieuwe ontwikkeling wordt met veel belangstelling gevolgd door overige partners van Twente milieu.

Voor sanering van afvalwaterlozingen buitengebied zijn de uitgestelde clusters Deurningerweg-'t Hesseler en Bospoort-Twicklerblokweg in uitvoering gekomen en gerealiseerd. De clusters hadden provinciale ontheffing wegens ligging in de planontwikkelingsgebieden Bornsche Maten en zuidelijke verbindingsweg.

Waar noodzakelijk is ondersteuning verleend aan ruimtelijke ontwikkelingen, inzake inbreidingsplannen. De vereiste watertoets (verantwoording afleggen aan waterschap Vechtstromen) is daarbij een belangrijk instrument.

Vooruitlopend op de herziening van het vigerende gemeentelijk rioleringsplan (in 2021) is het basisrioleringsplan (BRP) geactualiseerd. Ambities en effectieve maatregelen: aanpak wateroverlast,

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

vuilwaterlozingen oppervlaktewateren, beheeractiviteiten, klimaatontwikkelingen etc worden verantwoord in de herziening van het gemeentelijk rioleringsplan.

8. Openbaar groen

Met de omvormingen, die in 2019 zijn gerealiseerd, is de onderhoudsachterstand, zoals genoemd in het Groenbeleidsplan 2008-2020 goeddeels ingelopen.

In 2021 zijn dan ook de kleinere omvormingen gerealiseerd. Bij het omvormen van groen wordt de samenwerking gezocht met omwonenden en wijkverenigingen.

De volgende (kleinere) omvormingen zijn gerealiseerd:

- Vervangen van bomen aan het Zwenkgras
- De aanplant van een groenstrook aan het Pastoor Veegerplein in Hertme
- De aanplant van een groenstrook aan de Azelosestraat

Bomen

Alle bomen in de Gemeente Borne worden periodiek gecontroleerd op conditie en veiligheid, de zogenoemde boomveiligheidscontroles. Het onderhoud van de bomen is gebaseerd op de bevindingen uit de boomveiligheidscontroles.

9. Begraafplaatsen

Op de begraafplaats is het beheerdersgebouw en de voertuigenstalling compleet vervangen voor nieuwbouw.

10. Sportaccommodaties

Voor het onderhoud van de natuur- en kunstgrasvelden is een Europese aanbesteding gehouden en het werk is voor zes jaar gegund aan Ter Braak cultuurtechniek. In de uitvraag is extra aandacht opgenomen voor het duurzaam onderhouden van het sportpark. Het inzetten van robotmaaier , waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de vermindering van de CO2 uitstoot en het bestrijden van onkruid vanuit de Greendeal afspraken waren belangrijke criteria tijdens de beoordeling.

Fase 1 van project ’t Wooldrik, de renovatie van de was- en kleedgelegenheid van het zwembad en de diverse vervangingen van technische installaties, is in het najaar gestart. Vanwege de coronamaatregelen was het zwembad gesloten, de bezoekers hebben dus weinig hinder gehad van de werkzaamheden. De afronding van de werkzaamheden zijn in 2021 voorzien.

11. Speelvoorzieningen

Alle speeltoestellen worden jaarlijks gecontroleerd op veiligheid en functionaliteit. Het onderhoud van de speeltoestellen is gebaseerd op de bevindingen uit deze controles. De noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden konden binnen het beschikbare budget worden uitgevoerd.

12. Gebouwen

De volgende zaken hebben in 2020 gespeeld op het gebied van onderhoud van de gebouwen:

Er geschilderd aan de gemeentewerf incl de dienstwoning, het PTT huis Pietmankolkstraat en het ’t Kulturhus De aanrijdschade bij de Bieffel is hersteld. Daarnaast is er een NEN 3140 (elektra) schouw gedaan op diverse panden en zijn de probleempunten opgelost.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

De verlichting van de parkeergarage is vervangen voor LED verlichting met extra lange levensduur. Er is een start gemaakt met de verduurzaming van de buitenschil van gymzaal de Hooiberg, dit is in project is in 2021 afgerond.

Tevens is het onderhoud aan het gemeentehuis, sporthal 't Wooldrik en gymzaal de Esch tot het noodzakelijke beperkt in verband met de toen lopende toekomst plannen.

3.3.3 Overzicht onderhoudskosten

In de onderstaande tabel staat per categorie weergeven wat er begroot is in 2020, hoeveel er is gerealiseerd en welke verschillen er zijn.

Onderdeel	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
1. Wegen	976.500	967.516	8.984
2. Openbare verlichting	52.000	46.284	5.716
3. Straatmeubilair	31.500	34.093	-2.593
4. Civiele kunstwerken	31.500	10.720	20.780
5. Afvalcontainers	523.500	770.189	-246.689
6. Riolering	587.000	520.920	66.080
7. Water	76.500	56.201	20.299
8. Openbaar groen - beplanting	1.434.500	1.315.460	119.040
8. Openbaar groen - bomen	115.500	106.285	9.215
9. Begraafplaatsen	206.000	204.997	1.003
10. Sportaccommodaties	444.500	229.848	214.652
11. Speelvoorzieningen	93.500	85.803	7.697
12. Gebouwen	923.500	419.765	503.735
Eindtotaal	**5.496.000**	**4.768.079**	**727.921**

Een nadere uitleg over de verschillen is te vinden in jaarrekening onder het onderdeel toelichting op het betreffende taakveld. Op hoofdlijnen zijn de afwijkingen als volgt:

Een nadeel op het gebied van afval door de invoering van diftar, voordelen op het kleine en reguliere onderhoud door Twente Milieu (taakstelling) deze zitten door alle punten heen, maar uiten zich met name op het gebied van het openbare groen. Daarnaast is er veel minder groot onderhoud gepleegd dan begroot bij 't Wooldrik, dit heeft te maken met de vernieuwing van het sportpark. Tot slot is er voor €445.000 aan onderhoud begroot binnen de gebouwen voor panden van het voormalig AZC. De aankoop hiervan heeft niet in 2020 plaatsgevonden, vandaar dat het overblijvende budget betrokken wordt bij de budgetoverheveling.

3.4 Paragraaf Financiering

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

Samenvatting

De boekwaarde van de bezittingen van de gemeente bedraagt per 1 januari 2020 afgerond € 50 miljoen. Deze bezittingen zijn integraal gefinancierd. Per ultimo 2020 heeft de gemeente Borne een vaste schuld van € 71 miljoen. Hierover is in 2020 een gemiddelde rente betaald van 2,71%. De treasury-activiteiten hebben zich in 2020 afgespeeld binnen de ruimte van de geldende renterisiconorm. Het renteomslagpercentage bedroeg in 2020 0,5%.

Inleiding

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido) geeft de kaders aan waarin decentrale overheden de treasuryactiviteiten moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering en handhaving van de positie op de kapitaalmarkt.

Renteberekening

In 2020 is over de langlopende schuld gemiddeld 2,71% rente betaald.

Kortlopende geldleningen

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst afgesloten waarin de kredietlimiet onder de Overeenkomst Bancaire dienstverlening met ingang van 2011 is vastgesteld op € 6.405.000.
Deze kredietlimiet is gekoppeld aan het begrotingstotaal en is in 2020 niet geactualiseerd.

Vaste schuld

De som van de vaste schuld bedraagt € 71.112.042. Hiervan is een bedrag van € 92.934 aan door derden belegde gelden. In 2020 is een bedrag van € 8.742.893 aan vaste geldleningen afgelost. Er is een nieuwe langlopende geldlening aangetrokken van € 12 miljoen.

Verstrekte vaste geldleningen

Per 31-12-2020 zijn de volgende leningen verstrekt:

- SvN Startersleningen € 2.968.000
- Hypothecaire geldleningen aan ambtenaren € 553.609

Voor deze leningen wordt rente ontvangen volgens een overeengekomen percentage.

Renterisicobeheer

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. De Wet fido beschrijft hiervoor twee normen, de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Parad[illegible] door
waarmerkingsdoeleinden

Renterisiconorm

Het renterisico is gelijk aan de som van het bedrag aan herfinanciering van vaste schuld (betaalde aflossingen) en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld (renteherziening op leningen). Dit komt neer op het totale bedrag van langlopende leningen waarvan het te betalen rentepercentage wijzigt. Voor gemeentes is de norm vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal.
In 2020 hebben de treasury-activiteiten zich afgespeeld binnen ruimte van de renterisiconorm.
Ook voor de jaren na 2020 laat de financieringsplanning geen overschrijding zien.

Renterisiconorm (* €1.000)	Begroot 2020	Realisatie 2020
Begrotingstotaal	67.458	67.253
Renterisiconorm in procenten	20%	20%
Renterisiconorm in bedrag	**13.492**	**13.450**
Renteherzieningen op leningen	0	0
Betaalde aflossingen	8.750	8.742
Renterisico	**8.750**	**8.742**
Ruimte (+) / overschrijding (-) renterisiconorm	**4.742**	**4.708**

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de kortlopende schuld te beheersen en wordt elk kwartaal getoetst. Indien de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij overschreden dreigt te worden, moet de schuld geconsolideerd worden, ofwel omgezet naar een langlopende schuld.
Voor gemeentes is de norm vastgesteld op maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.

De kasgeldlimiet is enkel in kwartaal 4 niet overschreden. De kasgeldlimiet is drie kwartalen op rij overschreden. Hiermee voldoende we niet aan de geldende wetgeving. Dit is hersteld in in het 4e kwartaal door het aantrekken van een langlopende lening. Dit is gemeld bij de provincie en voor kennisgeving aangenomen.
Na 2020 zullen op basis van de ruimte binnen de kasgeldlimiet en een liquiditeitenplanning de treasury-activiteiten worden uitgevoerd.

Kasgeldlimiet (* € 1.000)	Begroting 2020	Realisatie Q1	Realisatie Q2	Realisatie Q3	Realisatie Q4
Begrotingstotaal	67.458	67.458	67.458	67.458	67.458
Kasgeldlimiet in procenten	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	**5.734**	**5.734**	**5.734**	**5.734**	**5.734**
Omvang vlottende schulden	0	-22.008	-24.194	-20.278	-16.548
Omvang vlottende middelen	0	2.971	10.954	4.689	14.984
Netto vlottende schuld	**-**	**-19.037**	**-13.240**	**-15.589**	**-1.564**
Ruimte (+) / Overschrijding (-) kasgeldlimiet	**5.734**	**-13.303**	**-7.506**	**-9.855**	**4.170**

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

2. Renteschema	Jaarrekening 2020
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.851.384
De externe rentebaten (idem)	290.989
Saldo rentelasten en rentebaten	**1.560.395**
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	1.305.309
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
Saldo	**1.305.309**
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**255.086**
Rente over eigen vermogen	28.694
Rente over voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**283.780**
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 0,5%)	**250.665**
Renteresultaat op het taakveld Treasury	**33.115**

Het renteschema is conform BBV richtlijnen uit de notitie Rente 2017 opgesteld en biedt inzicht in de rentelast en op welke wijze de rente wordt toegerekend.

De boekwaarde van de activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari bedraagt € 50 miljoen. De aan taakvelden toegerekende rente bedraagt 0,5% over € 50 miljoen = € 250.665. De afwijking tussen de werkelijke rentelasten € 283.780 en de toegerekende rentelasten € 250.665 bedraagt € 33.115. Deze afwijking bedraagt 11,7% van de werkelijke rentelasten. De gemeente hoeft niet over te gaan tot correctie op basis van deze nacalculatie, omdat de afwijking kleiner is dan 25%.

Parapluoor
waarmerking doeleinden

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op de stand van zaken en op de beleidsvoornemens van onze bedrijfsvoeringstaken. Een goede bedrijfsvoering bestaat uit de ondersteunende taken en is een belangrijk middel om de resultaten die de gemeente wil bereiken ook daadwerkelijk te realiseren. De paragraaf Bedrijfsvoering omvat de intern gerichte beleidsterreinen zoals Organisatieontwikkeling - Programma Organisatie, Personeel, Inkoop, (interne) Communicatie, Juridisch, Informatisering en Automatisering, Financiën, Control en Kwaliteit.

Besturingsfilosofie

In de gemeente Borne is veel aandacht voor de verbinding met haar inwoners en met de partners, waarmee we samen aan de uitvoering van de toekomstvisie Mijn Borne2030 werken. De strategische visie geeft richting aan de bedrijfsvoering. Om de wendbaarheid voor de medewerkers en de leiding te vergroten, wordt de bedrijfsvoering van de gemeente Borne doorontwikkeld naar faciliterende bedrijfsvoering (besturingsfilosofie juni 2020).

Faciliterende bedrijfsvoering beoogt dat iedereen bij de gemeente zijn werk goed kan doen, maar neemt de verantwoordelijkheid niet over. Er komt meer samenspel in de organisatie dat ten gunste komt van het primaire proces en de diverse opgaven en daarmee van onze inwoners en ondernemers. Bedrijfsvoering is helpend aan wat er in de gemeente nodig is.

Programma organisatie

Het Programma Organisatie (Basis op orde) is gestart in september 2019 op basis van de organisatiescan en plan voor de basis op orde van Hiemstra en de Vries (HdV) (voorjaar 2019). Van september 2019 tot en met juni 2020 is het Programma Organisatie uitgevoerd door de extern programmamanager, waarna in juni 2020 is overgedragen naar de intern programmamanager. In 2020 zijn veel projecten van het Programma Organisatie uitgevoerd, besproken en vastgelegd in regelingen, processen, plannen en (start)formulieren. De klankbordgroep van de raad is in 2020 bijna maandelijks geïnformeerd over de voortgang van de projecten. Vanaf augustus is de informatie vertaald in een maandelijks ‘peilstok’, een A4 met voortgangsinformatie per project.

In 2020 is veel tijd besteed aan de analyse en vormgeving van het inkoopproces, het financieel instrumentarium, de analyse en het opzetten van het I&A werkplan en aan het Sociaal Domein. Uit dit laatste is het traject ‘DOEN, met nieuw elan’ en de notitie beheersmaatregelen voortgekomen. Dit wordt momenteel omgebouwd naar een separaat programmaplan.

Er is veel geïnvesteerd in het vormgeven van processen, en het begeleiden en meenemen van betrokkenen in het proces. Verwachtingen werden gemanaged, duidelijkheid (ook wanneer dat er nog niet helemaal kon zijn) werd gecreëerd en zodoende ontstond er gaandeweg draagvlak bij medewerkers, klankbordgroepleden, stuurgroepleden (college) en raadsleden. Communiceren en realiseren en de interactie in de tussentijd, telkens een stap verder komen, is van groot belang gebleken.

Het merendeel van de projecten (op twee projecten na) is eind 2020 vanuit de ontwerpfase overgeheveld naar de lijnorganisatie voor verdere implementatie of overgedragen voor het bouwen van een eigen programma (Sociaal Domein). Dit is een logisch moment omdat per 1 januari 2021 het MT compleet is en zij als eindverantwoordelijken de realisatie met hun teams kunnen doen. De rol in het programma gaat daarmee van ‘directe sturing’ op realisatie naar ‘regie’ op realisatie. Het programma is hiermee een nieuwe fase ingegaan. In 2021 wordt nog twee keer een zogenaamde peilstok gemaakt en beoogd wordt het programma eind 2021 af te ronden.

Personeel

We werken samen in een gemeentelijke organisatie voor en aan een vitale, leefbare en zelfstandige Bornse gemeenschap. Een gemeentelijke organisatie die ‘toekomstproof’ is en blijft, is een organisatie die zich blijft ontwikkelen met oog voor wat er in de maatschappij gebeurt.

Parafe door
waarmerking doeleinden

Voor 2020 zijn, mede als gevolg van het project 'De basis op orde', een aantal doelstelling gesteld. Deze zijn ten dele uitgevoerd of krijgen verder vorm in 2021.

- De besturingsfilosofie is opgesteld, waarbij duidelijke richtlijnen worden meegegeven op de onderwerpen structuur, sturing en cultuur.
- Met betrekking tot de WNRA hebben alle medewerkers een arbeidsovereenkomst gekregen. Daarnaast zijn de verschillende regelingen binnen de gemeente Borne WNRA-proof gemaakt.
- De samenwerking met Raet is geïntensiveerd en er zijn voorbereidingen getroffen om in 2021 onderstaande werkprocessen de digitaliseren:
    - Formatie & bezetting (inmiddels ingevoerd)
    - Werving & selectie (Easyrecruit)
    - In-, door- en uitstroom
    - Personeel niet in loondienst
- Het bovenstaande zal leiden tot het aanleveren overzichtelijke managementinformatie. Om hierover het gesprek te voeren zijn bedrijfsvoering overleggen ingevoerd, waarbij de teamleider maandelijks met Financiën en HR in gesprek gaat over voortgang op financieel en HR-gebied.
- Onderbezetting binnen team HR en het verloop van het project 'De basis op orde' heeft er toe geleid dat strategisch personeelsplanning, het strategisch opleidingsplan en de gesprekscyclus niet aan bod zijn gekomen. Deze staan voor 2021 en 2022 op de agenda.
- Om meer grip te krijgen op de inhuur, is een inhuurbeleid opgesteld en vastgesteld. Daarnaast wordt inhuur gemonitord vanuit team HR om grip te houden op de hoeveelheid inhuur en de volledigheid van de bijbehorende dossiers.

Informatisering en automatisering

Informatisering

Qua post en archief is in 2020 verder gewerkt aan de implementatie van het zaakgericht archiveren in ons documentmanagementsysteem MyCorsa NxT. Hoewel de voortgang daarin werd geremd door de corona-maatregelen, zijn circa dertig werkprocessen geïmplementeerd, waarvan 'inkoop en aanbesteding' de meest complexe is. Daarmee wordt vanaf de start van een proces tot aan de archivering alles digitaal doorlopen. Er komt geen papier meer aan te pas. De archivaris wordt ondersteund bij het beheer en toezicht op de te vernietigen en permanent te bewaren digitale dossiers. Per zaak (case) is de mogelijkheid tot het zetten van een digitale handtekening opgenomen. Met ingang van 2020 vindt de behandeling en afhandeling van bezwaarschriften plaats in de uitgebreide module zaakgericht werken. Hierdoor is bereikt dat we meer grip hebben op informatie, maar kan er ook beter worden gestuurd op doorloop en tijdige afdoening van bezwaarschriften. Het aantal registraties (inkomend, verzonden en intern) is - in vergelijking met 2019 - zo goed als gelijk gebleven (totaal 27.800), maar het aantal cases is met 30% gestegen. Deze toename komt vooral door de eerder vermelde implementatie van aanvullende werkprocessen.

Automatisering

Voor 2020 lag de prioriteit op het gebied van informatiebeveiliging bij het verder implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het overheid brede normenkader voor Informatiebeveiliging. Onderstaande plannen zijn uitgevoerd:

- Gap-analyse;
- Actieplan informatieveiligheid 2020 opgesteld;
- ENSIA verantwoording (Zelfonderzoek, BAG, BGT en BRO);
- Digid en Suwinet audit.

Parad oor
waarmerking doeleinden

De volgende stappen zijn aangekondigd om in 2020 te groeien naar privacy volwassenheid en te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG):

- Het verder organiseren van beheer, toetsing en handhaving van privacy beleid: in 2020 is het privacy beleid van de gemeente Borne formeel vastgesteld. In oktober 2020 is een privacy officer aangenomen om de organisatie te ondersteunen en te faciliteren bij de uitvoering van het privacy beleid. In november 2020 is de nieuwe functionaris gegevensbescherming aangesteld voor de toetsende en toezichthoudende taak.
- Toepassen en beheren van het register gegevensverwerking: in 2020 is het bestaande verwerkingenregister niet actief beheerd en geactualiseerd. Nu een privacy officer is aangesteld wordt hier opnieuw uitvoering aan gegeven.
- Verder ontwikkelen van instrumentarium zoals PIA's (Privacy Impact Assessment) en methodiek voor privacy by design en privacy by default: in 2020 is hieraan geen uitvoering gegeven. Deze actiepunten zijn eveneens meegenomen in het plan van aanpak van de privacy officer.

In de begroting van 2020 is aangegeven dat het capaciteitsbeslag voor incidentafhandeling onvoorspelbaar is. In 2020 hebben zich geen grote beveiligingsincidenten of datalekken voorgedaan binnen de gemeente Borne. De weinige incidenten die intern gemeld zijn, zijn vanwege de zeer beperkte risico's voor betrokkenen niet gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

AO/IC en doelmatigheid

AO/IC

De administratieve organisatie is de beschrijving van de interne organisatie, mede gezien vanuit de controllers- en accountantsbril. Om risico's op bijvoorbeeld rechtmatigheidsfouten of fraude te mitigeren worden bedrijfsprocessen tegen het licht gehouden. Prioritering van monitoring van bedrijfsprocessen geschiedt op basis van een risicoanalyse. In 2020 is een start gemaakt met de actualisatie van procesbeschrijvingen.

In 2020 is, in het kader van het programma Organisatie, een notitie Onafhankelijke control opgesteld. Control beoogt een onafhankelijke bijdrage te leveren door te signaleren, te controleren en de organisatie te adviseren bij het realiseren van doelen en de verantwoording hierover. In 2020 is gestart met het meer verankeren van de interne controle in de lijn, een proces dat we in 2021 verder gaan doorvoeren. Focus van control komt hiermee meer op de verbijzonderde interne controle te liggen.

De voorbereidingen om te komen tot een Rechtmatigheidsverantwoording met ingang van 2021 zijn opgestart. Om intern tot een Rechtmatigheidsverantwoording te komen worden eisen gesteld aan de interne organisatie (administratieve organisatie en interne beheersing). Hiertoe is een plan van aanpak opgesteld. De gemeenteraad is via de auditcommissie geïnformeerd over de Rechtmatigheidsverantwoording en het plan van aanpak 'Rechtmatigheidsverantwoording; Collegeverantwoordelijkheid met ingang van 2021'.

Rechtmatigheid

Om de financiële rechtmatigheid en getrouwheid in de organisatie beheersbaar en aantoonbaar te maken, is een intern controlesysteem van proces- en dossieronderzoeken ingericht. In samenspraak met de accountant wordt jaarlijks een intern controleplan opgesteld. In dit plan wordt op gestructureerde wijze aangegeven welke stappen nodig zijn om de rechtmatigheid en getrouwheid te kunnen borgen. Over de bevindingen van de uitgevoerde interne controle werkzaamheden zijn twee rapportages uitgebracht. De accountant heeft in de managementletter gerapporteerd over de mate van interne beheersing waarop is gesteund op de uitgevoerde interne controle werkzaamheden. Geconcludeerd is dat dat de interne beheersing bij de gemeente Borne van een voldoende niveau is maar dat er nog noodzakelijke verbetermogelijkheden zijn.

Om de beheersing van bedrijfsprocessen te verbeteren is afgelopen jaar de aandacht gericht op het beschrijven of actualiseren van reeds beschreven werkprocessen.

Vanaf 2020 zijn de bevindingen en aanbevelingen van de afzonderlijke rapportages die gerelateerd zijn aan rechtmatigheid en getrouwheid samengebracht in een verbeteragenda. Deze agenda verbetert voor de organisatie het zicht op de aanbevelingen en de voorgestelde maatregelen en bewaakt de voortgang.

Doelmatigheid

Het vervolgonderzoek subsidiebeleid, als onderdeel van het Programma doelmatigheids- en doeltreffendheidonderzoek 2020 is gedeeltelijk uitgevoerd. Het onderzoek naar de personeelsbegroting is uitgevoerd maar niet geïmplementeerd. Oorzaak van het niet afronden van deze onderzoeken zijn mutaties in het personeelsbestand en de organisatieontwikkeling.

Communicatie

Eén van de overige pijlers in het uitvoeringsprogramma is het klantgerichter maken van de website. De website van de gemeente Borne is in 2014 voor het laatst vernieuwd. In 2018 is een project opgestart met als eindresultaat een vernieuwing van de website die in 2019 is opgeleverd.

Deze vernieuwing is uitgevoerd om de dienstverlening richting inwoners verder te verbeteren. Belangrijkste doel van het vernieuwen van de website is een verbetering van de vindbaarheid, zodat we de tevredenheid van inwoners over de digitale dienstverlening zoveel/waar mogelijk kunnen borgen.

Vanuit het programma Organisatie / Basis op orde is het ICT-werkplan met vervangingsinvesteringsplan opgesteld; een digitale agenda voor de komende jaren. In 2020 werden we geconfronteerd met het moeten uitschakelen van ons Bornse intranet wegens securitysrisico's. Een onderzoek/plan was in 2018 reeds uitgevoerd, echter waren er toen nog geen middelen beschikbaar om er verder uitvoering aan te geven. De benodigde middelen zijn in de begroting 2020 als ambities benoemd en deze middelen kunnen via bovenstaand ICT werkplan worden opgehaald.

In 2020 is het intranet vervangen door een sociaal intranet met als resultaat:

- Interne voorlichting en informatiedeling zijn bevorderd;
- Samenwerking en het beter benutten van alle kennis, ervaring en ideeën zijn bevorderd;
- Een werkend intranet dat toekomstbestendig is;
- Het gemakkelijker zoeken en vinden van personen en informatie;
- Een nieuwe digitale werkomgeving met een uitgebreid gezichtenboek waar een medewerker vaardigheden, competenties, werktijden en locaties kan toevoegen, die gekoppeld zijn aan een goede zoekfunctie;
- Gebruiksvriendelijke werkomgeving waarbij documenten goed gevonden worden;
- De mogelijkheid om ook informatiedeling met relaties/partners buiten gemeente Borne te realiseren;
- De mogelijkheid om te integreren met andere ICT systemen in gebruik door gemeente Borne.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Inkoop

Jaarrekening 2020

In 2020 heeft het project Optimalisatie Inkoop & Aanbesteding plaatsgevonden en eind oktober is hiervan het eindadvies en implementatieplan opgeleverd. De volgende resultaten zijn in 2020 bereikt:

- Voor wat betreft inkoop en aanbesteding komt de organisatie steeds meer ‘in control’.
- De inkoop- en aanbestedingsregels worden op een correcte wijze uitgevoerd.
- Samen met de nieuwe inkoopprofessional is de inkoopfunctie geactualiseerd en de diverse rollen in het werkproces geoptimaliseerd.
- Gemeente Borne heeft een actieve rol in de regionale inkoopsamenwerking.
- Er zijn minder aanbestedingsfouten gemaakt.

Parad
waarmerkin

3.6 Paragraaf
Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Participatie in verbonden partijen levert gemeenten niet alleen voordelen op, maar ook financiële en bestuurlijke risico's. Om voordelen optimaal te benutten en risico's te beheersen, is grip en sturing op verbonden partijen belangrijk.

Deze paragraaf geeft een beeld van de doelstellingen van onze verbonden partijen, de behaalde resultaten en de wijze waarop deze resultaten bijdragen aan het beleid en belang van Borne.

Overzicht verbonden partijen

Onderstaand zijn alle verbonden partijen opgenomen, verdeeld in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties en organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang.

Overzicht gemeentelijke verbonden partijen (per 31 december 2020)

Naam verbonden partij	Juridische vorm	Vertegenwoordiging/ aandeelhouderschap	Verplichte samenw.
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Euregio	Openbaar Lichaam	College	NEE
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Crematoria Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Regio Twente	Openbaar Lichaam	College	taakafh.
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Stadsbank Oost Nederland	Openbaar Lichaam	College	NEE
Veiligheidsregio Twente	Openbaar Lichaam	College	JA
Werk en Inkomen Borne, Hengelo & Haaksbergen	Centrumgemeente regeling	College	NEE
Omgevingsdienst Twente	Centrumgemeente regeling	College	JA
2. Vennootschappen en coöperaties			
COGAS	N.V.	College	NEE
Enexis	B.V.	College	NEE
Bank Nederlandse Gemeenten	N.V.	College	NEE
Twence Holding	B.V.	College	NEE
Twente Milieu	N.V.	College	NEE
Vitens	N.V.	College	NEE
Wadinko	N.V.	College	NEE
3. Stichtingen en verenigingen			
Stichting Beheer Dierenpark Borne	Stichting	College	NEE

Parad oor
waarmerking doeleinden

Gemeenschappelijke regelingen

Hieronder per gemeenschappelijke regeling een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen voor 2021 en verder. In de laatste alinea van deze paragraaf treft u per gemeenschappelijke regeling een detailoverzicht aan, waarin de algemene gegevens en de specifieke risico's worden benoemd.

1. EUREGIO

De EUREGIO werkt aan het strategieproces EUREGIO 2030: welke visies en strategische doelen zullen de komende jaren aan de basis staan van het werk van de EUREGIO als organisatie en waar komt de inhoudelijke focus te liggen? Deze nieuwe strategie gaat vanaf 2021 van start.

2. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Vanaf 2018 is een nieuwe DVO met het GBT afgesloten, waarbij meer het accent is komen te liggen op kwaliteitsverbetering enerzijds en specifiekere kostentoerekening per belastingsoort anderzijds. Deze kwaliteitsverbetering wordt voortgezet met als doel het steeds meer zuiver toerekenen van belastingen aan burgers.

3. Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

De strategie van het OLCT is om een betere spreiding in het verzorgingsgebied te hebben. In 2018 is in Borne een 4e crematorium geopend. Het corona virus heeft geleid tot veel kleinschalige crematiebijeenkomsten. De opbrengsten uit catering is nihil in deze periode geweest. Dit zal de bijdrage van de crematoria aan het OLCT naar alle waarschijnlijkheid gaan drukken.

4. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

In 2019 en 2020 is de positieve ontwikkeling van XL Park doorgezet. XL Park beschikt over een onherroepelijk bestemmingsplan voor tranche 3 en een onherroepelijk gewijzigd bestemmingsplan voor tranche 1 en 2. Kavels kunnen per direct worden uitgegeven, wanneer bedrijven daarom vragen.

De samenwerking onder de noemer Port of Twente heeft verder vorm gekregen met de lancering van de nieuwe website. Port of Twente bundelt alle krachten van logistiek Twente om de sector te versterken, te verduurzamen en de Twentse economie te ondersteunen. Port of Twente is belangenvereniging, havenbeheerder, grondbedrijf en vestigingsloket in één. Gronden worden in erfpacht uitgegeven. Kopers hebben de keuze tussen het ineens afkopen van de erfpacht of jaarlijks betalen van erfpacht. Deze keuze heeft veel invloed op de snelheid waarmee de middelen terugvloeien in de GR. De risico's, dat erfpachters de opstallen verkopen en de GR met problemen opzadelen zijn in de overeenkomsten ondervangen.

Op het gebied van acquisitie wordt samengewerkt met Oost en de NFIA (agentschap voor buitenlandse investeringen). Dit heeft geleid tot goede contacten met beleggers en ontwikkelaars in logistiek vastgoed.

5. Regio Twente

Voor de doorontwikkeling van de regio Twente heeft het AB een veranderopdracht vastgesteld. Voor de sociaaleconomische structuurversterking is besloten om dit onder te brengen bij een bestuur bestaande uit 'Triple helix'-partners (overheid, ondernemers en Onderzoek/onderwijs). Er wordt in de aanbiedingsbrief gesproken over een overgangsbegroting met nog veel onduidelijkheden over de toekomst. Na de zomervakantie 2020 wordt duidelijk wat de impact zal zijn van de veranderopdracht bij de Regio Twente.

6. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB)

Als er gekeken wordt naar de begroting 2021 dan is duidelijk dat SWB opnieuw wordt geconfronteerd met bezuinigingen op de uitvoering van de WSW. Het WSW subsidieresultaat wordt negatiever. Door optimalisering

Parad door waarmerkingsdoeleinden

van de verdienmodellen, actief prijsbeleid en gerichte kostenbeheersing wordt er een negatief resultaat verwacht van € 900.000. Hierbij is er echter geen rekening gehouden met de effecten van de corona crisis. De dekking wordt gevonden binnen de reserves van het SWB. Na 2021 is de verwachting dat het resultaat zal stabiliseren en er een weerstandsvermogen van voldoende niveau resteert.

7. Stadsbank Oost Nederland (SON)

- Het effect van het coronavirus is nog niet helder, maar de verwachting is dat er een piek ontstaat ten aanzien van de vraag naar schuldhulpverlening.
- Het project POOT is inmiddels regulier ingezet.
- Preventieactiviteiten worden verder opgepakt.

8. Veiligheidsregio Twente (VRT)

In de concept jaarrekening 2020 heeft het weerstandsvermogen van de VRT een vrije val gemaakt en is ver beneden de vastgesteld norm van 70% uitgekomen, te weten 41%. De weerstandscapaciteit is afgenomen tot € 909.000 en daarbij zijn de risico's toegenomen tot € 2.224.000. De toename van de risico's komt met name voort uit een risico van € 1.200.000 als gevolg van de toekomstige gelijke behandeling van beroepsmedewerkers en vrijwilligers. Dit risico is ontstaan als gevolg van verscherpte Europese regelgeving. Overigens zijn de financiële effecten van de corona crisis nog niet exact inzichtelijk, maar de crisis zal mogelijk meerjarig een verder verslechterend effect hebben op het weerstandsvermogen.

9. Werk en Inkomen Borne, Hengelo & Haaksbergen (vm SMS - Samenwerken Maakt Sterker)

Inzet in 2020 is, naast het verstrekken van rechtmatige uitkeringen, dat iedereen naar vermogen deelneemt aan de samenleving met de focus op werk (meeprofiteren van de economische groei), ontwikkeling en maatschappelijke participatie.

10. Omgevingsdienst Twente (ODT)

Het ODT streeft naar een model van outputfinanciering, waarbij de vraag gesteld kan worden of dit voor een deel van het werkgebied van de ODT de juiste prikkel is. Bij outputfinanciering is het immers zo dat er geldstromen zijn op basis van productie. Voor het onderdeel vergunningverlening is dit een reële optie, maar bij de vraag naar toezicht lijkt deze financieringsvorm niet passend met het oog op de maatschappelijke resultaten.

Parapl oor
waarmerkingsdoeleinden

Vennootschappen en coöperaties

Hieronder een overzicht van alle vennootschappen en coöperaties waarin Borne aandelen in haar portefeuille heeft. Het overzicht laat zien wat het belang van Borne is en hoe de vermogenspositie er uit ziet. In de laatste alinea treft een u per vennootschap of coöperatie een detailoverzicht aan, waarin nader wordt ingegaan op onder andere risico's en belangrijkste ontwikkelingen.

Overzicht vennootschappen en coöperaties (per 31 december 2020)

naam vennootsch/ coöperatie	(x € 1.000) Financieel belang	Aandeel Borne op totaal	(in mln €) Eigen Vermogen per 01/01	(in mln €) Eigen Vermogen per 31/12	(in mln €) Vreemd Vermogen per 01/01	(in mln €) Vreemd Vermogen per 31/12	(in mln €) Resultaat 2020
COGAS	190,5	7,50%	180,5	199,1	96,2	95,9	28,8
ENEXIS	32,5	0,02%	4.112,0	4.116,0	2.706,0	2.975,0	108,0
Bank Nederlandse Gemeenten	268,0	0,19%	4.870,0	4.364,0	134.610,0	160.359,0	221,0
Twence Holding	27,9	2,79%	140,8	142,8	100,5	109,5	8,8
Twente Milieu	40,5	5,36%	10,3	12,2	17,7	19,9	1,4
Vitens	25,5	0,44%	533,3	557,1	1.293,0	1.340,1	23,9
Wadinko	5,5	2,30%	68,9	65,5	1,6	5,5	-3,4

Organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar er wel sprake is van:

- een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht); én
- een bestuurlijke belang;
  beveelt de Commissie BBV aan om deze organisaties gezien het maatschappelijke of algemene belang en de mogelijke risico's toch op te nemen in deze paragraaf.

1. Stichting Beheer Dierpark Borne

Parad door waarmerkingsdoeleinden

3.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Borne wil sturing geven aan (de kwaliteit van) ruimtelijke ontwikkelingen. Dit vanuit een regisserende rol. De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt gemeenten de mogelijkheid om in geval van particuliere initiatieven de regie te voeren op de inhoud. De gemeente kan daarnaast op basis van de Wro kosten verhalen die zij maakt vanwege particuliere initiatieven. Ondanks dat de gemeente over een effectief instrumentarium beschikt om ontwikkelingen over te laten aan de markt, kunnen er situaties zijn waarin de gemeente zelf de ontwikkeling oppakt. Een actief grondbeleid kan bijvoorbeeld aangewezen zijn indien de markt de ontwikkeling niet oppikt. Per situatie wordt bezien welke vorm van grondbeleid en welke in te zetten instrumenten het beste passen bij de te realiseren doelen van het ruimtelijk beleid.

De exploitatie van bouwgrond wordt jaarlijks gerapporteerd in de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG).

Doelstellingen

Grondbeleid is een instrument dat wordt ingezet om doelstellingen op andere beleidsvelden te kunnen realiseren. Vanuit de beleidsvelden volkshuisvesting, economie & werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer & vervoer worden de zogenaamde w-vragen (wat? waar? wanneer?) ingevuld en vastgelegd in de Structuurvisie. In juni 2015 heeft de gemeenteraad de structuurvisie Borne 2030 vastgesteld.

Relaties met overig beleid: bovenlokaal beleid

Provinciale doelstellingen van het grondbeleid vertonen slechts een gedeeltelijke overlap met het gemeentelijk grondbeleid. Provinciaal beleid is gericht op de aanleg van nieuwe natuur, wegen, recreatie- en bedrijventerreinen.

Op 12 juli 2012 heeft de bestuurlijke conferentie van de Netwerkstad opdracht gegeven om te komen tot een verdergaande samenwerking. Concreet heeft dit geleid tot een Ontwikkelagenda Netwerkstad en de kantoren- en bedrijventerreinenvisie. Op 29 januari 2016 hebben de provincie Overijssel en de gemeenten in Twente woonafspraken ondertekend. Uitgangspunt van deze afspraken is dat alle gemeenten bouwen voor eigen behoefte. Gelet op de prioritaire positie van de Bornsche Maten in de ontwikkelagenda Netwerkstad, zijn in maart 2017 voor deze locatie nadere programmeringsafspraken gemaakt tussen Netwerkstad Twente en provincie Overijssel. Dankzij de nadere afspraken kan de Bornsche Maten doorgroeien naar een totaal van 2300 woningen.

Relaties met overig beleid: lokaal beleid

De hoofdlijnen van het lokale grondbeleid zijn vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2011-2015 die op 31 mei 2011 door de gemeenteraad is vastgesteld. Voor verdere toelichting op het grondbeleid wordt verwezen naar deze nota. De Nota Grondbeleid wordt in 2021 herijkt. Zolang er geen nieuwe nota grondbeleid is vastgesteld blijft de huidige nota van kracht.

Grondprijzen

Op 7 januari 2020 is de Nota Grondprijzen 2020 vastgesteld. Deze nota heeft als grondslag gediend voor de kaveluitgifte in 2020 . In deze nota zijn de grondprijzen in de kernen Borne, Hertme en Zenderen met 2 % verhoogd ten opzichte van 2019, met uitzondering van het project Bornsche Flieren. Voor 2021 heeft het college van burgemeester en wethouders op 19 januari 2021 een nieuwe nota grondprijzen vastgesteld. Ten opzichte van 2020 zijn de prijzen voor woningbouw met 1,5% gestegen. Op het enige bedrijventerrein in Borne (Westermat de Veldkamp) zijn de prijzen van de kavels gelijk gebleven. Bij de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2021 dienen de grondprijzen 2021 als grondslag voor de opbrengstprognose, voor zover kavels nog niet in optie gegeven. De resultaten van de herzieningen per 1 januari 2021 zijn van invloed op de benodigde verliesvoorzieningen per 31 december 2020.

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

Beheer

Tijdelijk beheer

Aangekocht onroerend goed wordt zo mogelijk verhuurd of verpacht tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Hierbij worden zoveel als mogelijk is marktconforme prijzen gerekend. Indien verhuren of verpachten niet tot de mogelijkheden behoort, wordt het onroerend goed onderhouden tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Opbrengsten komen ten gunste van het betreffende project, kosten ten laste ervan. De opbrengsten en uitgaven worden verantwoord in de betreffende grondexploitaties.

Permanent beheer

In voorkomende gevallen wordt onroerend goed permanent beheerd. Hierbij moet met name gedacht worden aan erfpacht, opstalrecht en permanente verhuur.

Overzicht te verwachten planresultaten

In de onderstaande tabel 'complexen in exploitatie' worden de planresultaten per 1 januari 2020 van de vastgestelde grondexploitaties weergegeven en vergeleken met de planresultaten per 1 januari 2021. Let op: een negatieve boekwaarde correspondeert met een positief saldo in het betreffende complex en omgekeerd. Hetzelfde geldt voor het saldo. Dit saldo is berekend op eindwaarde en op Netto Contante Waarde (NCW, is hetzelfde als "startwaarde" in eerdere edities, zie ook toelichting in het gearceerde kader onder de tabel). Een positieve NCW of eindwaarde betreft een tekort, een negatieve een overschot.

Tabel 1:complexen in exploitatie

alle bedragen x € 1.000

complex	boek-waarde 1-1-2020	grondexploitatie per 1-1-2020		mutaties boek-waarde 2020	boek-waarde 31-12-2020	grondexploitatie per 1-1-2021			
		eind per 31-12	NCW per 1-1-2021***			eind per 31-12	NCW per 1-1-2021	verschil NCW***	NCW obv disconteringsvoet =rente
Bedrijventerreinen									
Bedrijventerrein Veldkamp*	48.100	2029	24.563	-290	47.810	2030	23.958	-605	24.674
Woningbouw									
Bornsche Maten	24.991	2029	1.755	-6.695	18.296	2029	2.415	660	2.480
Oosterveld Zenderen	-2.254	2022	-2.722	-22	-2.276	2022	-2.692	31	-2.708
Kollergang	-494	2024	-1.497	-337	-831	2023	-1.460	37	-1.473
Wijkerslocatie Olde Engberink**	4.682	2039	-521	95	4.778	2030	-1.153	-632	-1.188
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	2.917	2021	2.255	-213	2.704	2022	2.314	59	2.328
Uitbreiding Hertme II	-326	2026	-445	79	-248	2026	-515	-70	-525
Overig									
Kernrand Borne West	547	2022	33	17	564	2022	219	185	220
saldo	**78.162**		**23.420**	**-7.365**	**70.797**		**23.085**	**-335**	**23.808**

* 35/115 aandeel Borne, overige 80/115 aandeel Hengelo

** 50% aandeel Borne, overige 50% aandeel Hengelo

*** de netto contante w aarde (NCW) per 1-1-2020 is met 2% verhoogd tot de NCW 2020 per 1-1-2021

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

De Netto Contante Waarde (NCW) wordt gebaseerd op de eindwaarde. De eindwaarde is het geheel van alle geboekte en geprognosticeerde kosten en opbrengsten, inclusief rentetoerekening en effecten van indexering in de toekomst (de kosten- en de opbrengstenstijging). Die eindwaarde wordt teruggerekend door middel van de disconteringsvoet, een percentage dat jaarlijks “terug” verrekend wordt om de waarde van het complex op de peildatum (1-1-2021) te bepalen. Voor tekort exploitaties betekent dit dat voor de NCW een voorziening wordt getroffen. Deze voorziening wordt geacht zonder verdere maatregelen te groeien naar de eindwaarde, zodat bij afsluiting van het complex de voorziening het uiteindelijke tekort dekt. Tot enkele jaren geleden was het gangbaar om de disconteringsvoet gelijk te stellen aan de rente. Immers, de voorziening zou dan “vanzelf” de benodigde groei generen door rente inkomsten. Sinds enkele jaren schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor dat de te hanteren disconteringsvoet 2% moet zijn. Zo lang de prognose van de rentetoerekening aan de grondexploitaties gelijk aan of hoger dan de disconteringsvoet was, leverde dit geen problemen op. Het toe te rekenen rentepercentage is gebaseerd op de leningenportefeuille van de gemeente en regelgeving die daarop betrekking heeft. Per 1 januari 2021 wordt voor het eerst een rente toegerekend die lager is dan de voorgeschreven disconteringsvoet. Zodoende daalt de NCW ten opzichte van de eindwaarde meer dan op basis van de rente te verantwoorden is. Om die reden is de NCW in de tabel zowel met disconteringsvoet 1,7% (gelijk aan de rente) als met disconteringsvoet 2% (conform BBV) opgenomen. Om aan wet- en regelgeving te voldoen, ligt de NCW 2% ten grondslag aan de getroffen voorzieningen. Ook is deze NCW gebruikt voor de vergelijking met de grondexploitaties van vorig jaar.

De boekwaarden per 31 december 2020 liggen ten grondslag aan het begrote resultaat per 1 januari 2021 op NCW. De boekwaarden per 31 december 2020 zijn verwerkt in de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2021. Deze zijn opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2021. De MPG 2021 wordt aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling, voorafgaand aan de jaarstukken 2020.

Om de resultaten op NCW 1-1-2020 te vergelijken met die per 1-1-2021, zijn deze met de disconteringsvoet (2%) verhoogd. De voorlaatste kolom in tabel 1 geeft de verschillen van de NCW per 1-1-2021 weer met de NCW 2020 per 1-1-2021. Zodoende blijkt dat de grondexploitaties gezamenlijk (op 100% basis, dus inclusief de aandelen Hengelo in De Veldkamp en Wijkerslocatie Olde Engberink) met € 466.000 zijn verbeterd. De belangrijkste oorzaak hiervan is de verlaagde rente(toerekening), in combinatie met het “gunstige” effect (bij tekort exploitaties) van de disconteringsvoet die hoger is dan de rente. Een korte toelichting op enkele projecten wordt in het vervolg van deze paragraaf gegeven, nadere toelichting is te vinden in de MPG 2021. Wanneer een grondexploitatie een tekort vertoont, moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Deze voorziening moet worden getroffen zodra het tekort bekend is. Conform wet- en regelgeving wordt per 31-12 winst genomen op basis van de Percentage of Completion (POC) methode. Deze winstneming wordt, net als de verliesvoorziening, niet verrekend in de boekwaarde van het betreffende complex en is in de jaarrekening terug te vinden in de exploitatie en op de balans. De ontwikkelingen in 2020 van de voorzieningen en de winstnemingen worden weergegeven in de volgende tabel:

Parafe door waarmerkingsdoeleinden

Tabel 2: complexen in exploitatie, voorzieningen en winstnemingen

alle bedragen x € 1.000

complex	voorziening per 1-1-2020	winst-nemingen per 1-1-2020	mutatie winst-neming 31-12-2020	winstneming totaal per 31-12-2020	mutatie voor-ziening per 31-12-2020	voorziening per 31-12-2020
Bedrijventerreinen						
Bedrijventerrein Veldkamp*	7.329				-38	7.291
Woningbouw						
Bornsche Maten	1.720				694	2.415
Oosterveld Zenderen		2.668	-168	2.500		
Kollergang		720	79	798		
Wijkerslocatie Olde Engberink**		94	97	192		
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	2.211				103	2.314
Uitbreiding Hertme II		185	-45	140		
Overig						
Kernrand Borne West	33				186	219
saldo	**11.293**	**3.668**	**-37**	**3.631**	**946**	**12.239**

* De weergegeven verliesvoorziening is voor het Bornse aandeel in het tekort, Hengelo treft een voorziening voor het overige deel

** Winstneming vindt 100% plaats, 50% daarvan wordt afgedragen aan Hengelo

De voorzieningen per 31-12-2020 zijn getroffen op basis van de NCW per 1-1-2020. Indien er geen enkele wijziging in de grondexploitatie zou zijn opgetreden, en in het boekjaar 2020 precies de prognose van de grondexploitatie 2020 was gevolgd, dan zou nog steeds de voorziening verhoogd moeten worden naar de NCW 2020 per 1-1-2021 in tabel 1. De winstnemingen zijn per saldo negatief. Dit is het gevolg van een correctie in de rekenmethodiek.

Looptijd langer dan 10 jaar

Per 1 januari 2020 was er nog één grondexploitatie met een looptijd langer dan 10 jaar: Wijkerslocatie Olde Engberink. Deze grondexploitatie had vorig jaar de einddatum 31-12-2039. Met de herziening per 1-1-2021 is de einddatum gewijzigd naar 31-12-2030. Hiermee zijn er geen grondexploitaties meer in de portefeuille met een looptijd langer dan tien jaar. Bij een looptijd van langer van tien jaar moeten volgens BBV regelgeving aanvullende beheersmaatregelen worden getroffen.

Korte toelichting van drie grondexploitatieprojecten

Westermaat De Veldkamp

De gemeenten Borne en Hengelo ontwikkelen samen het *Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp*. De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115 deel van het resultaat, Borne voor 35/115. Voor het Bornse aandeel in het becijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Op basis van de in de MPG 2021 opgenomen herziening van de grondexploitatie, wordt rekening gehouden met een tekort van € 23,96 miljoen op NCW per 1-1-2021. Dit is een beperkte verbetering ten opzichte van de grondexploitatie 2020. Deze verbetering is (voornamelijk) het saldo van nadeel door een jaar verlenging van de looptijd, een iets voorzichtigere ingerekende opbrengstenstijging en voordeel door lagere rente en een disconteringsvoet die hoger is dan de rente. De verlenging van de looptijd is het gevolg van minder uitgifte in 2020 dan was geprognosticeerd, waardoor ook het 7-jarig gemiddelde (basis van de prognose) verlaagd is. De ingerekende opbrengstenstijging is aangepast aan de hand van daadwerkelijk gerealiseerde grondprijsstijgingen de afgelopen jaren.

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

Bornsche Maten

Het tekort op NCW per 1-1-2021 van de *Bornsche Maten* zoals opgenomen in de MPG 2021, bedraagt ruim € 2,42 miljoen. In vergelijking met de grondexploitatie van 2020 is dit een verslechtering van bijna € 0,66 miljoen. De belangrijkste oorzaak van de verslechtering is een gerechtelijke uitspraak die tot fors hogere verwervingskosten leidt voor de percelen die nog niet zijn verworven. Het nadeel op NCW is aanzienlijk kleiner dankzij met name de lagere rente en meevallend resultaat van de aanpassingen aan de bajonetaansluiting. Voor de kavelverkoop was 2020, net als 2019, een goed jaar, ook dat draagt bij aan beperking van de verslechtering.

Olde Engberink

Het overschot op NCW van Olde Engberink zoals opgenomen in de MPG 2021 bedraagt € 1,15 miljoen. In vergelijking met de grondexploitatie van 2020 is dit een verbetering van ruim € 0,63 miljoen. De voornaamste oorzaak van deze verbetering is de verkorting van de resterende looptijd van 19 jaar naar 10 jaar. Doordat verkoop niet langer uitsluitend mogelijk is aan wijkers, is de prognose van de uitgifteplanning aanzienlijk gunstiger.

Nadere analyse van deze 3 grondexploitaties en van alle overige, en van de verschillen met 2020, is te vinden in de MPG 2021.

Exploitaties derden

Onderstaande tabel 'Exploitaties van derden' is bestemd voor particuliere exploitaties waarvoor de gemeente een complex heeft geopend en een boekwaarde heeft opgebouwd. Deze boekwaarden worden normaal gesproken middels kostenverhaal volledig op de exploitant verhaald. In een aantal gevallen zijn de kosten niet (geheel) te verhalen. De boekwaarden van deze complexen worden geheel gedekt door de getroffen voorzieningen. Dit laat onverlet dat een zo groot mogelijk deel van de kosten zal worden verhaald. De aldus te verkrijgen inkomsten worden als zodanig in het betreffende complex geboekt en zullen leiden tot (gedeeltelijk) terugstorten van de getroffen voorziening in de Reserve Grondexploitatie. Per 1-1-2021 is er binnen de gemeente Borne geen sprake van een dergelijk complex. Wel is de gemeente deelnemer in de grondexploitatie RBT (XL Businesspark Twente).

Het RBT staat voor Regionaal Bedrijventerrein Twente en is een gezamenlijk initiatief van de provincie Overijssel en de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en Borne. In dit plan worden bedrijvenkavels groter dan 2 hectare gerealiseerd. De samenwerking en de werkwijze van de projectorganisatie is vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. Het project wordt geheel uitgevoerd door een eigen projectorganisatie, aangestuurd door een algemeen en een dagelijks bestuur. In beide is Borne vertegenwoordigd. De gemeente Borne heeft een aandeel van 8% in de grondexploitatie. Gezien het becijferde tekort, is voor dit aandeel een voorziening getroffen. Volgens de Gemeenschappelijke Regeling moet de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie vóór 15 juli zijn vastgesteld door het algemeen bestuur, na kennisgeving aan de betrokken raden en staten. Het resultaat hiervan staat nog niet vast. In onderstaande tabel is uitgegaan van het resultaat van de meest actuele versie van de concept grondexploitatie 2021. Indien noodzakelijk op basis van de definitieve grondexploitatie zal de voorziening worden aangepast naar het benodigde niveau.

Tabel 3: openstaande exploitaties van derden
bedragen x € 1.000

complex	boek-waarde 1-1-2020	grondexploitatie per 1-1-2020		mutaties boek-waarde 2020	boek-waarde 31-12-2020	grondexploitatie per 1-1-2021			
		eind per 31-12	NCW per 1-1-2021**			eind per 31-12	NCW per 1-1-2021	verschil NCW**	NCW obv discontering svoet=rente
RBT*	82.429	2030	12.129	-11.450	70.979	2028	4.661	-7.469	5.043
saldo	**82.429**		**12.129**	**-11.450**	**70.979**		**4.661**	**-7.469**	**5.043**

* op basis van concept jaarstukken 2020, inclusief door accountant goedgekeurde jaarrekening

** de netto contante waarde per 1-1-2020 is met 2% verhoogd tot de NCW 2020 per 1-1-2021

Tabel 4: openstaande exploitaties van derden
bedragen x € 1.000

complex	voorziening per 1-1-2020	mutatie voorziening	voorziening per 31-12-2020
RBT*	951	-578	373
saldo	**951**	**-578**	**373**

* op basis van concept jaarstukken 2020, incl. door accountant goedgekeurde jaarrekening

Het RBT komt, als Gemeenschappelijke Regeling, ook aan bod in de paragraaf Verbonden Partijen van deze jaarstukken.

Tabel 5: verliesvoorzieningen
bedragen x € 1.000

complex	grondexploitatie per 1-1-2021			voorziening per		mutatie	voorziening
	eind per 31-12	NCW per 1-1-2021	eindwaarde	31-12-2019	31-12-2020	voorzieing	einddatum
In exploitatie							
Bedrijventerreinen							
Bedrijventerrein Veldkamp	2030	7.291	29.204	7.329	7.291	-38	8.888
Woningbouw							
Bornsche Maten	2029	2.415	2.886	1.720	2.415	694	2.886
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	2022	2.314	2.407	2.211	2.314	103	2.407
Overig							
Kernrand Borne West	2022	219	227	33	219	186	227
Openstaande exploitaties derden							
RBT	2028	373	5.461	951	373	-578	437
saldo				**12.244**	**12.612**	**368**	**14.846**

Af te sluiten complexen

Per 31 december 2020 worden geen complexen afgesloten.

Nagekomen kosten / opbrengsten afgesloten projecten

In 2020 zijn geen nagekomen kosten of opbrengsten in verband met afgesloten projecten geboekt.

Algemene Reserve Grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) is de reserve waarmee winsten uit grondexploitaties worden verrekend, verliezen uit grondexploitaties worden gedekt.

Conform wet- en regelgeving worden verliezen gedekt / voorzien in het jaar waarin het verlies tot uitdrukking komt (onafwendbaar is). Dit is meestal het jaar waarin de exploitatie wordt vastgesteld of het jaar waarin een boekwaarde is ontstaan die nog niet is verantwoord middels een grondexploitatie. Voorzieningen worden getroffen voor het resultaat op startwaarde (contante waarde) van de betreffende grondexploitatie. Door de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie en op basis daarvan aanpassing van de voorziening, groeit deze

mee naar de benodigde eindwaarde. Aangezien aan de ARG jaarlijks rente op de ARG en de voorzieningen wordt toegevoegd, zijn de benodigde toevoegingen geborgd.

Naast de verrekening van winsten en verliezen speelt de ARG een belangrijke rol in de dekking van risico. De ARG dient te worden beschouwd als de buffer voor de risico's waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten. De hoogte van de ARG wordt uitgedrukt als percentage van de boekwaarde voor zover de gemeente Borne het risico draagt. Dit betekent dat boekwaarden van de projecten De Veldkamp (35/115) en Wijkerslocatie Olde Engberink (50/50) alleen worden meegewogen voor het Bornse aandeel, al staan deze projecten in hun geheel in de boeken. Anderzijds betekent dit dat de boekwaarde RBT, niet in de gemeentelijke rekening terug te vinden, voor de 8% die Borne daaraan deelneemt, moet worden meegewogen. Ten slotte worden tussentijdse winstnemingen sinds 2017 niet meer ten laste gebracht van de boekwaarde van de complexen. Zodoende moeten deze worden verrekend met de boekwaarde om een realistisch beeld te verkrijgen.

In de volgende tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene Reserve Grondexploitatie in 2020 weergegeven:

Tabel 6 mutaties Algemene Reserve Grondexploitatie 2020

bedragen x € 1.000	
Saldo per 1-1-2020	5.551
toevoegingen	1.080
onttrekkingen	-4.814
Balanswaarde per 31-12-2020	1.817

Het saldo per 1 januari 2020 van de ARG bedroeg € 5,6 miljoen. Ultimo 2020 bedraagt de reserve € 1,8 miljoen. Hierbij moet worden aangetekend dat in 2020 per saldo de voorzieningen (inclusief vrijval vanwege lagere voorziening RBT) met een bedrag van € 267.331 zijn verhoogd en er tussentijdse winstnemingen zijn gedaan van in totaal € -36.993 (zie bovenstaande tabel complexen in exploitatie: voorzieningen en winstnemingen). Conform bestendige gedragslijn zal de raad worden voorgesteld om beide bedragen ten laste te brengen van de reserve grondexploitatie. De verwerking hiervan zal pas in 2021 plaatsvinden evenals eventuele stortingen in en onttrekkingen aan de reserve grondexploitatie als gevolg van de resultaatbestemming 2020.

In de volgende tabel wordt de boekwaarde per 31 december 2020 berekend waarover de gemeente Borne risico loopt, om vervolgens in beeld te brengen hoe deze zich verhoudt tot de ARG.

Parad oor
waarmerkingsdoeleinden

Tabel 7 boekwaarde per 31-12-2020
bedragen x € 1.000

	100% boekw aarde gemeente Borne per 31-12-2020		aandeel derden* (af te trekken van totale boekw aarde gemeente Borne om tot risico Borne te komen)		boekw aarde per 31-12-2020 aandeel Borne (risicodragend)
in exploitatie	70.797		35.648		35.149
Veldkamp: 80/115 aandeel Hengelo in		47.810		33.259	
Wijkerslocatie Olde Engberink: 50% aandeel		4.778		2.389	
winstnemingen					3.631
Verrekening w instneming omdat de		3.631			
RBT: geen boekwaarde Borne			-5.678		5.678
boekw aarde RBT w aarvan 8% aandeel Borne (daarom als negatief aandeel derden meegenomen)		70.979		-5.678	
totaal	70.797		29.969		44.458

* Bij het RBT is juist sprake van een aandeel van de gemeente Borne in de boekw aarde van een derde partij, daarom een negatief bedrag

** Omdat, conform wet- en regelgeving, tussentijdse winstneming niet ten laste van de boekwaarde wordt gebracht, maar deze wel ten gunste komt van de exploitatie van de gemeente, en dus besteedbaar is, geeft de boekwaarde in relatie tot de risico's een geflatteerd beeld. Bij afsluiting van de betreffende complexen valt het resterend overschot vrij, met aftrek van de al genomen winst

De totale boekwaarde van alle grondexploitaties en exploitaties derden bedraagt € 70,8 miljoen. Hier maakt het RBT geen deel van uit. Het boekwaardebedrag waarvoor de gemeente Borne risico draagt, dat wil zeggen na aftrek van het aandeel gemeente Hengelo en vermeerderd met reeds genomen winst en met het aandeel van de gemeente Borne in de boekwaarde RBT, bedraagt € 44,5 miljoen. De ARG bedraagt vóór resultaatbestemming € 1,8 miljoen, dat wil zeggen 4,1 % van de boekwaarde waarvoor zij als buffer dient. Gerelateerd aan de beleidsnorm dat deze 10% moet vormen, vertoont de ARG een tekort van € 2,6 miljoen (vóór resultaatbestemming). Indien de mutaties in de voorzieningen en de tussentijdse winstnemingen met de ARG worden verrekend, resteert € 1,5 miljoen in de ARG. Dit is 2,9% van de boekwaarde waarvoor zij als buffer dient.

In onderstaande tabel wordt de aldus beschreven relatie tussen de ARG en de boekwaarde weergegeven:

Tabel 8 relatie ARG en boekwaarde
bedragen x € 1 miljoen

Boekwaarde aandeel Borne (risico) per 31-12-2020	44,5
Vereiste ARG op basis van 10%	4,4
ARG per 31-12-2020	1,8
ARG na verrekening mutaties voorzieningen en winstnemingen	1,4
verschil ARG ten opzichte van beleidsnorm	-2,6
verschil ARG ten opzichte van beleidsnorm na verrekening saldo mutaties verliesvoorzieningen en winstnemingen	-3,0

In de paragraaf in deze jaarstukken waar het weerstandsvermogen van de gemeente wordt beschreven, wordt eveneens ingegaan op de risico's van het 'grondbedrijf'.

Paraaf voor
waarmerkingsdoeleinden

B

Jaarrekening 2020
Gemeente Borne

Paraaf door
waarmerkingsdoeleinden

1 Balans per 31 december 2020

ACTIVA (* € 1.000)	31 december 2020	31 december 2019
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa	**52.395**	**50.006**
Investeringen met een economisch nut	37.430	36.617
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.279	5.593
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	9.685	7.796
Financiële vaste activa	**3.926**	**3.966**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	738	738
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	-	-
Leningen aan deelnemingen	220	223
Overige leningen u/g	2.968	3.005
Overige langlopende uitzettingen	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	**56.320**	**53.972**
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	**62.189**	**70.537**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	62.189	70.537
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**3.410**	**2.225**
Vorderingen op openbare lichamen	657	563
Overige vorderingen	2.753	1.662
Liquide middelen	**26**	**20**
Banksaldi	19	14
Kassaldi	7	5
Overlopende activa	**9.611**	**7.979**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	5.705	6.139
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.907	1.840
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**75.236**	**80.761**
TOTAAL ACTIVA	**131.556**	**134.734**

Parad door waarmerkingsboeleinden

PASSIVA (* € 1.000)	31 december 2020	31 december 2019
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	**25.200**	**30.055**
Algemene reserves	18.394	13.995
Bestemmingsreserves	9.721	20.040
Gerealiseerde resultaat	-2.915	-3.980
Voorzieningen	**9.352**	**8.919**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.281	2.179
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	5.072	6.740
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	**71.117**	**67.859**
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	71.019	67.769
Door derden belegde gelden	93	86
Waarborgsommen	4	4
TOTAAL VASTE PASSIVA	**105.669**	**106.834**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**19.124**	**22.116**
Overige kasgeldleningen	13.000	15.000
Banksaldi	4.029	4.866
Overige schulden	2.095	2.250
Overlopende passiva	**6.764**	**5.783**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	4.602	5.188
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2.161	595
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	-	-
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**25.887**	**27.900**
TOTAAL PASSIVA	**131.556**	**134.734**
Gewaarborgde geldleningen	**97.607**	**106.644**
Garantstellingen	**1.030**	**1.529**

Parafeerd voor waarmerking doeleinden

2 Overzicht van baten en lasten 2020

OVERZICHT BATEN EN LASTEN 2020 *(* € 1.000)*	Primitieve begroting 2020			Actuele begroting 2020			Realisatie 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's									
Solidair Borne	38.688	10.039	28.649	45.277	12.914	32.363	40.041	10.725	29.316
Duurzaam Borne	16.902	11.721	5.181	17.226	11.863	5.363	13.438	5.770	7.668
Verbindend Borne	2.255	282	1.973	2.308	287	2.021	2.497	410	2.087
Borne Algemeen	2.223	419	1.804	2.664	436	2.228	1.441	861	580
Subotaal programma's	**60.068**	**22.462**	**37.606**	**67.475**	**25.500**	**41.975**	**57.417**	**17.765**	**39.651**
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	-	32.197	-32.197	-	33.053	-33.053	-	34.371	-34.371
Lokale heffingen	-	5.759	-5.759	-	6.577	-6.577	-	6.534	-6.534
Dividend	-	1.130	-1.130	-	1.130	-1.130	-	1.202	-1.202
Saldo financieringsfunctie	228	270	-42	270	291	-21	299	284	15
Overige algemene dekkingsmiddelen	-29	-	-29	-29	-	-29	-29	-	-29
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**199**	**39.356**	**-39.157**	**241**	**41.050**	**-40.809**	**271**	**42.392**	**-42.121**
Overhead	6.417	50	6.367	8.453	35	8.418	7.488	163	7.325
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	64	-	64	64	-	64	-	-	-
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**66.749**	**61.868**	**4.881**	**76.234**	**66.585**	**9.649**	**65.175**	**60.320**	**4.855**
Mutaties reserves	1.146	2.900	-1.754	2.287	4.408	-2.121	2.287	4.227	-1.940
Gerealiseerde resultaat	**67.895**	**64.768**	**3.127**	**78.521**	**70.993**	**7.528**	**67.462**	**64.547**	**2.915**

De algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien maken in de programmaverantwoording deel uit van programma Borne Algemeen. De reservemutaties worden per programma verantwoord.

3 Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2017 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

De aan derden verstrekte geldleningen zijn opgenomen tegen het overdrachtsbedrag verminderd met de ontvangen aflossingen.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Parad voor waarmerkingsdoeleinden

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde (tegen 1,648%) van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

4 Toelichting op de balans per 31 december 2020

4.1 Vaste activa

De vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa	52.395	50.006
Financiële vaste activa	3.926	3.966
Totaal	**56.320**	**53.972**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Investeringen met een economisch nut	37.430	36.617
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.279	5.593
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	9.685	7.796
Totaal	**52.395**	**50.006**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen weer:

(€ 1.000)*	Bkw. 31 dec. '19	Invest.	Bijdrage derden	Afschr.	Des-invest.	Afwaardering	Boekwaarde 31 dec. '20
Economisch nut:							
Gronden en terreinen	2.621	-	-	268	-	-	2.353
Bedrijfsgebouwen	29.150	2.896	76	1.612	-	-	30.359
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	61	-	-	5	-	-	56
Machines, apparaten en installaties	3.160	182	50	380	-	-	2.912
Overige materiële vaste activa	1.624	214	-	88	-	-	1.750
Totaal economisch nut	**36.617**	**3.292**	**126**	**2.353**	**-**	**-**	**37.430**
Economisch nut, dekking door heffing:							
Gronden en terreinen	378	-	-	19	-	-	359
Bedrijfsgebouwen	47	-	-	2	-	-	45
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.168	777	777	292	-	-	4.875
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Totaal economisch nut, dekking door heffing	**5.593**	**777**	**777**	**313**	**-**	**-**	**5.279**
Maatschappelijk nut vóór 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.110	-	-	81	-	-	2.030
Overige materiële vaste activa	14	-	-	1	-	-	13
Subtotaal	*2.124*	-	-	*82*	-	-	*2.043*
Maatschappelijk nut vanaf 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.573	2.481	316	184	-	-	7.554
Overige materiële vaste activa	99	-	-	11	-	-	88
Subtotaal	*5.672*	*2.481*	*316*	*195*	-	-	*7.642*
Totaal maatschappelijk nut	**7.796**	**2.481**	**316**	**277**	**-**	**-**	**9.685**
Totaal	**50.006**	**6.550**	**1.219**	**2.943**	**-**	**-**	**52.395**

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste investeringen (> € 100.000) opgenomen. Per investering staat achtereenvolgens aangegeven het ter beschikking gestelde krediet (na aftrek subsidies), bestedingen tot begin van het boekjaar, bestedingen in het boekjaar en het restant per einde boekjaar.

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

(* € 1.000)	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2019	Besteed 2020	Resterend krediet
Renov. en energiebesp. maatregelen zwembad	2.495	-	1.982	513
Openbare buitenverlichting	2.250	101	1.687	462
GRP kredieten	2.953	-	702	2.251
Gebouwen begraafplaats	586	30	546	10
Meubilair gemeentehuis	333	148	165	20
Duurzame herontw.gymzaal Hooiberg	138	-	149	-11
Klinkerverharding Strootdijk	120	-	122	-2
Totaal	**8.875**	**279**	**5.353**	**3.243**

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit:

(* € 1.000)	31 dec. '20	31 dec. '19
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	738	738
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	-	-
Leningen aan deelnemingen	220	223
Overige leningen u/g	2.968	3.005
Overige langlopende uitzettingen	-	-
Totaal	**3.926**	**3.966**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

(* € 1.000)	Bkw. 31 dec. '19	Investeringen/ Verstrekkingen	Des-invest.	Afschrijvingen/ Aflossingen	Afwaar-dering	Boekwaarde 31 dec. '20
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	738	-	-	-	-	738
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	-	-	-	-	-	-
Leningen aan deelnemingen	223	108	-	112	-	220
Overige leningen u/g	3.005	352	-	389	-	2.968
Overige langlopende uitzettingen	-	-	-	-	-	-
Totaal	**3.966**	**460**	**-**	**501**	**-**	**3.926**

Leningen aan deelnemingen:

Aan Enexis Holding N.V. is een lening verstrekt van € 107.999 voor de financiering van de investeringen ten behoeve van de energietransitie en ter ondersteuning van de uitvoering van de publieke taak van Enexis in het kader van de energiedistributie. De hoogte van de lening is bepaald naar rato van het aandelenbezit, zodat bij een eventuele conversie van de lening naar aandelen er geen verwatering op zal treden.

Vitens heeft dit jaar € 111.640 afgelost op de achtergestelde lening.

Overige leningen u/g:

Hieronder vallen de startersleningen (via SvN) en de hypothecaire geldleningen.

4.2 Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Voorraden	62.189	70.537
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.410	2.225
Liquide middelen	26	20
Overlopende activa	9.611	7.979
Totaal	**75.236**	**80.761**

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden bestaan uit onderhanden werk, gespecificeerd naar bouwgronden in exploitatie. In onderstaand overzicht wordt het verloop van de boekwaarde per complex weergegeven:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '19	Rente	Investeringen	Opbrengsten	Boekwaarde 31 dec. '20	Tussentijdse winstneming	Voorziening verlieslatend	Balanswaarde 31 dec. '20
Bedrijventerrein De Veldkamp	48.100	803	933	2.027	47.810		7.291	40.519
Bornsche Maten	24.991	417	2.034	9.146	18.296		2.415	15.881
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.682	78	22	5	4.778	192		4.970
Oosterveld Zenderen	-2.254	-38	16	-	-2.276	2.500		224
Kernrand Borne West	547	9	11	3	564		219	345
Kollergang	-494	-8	19	347	-831	798		-33
Knooperf Blenke	2.917	49	224	485	2.704		2.314	390
Uitbreiding Hertme	-326	-5	85	1	-248	140		-108
Totaal	**78.162**	**1.305**	**3.343**	**12.014**	**70.797**	**3.631**	**12.239**	**62.189**

De gemeente Borne en Hengelo ontwikkelen samen het Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp. De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115e deel van het resultaat en Borne voor 35/115e deel. Voor het Bornse aandeel in het becijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Zodoende is het tekort op de volgende wijze voorzien:

tekort Grex per 1-1-2021 :	€ 24.673.832
voorziening Borne	€ 7.291.462
voorziening Hengelo	€ 17.382.370

De boekwaarde is geheel belegd bij de gemeente Borne. Jaarlijks worden de grondexploitaties herzien en worden de beide voorzieningen door Borne en Hengelo aangepast naar rato van het aandeel in het actuele becijferde tekort op startwaarde (netto contante waarde). Bij afsluiting van het complex zal de gemeente Hengelo, conform de samenwerkingsovereenkomst, de Hengelose voorziening inzetten om 80/115e deel van het resterende tekort overmaken aan de gemeente Borne.

Aan projectontwikkelaars zijn opties voor bouwkavels in de Bornsche Maten verstrekt. Het aantal opties overschrijdt het aantal beschikbare bouwkavels. Hierdoor ontstaat het risico dat claims afgekocht moeten worden.

In onderstaand overzicht wordt het geraamd eindresultaat per complex weergegeven:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '20	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Nominaal eindresultaat	Eindresultaat contante waarde
Bedrijventerrein De Veldkamp	47.810	8.645	27.251	29.205	23.957
Bornsche Maten	18.296	42.858	58.425	2.729	2.415
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.778	1.398	7.582	-1.405	-1.154
Oosterveld Zenderen	-2.276	55	580	-2.800	-2.692
Kernrand Borne West	564	59	396	227	218
Kollergang	-831	133	851	-1.550	-1.459
Knooperf Blenke	2.704	233	529	2.408	2.314
Uitbreiding Hertme	-248	475	807	-581	-515
Totaal	**70.797**	**53.856**	**96.421**	**28.233**	**23.085**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

In onderstaand overzicht worden de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	Voorziening	31 dec. '20	31 dec. '19
Vorderingen op openbare lichamen	657	-	657	563
Overige vorderingen	3.371	619	2.753	1.663
Totaal	**4.028**	**619**	**3.410**	**2.225**

Parafeer voor waarmerking doeleinden

De vordering op openbare lichamen is als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '20	Boekwaarde 31 dec. '19
GBT	182	170
Gemeente Hengelo	162	211
BNG	136	-
Gemeente Enschede	124	162
Gemeente Hellendoorn	25	-
Gemeente Rijssen-Holten	16	-
Politie	7	-
Provincie Overijssel	5	16
Overig	1	4
Totaal	**657**	**563**

De overige vorderingen zijn als volgt te specificeren:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '20	Boekwaarde 31 dec. '19
Debiteuren	1.436	315
Belastingdebiteuren	484	462
Debiteuren bijstandsverlening	2.108	1.683
Totaal	**4.028**	**2.460**
Af: Voorziening voor oninbaarheid	619	797
Totaal	**3.410**	**1.663**

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige kasmiddelen bij het Rijk te stallen. Hiervoor geldt een drempelbedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. De liquide middelen boven deze drempel dienen dagelijks bij 's Rijks schatkist aangeboden te worden. In onderstaande tabel is weergegeven welk bedrag gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist is gehouden:

(€ 1.000)*	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Aangehouden middelen op dagbasis	-	-	63	-
Drempelbedrag	250	250	250	250
Ruimte onder drempelbedrag	250	250	187	250
Overschrijding van drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn de volgende posten opgenomen:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Kassaldi	7	5
Banksaldi	19	14
Totaal	**26**	**20**

De banksaldi betreft een rekening bij de Rabobank. Het saldo is vrij opneembaar.

Overlopende activa

De post overlopende activa wordt als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	5.705	6.139
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.907	1.840
Totaal	**9.611**	**7.979**

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(€ 1.000)*	Saldo 31-12-2019	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2020
Rijk:	-			-
Belastingdienst	4.617	4.821	4.617	4.821
Gemeentefonds	48	87	48	87
BBZ	38	-	28	10
Provincie:				
Ontwikkelagenda verbindingsweg	420	-	-	420
UVP mobiliteit en veiligh.Bornsche Beeklaan	786	-	786	-
Herstr.Molenkamp	138	32	-	170
Verkeersveiligheid	82	-	82	-
Spookhuys	9	-	9	-
Duurzame renovatie De Hooiberg	-	3	-	3
Herinrichting Bornerbroeksestraat	-	118	-	118
Overig:				
Waterschap Vechtstromen-Wensink Zuid	-	75	-	75
Totaal	**6.139**	**5.136**	**5.570**	**5.705**

Parad door waarmerkingsdoeleinden

De belangrijkste mutatie in de vooruitbetaalde bedragen betreft het AZC. De levering van het AZC zou plaatsvinden in 2020 en is op dat moment ook voldaan aan de notaris. De daadwerkelijke levering heeft pas in februari 2021 plaats gevonden.

4.3 Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Eigen vermogen	25.200	30.055
Voorzieningen	9.352	8.919
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	71.117	67.859
Totaal	**105.669**	**106.834**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Algemene reserves	18.394	13.995
Bestemmingsreserves	9.721	20.040
Gerealiseerde resultaat	-2.915	-3.980
Totaal	**25.200**	**30.055**

Het verloop in 2020 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '19	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat-bestemming	Dekking afschrijving	Boekwaarde 31 dec. '20
Algemene reserves						
Algemene reserve	5.628	10.812	-	138	-	16.577
Reserve beleidsontwikkeling	2.816	275	655	-2.435	-	-
Algemene reserve grondexploitatie	5.551	-	1.408	-2.326	-	1.817
Totaal algemene reserves	**13.995**	**11.087**	**2.063**	**-4.623**	**-**	**18.394**
Bestemmingsreserves						
Reserve gezondheidscentrum	717	29	56	-	-	690
Reserve verplichtingen exploitatie	522	28	424	237	-	363
Reserve verplichtingen kapitaallasten	4.561	1.003	-	-	397	5.167
Reserve budgetoverheveling	-	-	407	407	-	-
Reserve egalisatie onderhoud	1.036	138	146	-	-	1.028
Reserve De Veste	4.459	456	4.649	-	266	-
Reserve decentralisaties sociaal domein	452	-	184	-	-	268
Reserve Totaalvisie	1.305	-	-	-	-	1.305
Reserve verbindingsweg met ondertunneling	6.988	359	6.411	-	35	900
Totaal bestemmingsreserves	**20.040**	**2.013**	**12.277**	**644**	**698**	**9.721**

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

Nadere toelichting:

Nota reserves en voorzieningen
In 2019 is de nota reserves en voorzieningen geactualiseerd. Deze is van toepassing op 2020.

Algemene reserve
De algemene reserve dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers

Reserve beleidsontwikkeling
Deze reserve dient voor het bekostigen van éénmalige uitgaven die voortvloeien uit het beleidsplan.

Algemene reserve grondexploitatie
De belangrijkste functie van de reserve grondexploitatie is het vormen van een financiële buffer voor niet voorziene bijzonderheden.

Bestemmingsreserves
Het doel van de bestemmingsreserves is per bestemmingsreserve omschreven in de Nota Reserves en Voorzieningen (2019).

Voorzieningen

Voorzieningen zijn over het algemeen gevormd voor verplichtingen, verliezen of te verwachten tegenvallers waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs valt in te schatten. Kenmerkend voor een voorziening is dat de hoogte afgestemd moet zijn op de omvang van de achterliggende verplichtingen of verliezen.

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.281	2.179
Voorziening voor middelen van derden waarvan bestemming gebonden is	5.072	6.740
Totaal	**9.352**	**8.919**

De voorzieningen zijn als volgt nader te specificeren:

(€ 1.000)*	Saldo 31 dec. '19	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31 dec. '20
Verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening wet APPA	2.179	174	-	34	2.319
Voorziening ToZo	-	56	-	-	56
Voorziening onderhoud kapitaalgoederen	-	1.655	-	-	1.655
Voorziening verlofsaldo	-	251	-	-	251
Totaal	**2.179**	**2.136**	**-**	**34**	**4.281**
Middelen van derden met bestemming					
Plan RBT	951	-	578	-	373
Voorziening riolering	3.053	253	-	702	2.604
Voorziening reiniging	2.736	78	-	719	2.095

Totaal	**6.740**	**331**	**578**	**1.421**	**5.072**
Totaal	**8.919**	**2.467**	**578**	**1.455**	**9.352**

Voorziening wet APPA

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De Appa-pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden. Gemeenten hebben de taak een voorziening te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. Door de stijgende levensverwachting is de pensioenrichtleeftijd in de Appa met ingang van 1 januari 2019 vastgesteld op 68 jaar.

Voorziening ToZo

In 2020 is van het Rijk een forfaitair bedrag ontvangen voor de administratieve afwikkeling van de ToZo aanvragen. De werkelijk betaalde tarieven liggen beneden dat forfaitaire bedrag. Besloten is om een voorziening te vormen ter grootte van het restant. De voorziening zal in de komende jaren worden aangewend om eventuele kosten voor onderzoek, fraude, bezwaar en beroep etc. te dekken.

Voorziening onderhoud kapitaalgoederen

Conform het BBV dient voor het achterstallige onderhoud op de kapitaalgoederen direct een voorziening te worden genomen ter hoogte van het achterstallig onderhoud. Het achetstallige onderhoud is vastgesteld op €1.655.000 in de nota kapitaalgoederen 2021-2024.

Voorziening verlofsaldo

Er is sprake van een overmatig spaarsaldo van verlofuren, waardoor er geen sprake meer is van een jaarlijks vergelijkbaar volume. Hiervoor wordt een voorziening getroffen. Dit leidt tot een nadeel van €251.000.

Voorziening Plan RBT

De voorziening Regionaal Bedrijventerrein Twente wordt nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

Voorziening riolering en reiniging

De aanleg en het beheer van de riolering, en het ophalen en verwerken van huisvuil zijn gemeentelijke taken. Om deze taken te bekostigen wordt een heffing geheven. Het totaal van de heffingen mag niet hoger zijn dan de werkelijke kosten die in dit kader worden gemaakt. De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van rioleringen fluctueren jaarlijks dermate, dat geen rechtstreekse kostendekking uit rioolheffingen kan worden verwacht. Om schommelingen in de hoogte van de heffing te voorkomen wordt een voorziening aangehouden voor het onbestede deel van de geïnde heffingen.
Investeringen worden conform GRP 2017-2021 gedekt door bijdragen uit de voorziening riolering.

De risicovoorzieningen voor tekorten grondexploitaties en debiteuren zijn niet gerubriceerd onder de voorzieningen, maar direct in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief waarop deze betrekking hebben.

Parad door
waarmerkingsdoeleinden

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	-	-
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	71.019	67.769
Door derden belegde gelden	93	86
Waarborgsommen	4	4
Totaal	**71.117**	**67.859**

(€ 1.000)*	Saldo 31 dec. '19	Vermeer-deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31 dec. '20
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	-	-	-	-
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	67.769	12.000	8.750	71.019
Door derden belegde gelden	86	7	-	93
Waarborgsommen	4	-	-	4
Totaal	**67.859**	**12.007**	**8.750**	**71.117**

De totale rentelast voor het jaar 2020 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 1.837.392.

4.4 Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	19.124	22.116
Overlopende passiva	6.764	5.783
Totaal	**25.887**	**27.900**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Netto vlottende schulden met een looptijd korter één jaar

De kortlopende schulden zijn als volgt te specificeren:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Opgenomen kasgeldleningen	13.000	15.000
Banksaldi	4.029	4.866
Overige schulden	2.095	2.250
Totaal	**19.124**	**22.116**

Parad door waarmerkingsdoeleinden

De overige kortlopende schulden zijn hieronder nader toegelicht:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Crediteuren	1.288	1.579
Overige kortlopende schulden	742	671
Totaal	**2.095**	**2.250**

De crediteuren betreft het saldo aan geboekte facturen, waarvan de betaling op balansdatum nog moet plaatsvinden.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(€ 1.000)*	31 dec. '20	31 dec. '19
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	4.602	5.188
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2.161	595
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	-	-
Totaal	**6.764**	**5.783**

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Waarborgen en garanties

BUITEN DE BALANS OPGENOMEN BORG- EN GARANTSTELLINGEN

De gemeente Borne staat garant voor een aantal leningen. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen directe en indirecte garantstellingen. De indirecte garantstellingen zijn leningen waarvoor de gemeente via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat. Er is hier sprake van een achtervang positie. Dit betreffen de leningen van woningcorporaties. Het totale schuldrestant daarvan bedraagt per ultimo 2020 98 miljoen euro (zie onderstaande specificatie).

Overzicht van door WSW geborgde leningen	**Oorspr. bedrag**	**Perc borg**	**Restant 31-12-2020**	**Restant 31-12-2019**
Indirecte garantstellingen				
Provincie Overijssel	1.680	100	1.680	1.680
Nederlandse Waterschapsbank NV	28.831	100	20.741	23.797
nv Bank Nederlandse Gemeenten	79.601	100	75.186	81.167
	110.112		97.607	106.644

De gemeente heeft tevens een aantal directe garantstellingen afgegeven aan derde partijen. Wanneer de gemeente borg staat voor een lening houdt dit een risico in en bestaat de mogelijkheid dat de gemeente daarop wordt aangesproken.

Geldnemer / aard-omschrijving	**Oorspr. bedrag**	**Perc borg**	**Restant 31-12-2020**	**Restant 31-12-2019**
Directe garantstellingen				
Avi-Twente B.V.	68.067	3,3%	0	90
Garantie hypotheken	1.157	divers	240	622
Sportverenigingen / nieuw- en verbouw	615	50%	100	127
GR Veiligheidsregio Twente	20.000	3,45%	690	690
	89.839		1.030	1.529

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

Langlopende financiële verplichtingen

Langlopende verplichtingen 2020

Nr.	Cred.nr.	Naam crediteur	Omschrijving overeenkomst	Startdatum contract	Einddatum contract	Contractwaarde 2020 excl. BTW
1	401050	Twente Milieu	Verbonden partij.	1-1-2014	Onbep.tijd	€ 4.481.552
2	400098	SWB/Gildebor	Gemeenschappelijke regeling.	1-1-2017	Onbep.tijd	€ 2.502.522
3	400699	Regio Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-1-1994	Onbep.tijd	€ 3.202.433
4	400770	Gemeente Hengelo	Gemeenschappelijke regeling.	27-6-2013	Onbep.tijd	€ 1.432.223
5	404461	Veiligheidsregio Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-5-2018	30-4-2028	€ 1.161.844
6	404605	Avi-Twente B.V.	Verbonden partij.	1-7-1997	Onbep.tijd	€ 485.634
7	406963	Heijmans Infra B.V.	Overeenkomst vervanging Openbare Buitenverlichting incl. Beheer en Onderhoud.	7-10-2019	6-10-2028	€ 1.651.426
8	403782	Gemeent. Belastingkantoor Twente	Verbonden partij.	1-1-2009	Onbep.tijd	€ 458.505
9	401208	Laco Borne BV	Exploitatie zwembad 't Wooldrik.	1-9-2008	31-8-2021	€ 436.952
10	400425	Brookhuis Taxivervoer	Raamovereenkomst Jeugdvervoer en AOV.	1-7-2019	30-6-2025	€ 300.877
11	406017	Dura Vermeer Onderh. en Renovatie	Overeenkomst voorzieningencluster De Veste te Borne.	15-6-2018	14-6-2045	€ 253.160
12	406799	OD Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-1-2019	Onbep.tijd	€ 446.200
13	400392	ProRail BV	Vergoeding diverse spoorwegovergangen en onderhoud geluidsscherm.	1-1-1969 11-12-2018	31-12-2099 Onbep.tijd	€ 619.174
14	401927	Ter Braak Groenvoorziening Haardhout & C	Onderhoud Sportvelden.	1-11-2020	31-12-2026	€ 108.476
15	404145	Gemeent. Belastingkantoor Twente	Verbonden partij.	1-1-2009	Onbep.tijd	€ 194.593
16	405171	Greenchoice	Overeenkomst elektriciteit.	1-1-2016	31-12-2021	€ 247.120

Parapluloor waarmerking doeleinden

17	403046	Tempo Team Uitzendbureau	Overeenkomst externe inhuur Regio Twente, perceel 2 Payroll.	2-9-2019	1-9-2023	€ 13.204
18	404607	Twence Bioconversie B.V.	Verbonden partij.	1-7-1997	Onbep.tijd	€ 133.055
Nr.	**Cred.nr.**	**Naam crediteur**	**Omschrijving overeenkomst**	**Startdatum contract**	**Einddatum contract**	**Contractwaarde 2020 excl. BTW**
19	405678	In het Veld schoonmaak	Overeenkomst schoonmaak en aanverwante dienstverlening.	1-5-2020	30-6-2026	€ 74.328
20	401092	Start People B.V.	Raamovereenkomst externe inhuur Regio Twente, perceel 1 Uitzenddiensten.	2-9-2019	1-9-2023	€ 181.481
21	407001	Gazprom Marketing & Trading Retail ltd.	Raamovereenkomst perceel 2 Levering CO2 gecompenseerd gas.	1-1-2020	31-12-2024	€ 163.940
22	407168	ZorgNed Automatisering	Softwarepakket SD	16-7-2020	Onbep.tijd	€ 96.808
23	406476	Eshuis Registeraccoutants	Accountantsdiensten	1-1-2020	31-12-2025	€ 57.000
24	406849	De Bedrijfspoli B.V.	Arbodienstverlening	1-4-2020	31-3-2025	€ 16.944

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN

Een deel van het verlies van De Veldkamp (80/115) zijnde een bedrag van € 17.382.370 wordt gedekt door de gemeente Hengelo. Zie ook de toelichting onder de grondexploitaties.

Onderstaande contracten voldoen niet aan de Europese aanbestedingsregels

Crediteur	Resterende contractperiode	Contractwaarde
Pink Roccade	2021	€430.000
Sport Overijssel	2020	€65.000

Parafeer voor waarmerking doeleinden

5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2020

5.1 Baten en lasten programma Solidair Borne

De ontwikkeling van de baten en lasten binnen dit programma zijn, onderverdeeld naar de onderliggende thema's, als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten:				
Cultuur en vrije tijd	1.600	1.581	1.588	-7
Economie	3.925	3.877	565	3.312
Educatie	2.478	2.929	2.435	494
Gezondheid	846	979	922	57
Maatschappelijke participatie	15.413	17.190	16.445	745
Sport	2.519	4.054	2.994	1.060
Veiligheid	1.720	1.750	1.740	10
Werk en inkomen	10.186	12.918	13.352	-434
Totaal lasten	**38.687**	**45.278**	**40.041**	**5.237**
Baten:				
Cultuur en vrije tijd	426	426	443	17
Economie	3.362	3.363	671	-2.692
Educatie	307	307	364	57
Gezondheid	0	4	16	12
Maatschappelijke participatie	198	198	247	49
Sport	957	963	828	-135
Veiligheid	0	0	3	3
Werk en inkomen	4.791	7.654	8.153	499
Totaal baten	**10.041**	**12.915**	**10.725**	**-2.190**
Saldo baten en lasten	**-28.649**	**-32.363**	**-29.316**	**3.047**
Toevoeging aan reserves	-485	-485	-485	0
Beschikking over reserves	836	658	755	97
Saldo programma	**-28.298**	**-32.190**	**-29.046**	**3.144**

In de onderdelen hierna zijn afzonderlijk de ontwikkelingen van elk thema gepresenteerd en zijn noemenswaardige verschillen tussen de realisatie en de begroting toegelicht.

Cultuur en vrije tijd

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	1.602	1.583	1.587	-4
Totaal baten	425	425	442	17
Saldo thema	**-1.174**	**-1.155**	**-1.145**	**10**

Gezien de aard en omvang van de afwijkingen is geen nadere toelichting opgenomen.

Economie

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	3.926	3.877	565	3.312
Totaal baten	3.362	3.362	671	-2.691
Saldo thema	**-564**	**-514**	**106**	**620**

De ontwikkelingen op de Veldkamp en het RBT zijn in 2020 gunstiger geweest dan vooraf verwacht. Hierdoor kunnen verliesvoorzieningen deels vrijvallen. Dit levert een voordeel op van €620.000.

Educatie

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	2.480	2.929	2.435	494
Totaal baten	307	307	363	56
Saldo thema	**-2.171**	**-2.622**	**-2.071**	**551**

Voor de tweede fase van het masterplan 't Wooldrik is een voorbereidingskrediet van m. € 2 beschikbaar gesteld. De bestedingen zijn in 2020 begroot en komen ineens ten laste van het resultaat. Vanwege de combinatie van educatie en sport is deze last in de begroting verdeeld (m. € 0,5 onderwijs en m. € 1,5 sport).

In 2020 is ruim k. € 550 van het voorbereidingskrediet gespendeerd. Het aandeel van onderwijs is, naar rato, vastgesteld op ruim k. € 150.

Vanwege corona zijn er minder kosten gemaakt op het gebied van vervoer doordat scholen een tijd gesloten zijn geweest.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Gezondheid

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	845	978	922	56
Totaal baten	0	4	16	12
Saldo thema	**-846**	**-975**	**-906**	**69**

In de bestuursrapportage is aangegeven dat de geplande dienstverlening van de GGD Twente fors gewijzigd is door de coronacrisis. De GGD Twente heeft aanzienlijke meerkosten gemaakt voor zowel de bron- en contactopsporing als voor de bestrijding van het virus. Ten tijde van het opstellen van de bestuursrapportage is gemeld dat GGD 'en de VNG en het Ministerie van VWS in gesprek waren over de vergoeding van deze kosten. Vooruitlopend op de uitkomsten van die gesprekken heeft de GGD Twente een beroep gedaan op de coulance van alle 14 Twentse gemeenten. Op basis van prognoses van de GGD Twente is voorzichtigheidshalve ingecalculeerd dat het Bornse aandeel zou kunnen oplopen tot circa € 45.000.

Nu is gebleken dat de GGD Twente de meerkosten volledig bij het Rijk gedeclareerd heeft en dat er geen beroep op de coulance van alle 14 Twentse gemeenten gedaan hoeft te worden. Dat leidt tot een voordeel in de geraamde bestedingen van € 45.000. Het restant betreft een afwijking in de begrote bijdrage de Regio Twente van € 11.000 (voordelig).

De baten zijn hoger vanwege een ontvangen subsidie voor de implementatie van de wijk-GGD 'er in onze gemeente.

Maatschappelijke participatie

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	15.413	17.190	16.444	746
Totaal baten	197	197	247	50
Saldo thema	**-15.216**	**-16.993**	**-16.197**	**796**

De begrote lasten voor dit thema hebben voor circa m. € 13 betrekking op de 'directe' zorgkosten en voor m. € 4 op overige kosten. De besteding aan 'directe' zorgkosten bedragen m. € 12,4 waardoor een voordelig saldo van circa € 650.000 ontstaat. Het voordeel is voor € 350.000 toe te schrijven aan de jeugdhulp en voor € 300.000 aan de Wmo.

Op de jeugdhulp is fors minder uitgegeven dan geraamd. Dit komt doordat minder jongeren zijn opgenomen in de hoog specialistische zorg en doordat de kinderrechter minder maatregelen heeft uitgesproken. (De kinderrechter heeft minder kinderbeschermingsmaatregelen en gesloten plaatsingen bepaald). De aanbieders die deze zorg uitvoeren, worden via een bevoorschotting gefinancierd. Na afloop van het kalenderjaar wordt met de aanbieders afgerekend op basis van de werkelijk geleverde zorg. In 2020 zijn minder jongeren opgenomen in de specialistische zorg en heeft de kinderrechter minder maatregelen uitgesproken dan in 2019. Het OZJT coördineert deze bevoorschotting en de voorschotten zijn gebaseerd op de lasten van het

Parad oor
waarmerkingsdoeleinden

voorgaande jaar. Er is voor de begeleiding van de uitvoering van de voogdijmaatregelen € 278.000 minder uitgegeven. Voor de jeugdzorg+ (gesloten jeugdzorgplaatsing) is € 318.000 minder en voor het verblijf in de hoog specialistische zorg is € 220.000 minder uitgegeven dan geraamd. In totaal is dit een bedrag van

€ 815.000. Daar staat tegenover dat in de reguliere jeugdhulp meer is uitgegeven, nl. een bedrag van € 434.000. Er is per saldo € 381.000 minder uitgegeven dan geraamd.

De Wmo is te splitsen in drie delen; de hulpmiddelen/woonvoorzieningen, de huishoudelijke ondersteuning en de Wmo Begeleiding. Het totale voordeel van € 300.000 is de resultante van een voordeel van € 265.000 op de hulpmiddelen/woonvoorzieningen, een nadeel van € 240.000 op de huishoudelijke ondersteuning en een voordeel van € 275.000 op de Wmo Begeleiding.

Het voordeel op de hulpmiddelen, vervoer en woningaanpassingen ontstaat doordat er dit jaar geen aanspraak is gemaakt op grote en daarmee dure woningaanpassingen. Tevens is er een voordeel saldo op het aanvullend openbaar vervoer, doordat de inwoners minder reiskilometers hebben gereisd ten gevolg van Covid-19.

De overschrijding van de huishoudelijke hulp wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten als gevolg van de invoering van het abonnements-tarief. De eigen bijdrage is niet langer inkomensafhankelijk waardoor een grotere groep inwoners een beroep doet op deze ondersteuning.

Het voordelig saldo op de begeleiding komt door het niet/minder gebruik te kunnen maken van de dagbesteding in verband met Covid-19. Op het onderdeel dagbesteding is 28 % minder gedeclareerd en 5% minder op begeleiding individueel.

Het resterende voordeel in dit thema bestaat uit de transformatie-agenda (k. € 15), het actieplan mantelzorgondersteuning (k. € 30) en de integratie van nieuwkomers en asielzoekers (k. € 75). Voor deze integratie was het actieplan "Thuis in Borne" gepland. Door de corona heeft de uitvoering van een deel van het plan vertraging opgelopen. De uitvoering zal in 2021 opgepakt worden. Voorgesteld is om de daarmee gepaard gaande budgetten over te hevelen naar komend jaar.

Sport

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	2.518	4.054	2.993	1.061
Totaal baten	959	963	828	-135
Saldo thema	**-1.562**	**-3.091**	**-2.166**	**925**

Voor de tweede fase van het masterplan 't Wooldrik is een voorbereidingskrediet van m. € 2 beschikbaar gesteld. De bestedingen zijn in 2020 begroot en komen ineens ten laste van het resultaat. Vanwege de combinatie van educatie en sport is deze last in de begroting verdeeld (m. € 0,5 onderwijs en m. € 1,5 sport).

In 2020 is ruim k. € 550 van het voorbereidingskrediet gespendeerd. Het aandeel van de sport is, naar rato, vastgesteld op ruim k. € 400. Hiermee is de afwijking van m. € 1,1 vrijwel volledig verklaard.

De lagere opbrengsten bestaan onder andere uit een lagere huuropbrengsten van de sportaccommodaties (k. € 150).

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Veiligheid

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	1.721	1.751	1.740	11
Totaal baten	0	0	3	3
Saldo thema	**-1.720**	**-1.750**	**-1.737**	**13**

Gezien de aard en omvang van de afwijkingen is geen nadere toelichting opgenomen.

Werk en inkomen

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	10.187	12.918	13.351	-433
Totaal baten	4.791	7.654	8.154	500
Saldo thema	**-5.396**	**-5.264**	**-5.199**	**65**

Het Rijk heeft in 2020 gelden (voorschotten) beschikbaar gesteld voor de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (kortweg: Tozo). Deze Tozo regeling heeft tot doel zelfstandigen, die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen zijn geraakt, tijdelijk te ondersteunen ten einde daarmee de ergste noden te ledigen en hen in staat te stellen na de coronacrisis het bedrijf weer voort te zetten. Deze regeling werd door de Regionale organisatie Zelfstandigen (ROZ uitgevoerd).

Ten tijde van de bestuurs-rapportage was de Tozo- uitkering geprognosticeerd op m. € 2,7. Door een verlenging van de lock-down is de Tozo regeling verruimd. Voor de dekking daarvan heeft het Rijk m. € 0,6 aanvullende middelen beschikbaar gesteld.

Er was een voordeel, maar dit verdampt doordat de terugvorderingen m. € 0,1 lager uitvallen dan verwacht. De verklaring hiervan ligt hoofdzakelijk in een juridisch geschil over bijstandsgelden die, na een rechtmatigheidsonderzoek, in 2017 zijn teruggevorderd. In 2020 heeft de Centrale Raad van Beroep echter vastgesteld dat er geen grondslag bestond voor de teruggevorderde bijstand. In navolging op deze uitspraak was de gemeente verplicht om de teruggevorderde bedragen aan betrokkenen beschikbaar te stellen. Daarnaast is in het kader van de corona-crisis coulanter om gegaan met BBZ vorderingen .

Voornoemd voordeel in de baten van m. € 0,5 wordt vrijwel volledig geëlimineerd door m. € 0,4 hogere lasten. De hogere lasten bestaan uit drie componenten. Ten eerste zijn m. € 0,3 extra kosten gemaakt voor de uitvoering van de Tozo regeling. Daarnaast hebben we voor de doorbetaling van de WSW middelen € 0,2 meer ontvangen van het Rijk en doorbetaald aan de SWB dan was begroot. Tot slot vielen de ‘reguliere’ uitkeringen (BUIG-budget) in het kader van de Participatiewet m. € 0,1 voordeliger uit dan verwacht. Het uitkeringsbestand is in tegenstelling tot de verwachting in 2020 gemiddeld met 1,3% is gedaald. Ondanks de coronacrisis is zoveel mogelijk ingezet op de reguliere werkzaamheden en is er in het 2e deel van 2020 extra ingezet op uitstroom.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

5.2 Baten en lasten programma Duurzaam Borne

De ontwikkeling van de baten en lasten binnen dit programma zijn, onderverdeeld naar de onderliggende thema's, als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten:				
Duurzaamheid	3.816	4.221	4.721	-500
Mobiliteit	2.785	2.278	3.837	-1.559
Omgeving	2.375	2.621	2.552	69
Wonen	7.926	8.107	2.328	5.779
Totaal lasten	**16.902**	**17.227**	**13.438**	**3.788**
Baten:				
Duurzaamheid	3.993	4.125	4.699	574
Mobiliteit	36	36	25	-11
Omgeving	29	29	103	74
Wonen	7.664	7.673	943	-6.730
Totaal baten	**11.722**	**11.863**	**5.770**	**-6.093**
Saldo baten en lasten	**-5.181**	**-5.363**	**-7.668**	**-2.305**
Toevoeging aan reserves	-497	-497	-497	0
Beschikking over reserves	1.093	1.868	1.590	-278
Saldo programma	**-4.584**	**-3.992**	**-6.575**	**-2.583**

In de onderdelen hierna zijn afzonderlijk de ontwikkelingen van elk thema gepresenteerd en zijn noemenswaardige verschillen tussen de realisatie en de begroting toegelicht.

Duurzaamheid

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	3.816	4.221	4.721	-500
Totaal baten	3.992	4.125	4.699	574
Saldo thema	**176**	**-96**	**-22**	**74**

Binnen het thema duurzaamheid is een voordeel van €73.000 gerealiseerd. Bestaande uit een voordeel aan de batenkant van €496.000 en een nadeel aan de lastenkant van €422.000. De voornaamste oorzaken zijn de volgende:

Parapluloor waarmerkingsdoeleinden

Snippergroen

Het project snippergroen loopt ten einde, er is in 2020 €25.000 meer binnen gekomen dan begroot. Hier staat ook €36.000 aan hogere uitgaven dan begroot tegenover. Een evaluatie over het project Snippergroen volgt in 2021.

Afval

Alle afval gerelateerde baten en lasten zitten budgetneutraal in de begroting. Mede door de invoering van diftar waren de lasten €170.000 hoger dan begroot. Daarnaast heeft diftar ervoor gezorgd dat in 2020 enkel het vaste tarief in rekening is gebracht, waardoor de inkomsten lager zijn dan begroot. Om ook op jaarrekeningbasis budgetneutraal te blijven, betekent dit aan de baten kant een incidentele onttrekking vanuit de voorziening afval, waardoor er aan de baten kant een voordeel van €281.000 ontstaat.

Riool

Wat voor afval geldt, geldt ook voor riolering. Alle baten en lasten zitten budgetneutraal in de begroting. Er zijn €8.000 meer inkomsten binnen gekomen dan begroot, daarnaast lagen de onderhoudslasten ongeveer €83.000 lager dan begroot. Om hier ook budgetneutraal te blijven betekent dit dat het overschot van € 91.000 terug moet worden gestort in de voorziening.

Milieu en energietransitie

Op het gebied van asbestbestrijding en duurzaamheid zijn er in totaal voor €184.000 aan subsidies binnen gekomen, waar ook lasten tegenover staan. per saldo budgetneutraal. De uitvoering van het prestatiebestek op de openbare ruimte door Twente Milieu, is mede door de bezuinigingsmaatregelen, goedkoper uitgevallen. Dit leidt hier tot een voordeel van €60.000. Daarnaast konden de plannen rondom de energietransitie niet geheel in 2020 worden uitgevoerd. Ook dit leidt tot een voordeel van €61.000. Hiervan wordt een gedeelte betrokken bij de budgetoverheveling.

Openbare verlichting

In 2020 is gewerkt aan de grootschalige vervanging van de openbare verlichting. Het grootste gedeelte van het jaar heeft de oude verlichting er echter nog gestaan. Hierdoor is het budget voor energie incidenteel met €42.000 overschreden.

Mobiliteit

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	2.785	2.278	3.837	-1.559
Totaal baten	36	36	25	-11
Saldo thema	**-2.749**	**-2.242**	**-3.812**	**-1.570**

Voor het achterstallig onderhoud van de kapitaalgoederen is in 2020 een voorziening getroffen. Dit leidt op het gebied van wegen tot een nadeel van €1,6 miljoen. Met ingang van 2020 is het kostprijs plus systeem ingevoerd waarbij de kosten van met name overhead zijn herijkt binnen Twente Milieu. Dit leidt tot een

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

voordeel van €35.000 op het gebied van wegen. Diverse overige kleine voor en nadeel leiden daarnaast tot een voordeel van €8.000 aan de lastenkant en €11.000 aan de batenkant

Omgeving

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	2.376	2.621	2.553	68
Totaal baten	29	29	104	75
Saldo thema	**-2.347**	**-2.592**	**-2.449**	**143**

Met ingang van 2020 is het kostprijs plus systeem ingevoerd waarbij de kosten van met name overhead zijn herijkt binnen Twente Milieu. Daarnaast was de groei van het areaalbestand dat in onderhoud is genomen iets kleiner dan verwacht, deze zaken leiden per saldo tot een voordeel van €111.000. Hogere inhuurlasten leiden tot een nadeel van €42.000. Hier staan aan de batenkant voor €42.000 aan hogere inkomsten tegenover. Nagekomen betalingen uit voorgaande dienstjaren leiden tot slot tot een extra voordeel van €18.000 aan de batenkant. Het restant verschil van €15.000 wordt verklaard door diverse kleine plussen en minnen.

Wonen

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	7.926	8.107	2.328	5.779
Totaal baten	7.663	7.672	943	-6.729
Saldo thema	**-263**	**-435**	**-1.385**	**-950**

De grote afwijkingen hebben te maken met het juist weergeven van de grondexploitaties. Per saldo zijn de grondexploitaties op het gebied van wonen (exclusief RBT en de Veldkamp, deze worden verantwoord in programma Solidair Borne) verslechterd met €938.000. Uitgebreidere informatie hierover staat in de paragraaf Grondbeleid. Het resterende saldo van €118.000 voordelig wordt veroorzaakt door voordeel aan de batenkant van €310.000 door hogere inkomsten op het gebied van leges (€310.000). Hier staan ook hogere lasten tegenover. Het oude beschikbaar gestelde budget voor de implementatie van de omgevingswet kan conform de spelregels niet meer worden overgeheveld. Hierdoor valt incidenteel €118.000 vrij.

5.3 Baten en lasten programma Verbindend Borne

De ontwikkeling van de baten en lasten binnen dit programma zijn, onderverdeeld naar de onderliggende thema's, als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten:				
Bestuur	1.230	1.256	1.492	-236
Dienstverlening	1.025	1.052	1.005	47
Totaal lasten	**2.255**	**2.308**	**2.497**	**-189**
Baten:				
Bestuur	0	0	35	35
Dienstverlening	282	287	375	88
Totaal baten	**282**	**287**	**410**	**123**
Saldo baten en lasten	**-1.973**	**-2.021**	**-2.087**	**-66**
Toevoeging aan reserves				
Beschikking over reserves				
Saldo programma	**-1.973**	**-2.021**	**-2.087**	**-66**

In de onderdelen hierna zijn afzonderlijk de ontwikkelingen van elk thema gepresenteerd en zijn noemenswaardige verschillen tussen de realisatie en de begroting toegelicht.

Bestuur

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	1.230	1.256	1.492	-236
Totaal baten	0	0	35	35
Saldo thema	**-1.230**	**-1.256**	**-1.457**	**-201**

De storting in en de onttrekking uit de voorziening Appa voor (oud) bestuurders is budgetneutraal begroot. Mede door aanpassing van de rekenrente heeft hier aan de lastenkant een extra storting plaats moeten vinden en is er een nadeel van €192.000 ontstaan. Hier staat aan de batenkant een onttrekking van €35.000 tegenover. Het meerwerk van de accountant over de afgelopen jaarrekeningcontrole heeft in 2020 €34.000 meer gekost dan begroot. Daarnaast zijn er diverse kleine nadelen van per saldo €10.000.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Dienstverlening

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020	
Totaal lasten	1.024	1.051	1.005		46
Totaal baten	283	287	374		87
Saldo thema	**-743**	**-764**	**-630**	**134**	

Vanwege de corona crisis zijn in de bestuursrapportage minder leges ingecalculeerd. Onder andere vanwege uitgestelde huwelijken. Die prognose bleek te voorzichtig. Terugblikkend op 2020 blijkt dat niet minder, maar meer leges zijn ontvangen. Door de corona crisis is het aantal begrafenissen hoger dan begroot en zijn hierdoor de begraafplaatsleges incidenteel toegenomen. De rijbewijsleges zijn door een te voorzichtige begroting hoger dan verwacht. Totaal is circa € 87.000 meer aan leges ontvangen dan begroot.

Het verschil in de lasten wordt met name veroorzaakt door verminderde afdracht aan de gemeenschappelijke regelingen Twente Milieu ad € 11.000 en de Regio Twente ad € 9.000 en het niet doorgaan van de ingeschatte inkomstenderving vanwege corona ad.€ 24.000,-

5.4 Baten en lasten programma Borne Algemeen

De ontwikkeling van de baten en lasten binnen dit programma zijn, onderverdeeld naar de onderliggende thema's, als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten:				
Middelen	2.070	1.568	822	682
Bedrijfsvoering	6.417	8.453	7.488	965
Vastgoed	417	1.402	889	513
Totaal lasten	**8.904**	**11.423**	**9.199**	**2.224**
Baten:				
Middelen	39.673	41.219	42.826	1.607
Bedrijfsvoering	50	35	163	128
Vastgoed	102	268	427	159
Totaal baten	**39.825**	**41.522**	**43.416**	**1.893**
Saldo baten en lasten	**30.985**	**30.163**	**34.217**	**4.117**
Toevoeging aan reserves	-165	-1.306	-1.306	0
Beschikking over reserves	971	1.883	1.883	0
Saldo programma	**31.728**	**30.676**	**34.793**	**4.117**

In de onderdelen hierna zijn afzonderlijk de ontwikkelingen van elk thema gepresenteerd en zijn noemenswaardige verschillen tussen de realisatie en de begroting toegelicht.

Bedrijfsvoering

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	6.417	8.453	7.488	965
Totaal baten	50	35	163	128
Saldo thema	**-6.367**	**-8.418**	**-7.325**	**1.093**

Aan de lastenkant ontstaat een voordeel van €965.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door het overhevelen van het basis op orde budget. Het Programma Organisatie' is gepland in de jaren 2020 en in 2021 met een afzonderlijk incidenteel budget voor beide jaren. Een deel van de middelen is aangewend voor de uitvoering in 2020, er is echter ook een deel overgeheveld naar 2021, namelijk € 1.300.000 (raadsbesluit 2 maart 2021).

Voor het opvangen van verlofstuwmeren die mede zijn veroorzaakt door het opeenstapelen van bovenwettelijk verlof is er een voorziening getroffen voor €251.000.

Het restant nadeel van €84.000 wordt veroorzaakt door hogere inhuurlasten dan begroot. Hier staan wel voor €128.000 aan voordelen tegenover aan de batenkant, zoals vergoedingen voor zwangerschapsverlof en detacheringsinkomsten.

Middelen

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	2.071	1.569	822	747
Totaal baten	39.674	41.219	42.826	1.607
Saldo thema	**37.603**	**47.179**	**42.003**	**2.352**

Lagere uitgaven voor loon- en prijscompensatie, autonome groei en vervangingsinvesteringen zorgen voor een voordeel van in totaal € 912.000. Hier staan uitgaven op andere begrotingsposten tegenover, maar die zijn grotendeels opgevangen binnen de beschikbare budgetten. Uitgaven m.b.t. corona zorgen hier voor een nadeel van €141.000. Diverse overige voor en nadelen zorgen voor een extra nadeel van €24.000.

Aan de batenkant wordt een voordeel van €1.607.000 gerealiseerd. Dit wordt veroorzaakt door het gemeentefonds, de effecten van de septembercirculaire, december circulaire, voorgaande dienstjaren en coronamiddelen was nog niet inzichtelijk. Per saldo levert dit een voordeel op van €1.532.000. Hier staat wel tegenover dat er op het gebied van corona ook diverse uitgaven zijn gedaan, deze uitgaven zitten verspreid door alle programma's heen. Het resterende voordeel wordt veroorzaakt door incidenteel hogere dividendinkomsten dan begroot.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Vastgoed

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2020	Verschil 2020
Totaal lasten	416	1.401	889	512
Totaal baten	103	268	426	158
Saldo thema	**-314**	**-1.134**	**-462**	**672**

Het voordeel van €512.000 aan de lastenkant wordt veroorzaakt door het uitstellen van de aankoop van Maria Mediatrix (€440.000) en de sloop van een deel het Twickelcollege (€72.000). Deze budgetten gaan mee in de budgetoverheveling naar 2021. Aan de batenkant ontstaat het voordeel door

Het voordeel aan de batenkant aan de batenkant wordt veroorzaakt door de verkoop van een pand in oud Borne (€95.000) en door meer een hogere huurinkomsten dan begroot á €60.000

6 Incidentele baten en lasten

In deze jaarrekening zijn zowel de incidentele als structurele baten en lasten opgenomen. In de onderstaande tabel zijn de incidentele baten en lasten, gerubriceerd per programma, weergegeven. Onder incidentele baten en lasten moeten worden verstaan alle baten en lasten die eenmalig in 2020 (tot max. 4 jaar) zijn opgetreden en verantwoord en dus naar verwachting niet opnieuw zullen optreden in latere jaren.

Overzicht van incidentele baten en lasten (* €1.000)	Programma	Omschrijving	Realisatie 2020
Incidentele baten	**Programma 1 Solidair Borne**	RBT vrijval voorziening	548
		Buurtsportcoaches	71
		Molenkamp subsidie	32
		Subsidie herdenking gevallenen	10
	Programma 2 Duurzaam Borne	Grondexploitaties corr. winstneming	-37
	Programma 4 Borne Algemeen	Incidentele reservemutaties	3.472
		Verkoop Hooiberg	150
		Verkoop Marktstraat 22b	95
Totaal Incidentele baten			**4.341**
Incidentele lasten	**Programma 1 Solidair Borne**	Voorbereidingskrediet Wooldrik	565
		Tijdelijke onderwijshuisv. de Veste	280
		Buurtsportcoaches	225
		Grondexploitaties verliesvoorziening	180
		Diensten RBT	178
		Transformatieagenda	135
		Natte gymles	105
		Toezicht en handhaving openbare ruimte	68
		Thuis in Borne	62
		DVO vluchtelingenwerk	45
		Tijdelijke onderwijshuisv. de Veste huur grond	26
		Herdenking gevallenen	20
		Inhuur sportformateur	15
		Inhuur cultuurmakelaar	14
	Programma 2 Duurzaam Borne	Grondexploitaties verliesvoorziening	929
		Omgevingswet	105
		Uitbreiding parkeren station	50

Parafd door waarmerkingsdoeleinden

		Verbindingsweg	35
		Energietransitie	25
	Programma 4 Borne Algemeen	Incidentele reservemutaties	1.443
		Basis op Orde	717
		Afboeken boekwaarde school Hooiberg	350
		Sloop voorm. Twickelcollege	88
		Ondermijning inhuur	30
Totaal Incidentele lasten			**5.690**
Eindtotaal			**1.349**

Parafgloor waarmerkingsdoeleinden

7 Structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

	Jaarrekening 2020	resultaat-bestemming 2019		TOEVOEGINGEN				ONTTREKKINGEN			
				rente		overig		afschrijving		overig	
			I/S		I/S		I/S		I/S		I/S
P4	Algemene reserve	137.553	I			10.811.535	I				
P4	Reserve beleidsontwikkeling	-2.435.374	I			275.000	I			655.141	I
P2	Algemene reserve grondexploitatie	-2.325.942	I							1.408.000	I
P1	Reserve gezondheidscentrum			28.694	S					55.856	S
P4	Reserve verplichtingen exploitatie	237.098	I			27.500	I			423.598	I
P4	Reserve verplichtingen kapitaallasten					1.003.000	I	397.072	S		
P4	Reserve budgetoverheveling	406.887	I							406.887	I
P2	Reserve egalisatie onderhoud					138.000	I			146.384	I
P1	Reserve de Veste					456.000	S	266.177	S	4.649.232	I
P2	Reserve verbindingsweg met ondertunneling spoor					358.600	S	35.241	S	6.410.936	I
P1	Reserve decentralisaties Sociaal Domein									184.000	I
P2	Reserve Totaalvisie										

Parad oor waarmerking doeleinden

8 Informatie Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Borne van toepassing zijnde regelgeving: Het algemeen WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2020 voor Borne is € 201.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

bedragen x € 1	E.S.I. ter Koele	G.J. Rozendom	S.F. Morsink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/5 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1/ - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	67.196	100.531	74.713
Beloningen betaalbaar op termijn	10.806	17.305	13.407
Subtotaal	*78.002*	*117.836*	*88.120*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	134.000	201.000	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	**78.002**	**117.836**	**88.120**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	**G.J. Rozendom**	**S.F. Morsink**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1/ - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.149	77.664
Beloningen betaalbaar op termijn	16.212	13.215
Subtotaal	*110.361*	*90.879*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
Totale bezoldiging	**110.361**	**90.879**

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Parafgloor waarmerking Koeleinden

9 Begrotingsrechtmatigheid

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's (overschrijding op lasten) met daarbij de verklaringen in hoeverre de afwijking past in het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uitleg van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de programmarekening. Overschrijdingen van € 100.000 of meer zijn hier toegelicht.

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	Begroot	Werkelijk	Verschil		
1. Solidair Borne	45.276.975	40.041.002	5.235.973 (V)	n.v.t.	Zie hieronder
2. Duurzaam Borne	17.225.998	13.437.920	3.788.078 (V)	n.v.t	Zie hieronder
3. Verbindend Borne	2.308.051	2.496.926	188.875- (N)	Dotatie voorziening (ex) wethouders*	Zie hieronder
4. Borne Algemeen	11.422.921	9.199.360	2.223.561 (V)	n.v.t.	Zie hieronder
Reservemutaties	2.286.794	2.286.794	0	n.v.t	Zie hieronder
Resultaat	-7.527.608	0	7.527.608- (N)	Bijstelling begrotingssaldo na resultaat BERAP	Zie hieronder
Totaal	70.993.131	67.462.002	3.531.129 (V)	n.v.t	Zie hieronder

Conclusie begrotingsrechtmatigheid:

Bij het beoordelen van de analyse van de begrotingsoverschrijding per programma is vastgesteld dat deze begrotingsoverschrijdingen binnen de beleidskaders van de gemeenteraad vallen en niet meetellen in de oordeelsvorming van de jaarrekening.

*Voor de toelichtingen wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

10. SiSa bijlage bij de jaarrekening

Jaarlijks dient middels een bijlage bij de jaarrekening verantwoording te worden afgelegd over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen aan de verstrekkers van deze uitkeringen. De verantwoording over de besteding van dit geld verloopt via de zgn. SiSa-systematiek; '*single information, single audit*'. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige accountantscontrole met het doel om de verantwoording- en controlelasten verminderen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

FIN	B1	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen *Aard controle R Indicator: B1/01*	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3) *Aard controle R Indicator: B1/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3) *Aard controle n.v.t. Indicator: B1/03*	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R Indicator: B1/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle n.v.t. Indicator: B1/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: B1/06*
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	C1	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle R Indicator: C1/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/02*				
			€ 539.600	Nee				

	Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/03*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R Indicator: C1/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/05*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle R Indicator: C1/06*
1	Promoten waterzijdig inregelen voor doe het zelvers	€ 0		
2	(Advies over) waterzijdig inregelen door wooncoaches Duurzaam Thuis Twente (ook Welbions)	€ 0		
3	Met korting waterzijdig inregelen door een installateur	€ 0		
4	Inzet Energiebespaarpakketten	€ 60.016	Ja	
5	Energieplein Borne Boeit	€ 0		
6	Brede publiekscampagne "Bespaar dit Jaar"	€ 31.246	Ja	
7	Promotieteam "Borne Bespaart"	€ 0		
8	Energieloket Borne	€ 0		
9	Advies aan huis door Wooncoach	€ 1.899	Ja	
10	Besparingsinformatie voor woningkopers door makelaars	€ 3.873	Ja	
11	Voorlichtingsavonden in wijken	€ 0		
12	Huiskamerbijeenkomsten	€ 0		
13	Huis aan huis aanbod door verenigingen	€ 0		
14	Premie zelf aangeschafte maatregelen.	€ 0		
15	Maand van de energiebesparing	€ 1.654	Ja	
16	Ondersteuning projecten en programmacoordinatie	€ 28.941	Nee	€ 2.894
17	Overhead en apparaatskosten	€ 891	Ja	
18	Korting bij de bouwmarkt en bij lokale bedrijven	€ 0		

Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/07*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10*

Parad door waarmerkingsdoeleinden

		1	Promoten waterzijdig inregelen voor doe het zelvers	€ 0		Nee	
		2	(Advies over) waterzijdig inregelen door wooncoaches	€ 0		Nee	
		3	Met korting waterzijdig inregelen door een installateur	€ 0		Nee	
		4	Inzet Energiebespaarpakketten	€ 60.016		Nee	
		5	Energieplein Borne Boeit	€ 0		Nee	
		6	Brede publiekscampagne "Bespaar dit Jaar"	€ 31.246		Nee	
		7	Promotieteam "Borne Bespaart"	€ 0		Nee	
		8	Energieloket Borne	€ 0		Nee	
		9	Advies aan huis door Wooncoach	€ 1.899		Nee	
		10	Besparingsinformatie voor woningkopers door makelaars	€ 3.873		Nee	
		11	Voorlichtingsavonden in wijken	€ 0		Nee	
		12	Huiskamerbijeenkomsten	€ 0		Nee	
		13	Huis aan huis aanbod door verenigingen	€ 0		Nee	
		14	Premie zelf aangeschafte maatregelen.	€ 0		Nee	
		15	Maand van de energiebesparing	€ 1.654		Nee	
		16	Ondersteuning projecten en programmacoordinatie	€ 28.941	Er zijn afspraken gemaakt over de inhuur van expertise die boven de begroting liggen. De ruimte om de begroting te overschrijden wordt gevonden in de begrotingspost "overhead en apparaatskosten".	Nee	
		17	Overhead en apparaatskosten	€ 891		Nee	
		18	Korting bij de bouwmarkt en bij lokale bedrijven	€ 0		Nee	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	
			€ 55.485	€ 0	€ 0	€ 12.300	
		1	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		1	Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*	
				Nee	0		

Parad door waarmerkingsdoeleinden

EZK	**F1**	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Totale Besteding (jaar T) ten last van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicator: F1/01*					
			€ 38.381					
			Projectnaam/UWHS-nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F1/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicator: F1/03*	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/04*	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelschets (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/05*	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/06*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F1/07*
		1	UWHS170038	€ 38.381	Ja	Nee	Ja	€ 281.639
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 3.687.259	€ 49.327	€ 400.396	€ 12	€ 58.597	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
			€ 66.679	€ 0	€ 0	€ 421.391	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 55.258	€ 46.278	€ 40.941	€ 0	€ 0	€ 0
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
			Ja					

Parad oor
waarmerking doeleinden

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.863.491	€ 368.321	€ 27.181	€ 5.087	€ 5.059
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 359.894	€ 104.413	€ 1.835	€ 0	€ 183
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 246.831	€ 59.128	€ 2.290	€ 0	€ 92
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	420	43	€ 1.000	Ja	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	106	19		Ja	
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	90	10		Ja	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 324.840	€ 108.280				
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Kunstgrasveldrenovatie toplaag veld 4 NEO	€ 87.500				
		2	Duurz. Herontwikkeling Hooiberg	€ 44.012	€ 28.754			
		3	Belaste exploitatie taakveld 5.1	€ 55.650			€ 114.863	
		4	Belaste exploitatie taakveld 5.2	€ 209.090			€ 72.943	
		5	Investeringen Wensinkhof	€ 2.975				
		6	Overig vervangingsonderhoud	€ 7.000				
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*			
		1	Kunstgrasveldrenovatie toplaag veld 4 NEO		27%			
		2	Duurz. Herontwikkeling Hooiberg	€ 28.754	14%			
		3	Belaste exploitatie taakveld 5.1	€ 114.863	17%			
		4	Belaste exploitatie taakveld 5.2	€ 72.943	64%			
		5	Investeringen Wensinkhof		1%			
		6	Overig vervangingsonderhoud		2%			
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord**	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
			€ 12.664	€ 1.609	€ 12.664	€ 1.609	Nee	

Parade door waarmerkingsdoeleinden

10.2 Overzicht baten en lasten per taakveld

(* €1.000)	Saldo	Saldo	Rekening 2020			Verschil
Taakveld	**primitief**	**actueel**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**saldo**
0. Bestuur en ondersteuning						
0.01 Bestuur	-1.230	-1.257	35	1.492	-1.457	-201
0.2 Burgerzaken	-587	-609	226	757	-530	78
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-266	-1.062	877	1.265	-388	670
0.4 Overhead	-6.367	-8.418	163	7.488	-7.325	1.094
0.5 Treasury	1.169	1.146	1.493	305	1.188	42
0.61 OZB woningen	3.641	4.185	4.350	271	4.080	-105
0.62 OZB niet woningen	1.894	2.167	2.199	29	2.171	4
0.64 Belastingen overig	129	129	183	48	135	6
0.7 Algemene uitk. en overige uitk.	32.153	33.025	34.498	28	34.470	1.445
0.8 Overige baten en lasten	-1.382	-1.000	102	142	-40	960
0.10 Mutaties reserves	1.754	2.121	4.227	2.287	1.940	-181
Totaal hoofdtaakveld	**30.907**	**30.427**	**48.355**	**14.111**	**34.243**	**3.812**
1. Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.367	-1.416	0	1.409	-1.409	6
1.2 Openbare orde en veiligheid	-354	-334	3	331	-328	6
Totaal hoofdtaakveld	**-1.721**	**-1.750**	**3**	**1.740**	**-1.737**	**12**
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	-2.720	-2.045	14	3.700	-3.687	-1.641
2.2 Parkeren	-210	-312	12	296	-284	28
Totaal hoofdtaakveld	**-2.930**	**-2.357**	**25**	**3.996**	**-3.971**	**-1.613**
3. Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	-160	-92	0	99	-99	-8
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-220	-237	648	223	425	662
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelinge	-125	-142	23	191	-168	-25
3.4 Economische promotie	-60	-43	0	52	-52	-10
Totaal hoofdtaakveld	**-564**	**-514**	**671**	**565**	**106**	**620**
4. Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	-343	-348	6	349	-343	4
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.162	-1.627	170	1.417	-1.247	380
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-667	-647	167	639	-471	176
Totaal hoofdtaakveld	**-2.171**	**-2.622**	**344**	**2.405**	**-2.062**	**560**
5. Sport, cultuur en Recreatie						

Parapluut voor waarmerkingsdoeleinden

5.1 Sportbeleid en activering	-213	-290	260	590	-330	-40
5.2 Sportaccommodaties	-1.349	-2.801	568	2.404	-1.836	965
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	-670	-630	16	621	-605	24
5.4 Musea	-52	-52	0	52	-52	-1
5.5 Cultureel erfgoed	-76	-125	0	117	-116	9
5.6 Media	-406	-406	0	395	-395	11
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	-2.086	-2.335	200	2.400	-2.199	136
Totaal hoofdtaakveld	**-4.852**	**-6.640**	**1.045**	**6.579**	**-5.535**	**1.105**
6. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.229	-1.423	69	1.302	-1.233	190
6.3 Inkomensregelingen	-2.476	-2.139	8.150	10.061	-1.910	228
6.4 Begeleide participatie	-2.480	-2.681	0	2.764	-2.764	-83
6.5 Arbeidsparticipatie	-192	-192	0	286	-286	-94
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	-1.264	-1.189	19	919	-901	288
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-5.393	-6.097	133	6.172	-6.039	58
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-6.401	-6.913	22	6.290	-6.268	644
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-214	-88	0	234	-234	-146
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-936	-1.508	7	1.740	-1.732	-225
Totaal hoofdtaakveld	**-20.582**	**-22.227**	**8.401**	**29.768**	**-21.367**	**860**
7. Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	-846	-975	16	922	-906	69
7.2 Riolering	546	546	1.771	1.328	443	-103
7.3 Afval	435	385	2.586	2.091	495	110
7.4 Milieubeheer	-543	-826	192	891	-699	127
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-155	-156	148	248	-100	56
Totaal hoofdtaakveld	**-562**	**-1.026**	**4.712**	**5.479**	**-767**	**259**
8. Volkshuisv. RO en std. vernieuwing						
8.1 Ruimtelijke ordening	-341	-341	53	406	-353	-11
8.2 Grondexploitatie	0	0	176	1.245	-1.069	-1.069
8.3 Wonen en bouwen	-311	-482	763	1.167	-405	79
Totaal hoofdtaakveld	**-652**	**-824**	**992**	**2.818**	**-1.826**	**-1.002**
Totaal	**-3.127**	**-7.528**	**64.547**	**67.462**	**-2.915**	**-2.915**

Parafd door waarmerkingsdoeleinden

11 Controleverklaring

Deel C.: Overig

1 Basisgegevens Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

1. EUREGIO	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijke opgaven.
Openbaar belang	Om te komen tot één verzorgingsgebied, zet de EUREGIO zich in voor het wegnemen van grensgerelateerde barrières en ondersteunt 'grensburgers', bedrijven, organisaties en gemeenten om te profiteren van de kansen die de grenssituatie biedt. De activiteiten van EUREGIO zijn onder meer: - Sociaal-culturele en sociaal-economische samenwerking. - Vervullen van de ombudsfunctie. - Omzetten van INTERREG-gelden (Europese subsidies) in concrete projecten. - Ontwikkelen van grensoverschrijdende mobiliteit. Prioritaire gebieden van samenwerking in de EUREGIO zijn (1) Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling, (2) Economie en (3) Maatschappelijke Ontwikkeling. De EUREGIO is draaischijf, platform en spreekbuis.
Deelnemende partijen	123 gemeenten: 25 Nederlandse en 98 Duitse gemeenten/steden, die deels indirect lid zijn via de 6 deelnemende (Land-)Kreise. Er zijn ook 2 (Nederlandse) waterschappen aangesloten.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Twee leden en twee plaatsvervangende leden in het AB; twee leden in de EUREGIO-raad.

2. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	
Programma	Borne Algemeen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: De gemeente is open over inkomsten en uitgaven zodat het bestuur kan sturen en verantwoording kan afleggen aan de samenleving. Met het oog op beperking van de lastendruk, is het wel van belang dat het GBT een efficiënte uitvoeringsorganisatie is en blijft.
Openbaar belang	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Deelnemende partijen	Het GBT wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het Algemeen Bestuur (AB). Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

3. Openbaar Lichaam Crematoria Twente	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben makkelijk toegang tot gemeentelijke diensten, informatie en voorzieningen.
Openbaar belang	Het stichten en exploiteren van één of meer crematoria en ervoor zorgdragen dat de kwaliteit gehandhaafd blijft op minimaal het huidige niveau. Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) is opgericht om de inwoners een keuzemogelijkheid te bieden tussen begraven en cremeren. Het is geen wettelijke taak, maar het aanbieden van deze voorziening kan wel als publieke taak kunnen worden beschouwd.
Deelnemende partijen	In de gemeenschappelijke regeling OLCT nemen 13 gemeenten in Twente en de Achterhoek deel; Almelo, Berkelland, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen, Wierden en Winterswijk.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het AB. Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.

4. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Aanbieden van voldoende kwalitatief hoogwaardige werklocaties.
Openbaar belang	Ontwikkeling grootschalig bedrijventerrein ten behoeve van de (boven)regionale vraag naar kavels voor bedrijven die veel ruimte vragen om op deze wijze de Twentse economische structuur te versterken.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel, gemeente Almelo, gemeente Enschede, gemeente Hengelo (ieder 23%) en gemeente Borne (8%).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB.

Paraaf voor waarmerking doeleinden

5. Regio Twente	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijke opgaven.
Openbaar belang	Behartiging van de volgende belangen: a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning; c. Sociaaleconomische structuurversterking; d. Recreatieve voorzieningen; e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging.
Deelnemende partijen	Gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hellendoorn, Hengelo, Haaksbergen, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Sturing door geannoteerde agenda te bespreken in college van B en W. Stemverhouding in algemeen bestuur: - Aantal stemmen op basis van inwoneraantal voor: begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage op basis van inwoneraantal. - 1 Stem per deelnemer voor overige onderwerpen.

6. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. Met het Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB) wordt jaarlijks een prestatiecontract gesloten over het inzetten van trajecten om personen met afstand tot de arbeidsmarkt te ontwikkelen naar waardevolle werknemers.
Openbaar belang	De personen met afstand tot de arbeidsmarkt worden met de inzet van ontwikkeltrajecten en via werken & leren waardevolle werknemers naar een duurzame en zo regulier mogelijke baan geleid, passend bij hun talenten. Daarnaast wordt er uitvoering gegeven aan de oude WSW-regeling en het Nieuw Beschut werken.
Deelnemende partijen	Gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	SWB is een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam). Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB.

Parad[illegible] door
waarmerkingsdoeleinden

7. Stadsbank Oost Nederland	
Programma	Solidair Borne - Werk en inkomen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. De Stadsbank Oost Nederland behartigt het belang schuldhulpverlening aan burgers. In het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 is de gemeentelijke visie geformuleerd naast het beleidskader en de uitgangspunten. Het beleidsplan is de leidraad voor de Stadsbank voor de uitvoering van haar taken voor de gemeente Borne.
Openbaar belang	Schuldhulpverlening aan burgers.
Partijen	22 aangesloten gemeenten uit Overijssel en Gelderland.
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Het bestuur komt twee tot vier maal per jaar bij elkaar. Sturing vindt vooral plaats op het gebied van begroting en jaarrekening, maar ook bij het vaststellen van besluiten, verordeningen, het productenboek en andere bank brede aangelegenheden.

8. Veiligheidsregio Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners wonen en leven in een veilige leefomgeving. Samen met de veiligheidsregio Twente worden - middels een adequate crisisorganisatie en zelfredzame inwoners - schadelijke gevolgen bij incidenten, rampen en crisis zo veel mogelijk beperkt.
Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
Deelnemende partijen	14 Twentse gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	1 Lid AB. Sturing door geannoteerde agenda VRT te bespreken met portefeuillehouder en/of gemeenteraad. Elk lid van het AB beschikt in de vergadering over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het AB over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

9. Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. De uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente draagt vanuit haar visie en missie bij aan de doelen: werken aan werk waar het kan, zorg waar het moet en altijd gericht op participatie.
Openbaar belang	De beperkte gemeenschappelijke regeling is een samenwerking tussen de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen op het volledige domein van sociale zaken.
Partijen	Gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	De gemeenschappelijke regeling is gebaseerd op de lichte variant centrumgemeente constructie. Periodiek vindt er bestuurlijk overleg plaats tussen de wethouders sociale zaken van de gemeenten.

10. Omgevingsdienst Twente	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	De Omgevingsdienst Twente (ODT) is sinds 1 januari 2019 operationeel. Het ODT houdt zich bezig met de uitvoering van de volgende (milieubrede) taken (variant 4): - taakveld Vergunningen; - taakveld Toezicht & Handhaving; - taakveld Specialismen (juridisch, bodem, sloop / asbest en externe advisering); - landelijke en regionale projecten. In 2019 lag voor het ODT de focus op het vormgegeven van een professionele en klantgerichte uitvoeringsorganisatie, overeenkomstig met gemaakte afspraken. Aandacht is besteed aan het inrichten, aanpassen en beschrijven van de werkprocessen, het aantrekken van personeel en de overgang naar een nieuw IT-systeem. In de loop van het jaar werd duidelijk dat er achterstanden ontstonden in de op te leveren producten voor de taakvelden Vergunningen en Toezicht & Handhaving. Deels als gevolg van de opstartproblemen die horen bij een nieuwe organisatie (overgang van fysieke naar digitale dossiers, het implementeren van een nieuw zaaksysteem (ODIE) en het realiseren van een volledige werknemersbezetting) en deels als gevolg de landelijke regelgeving rond Programma Aanpak Stikstof. Hierover hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen ODT en de partners. Tot grote (milieu)risico's heeft dit niet geleid.
Openbaar belang	Een veilige, gezonde omgeving voor alle inwoners in het werkgebied.
Partijen	De 14 Twentse gemeenten en de Provincie Overijssel.
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	De portefeuillehouder vertegenwoordigt de gemeente in het AB.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

Vennootschappen en coöperaties

1. Cogas NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. De deelneming is historisch gegroeid uit gemeentelijke gasbedrijven. Oorspronkelijk doel was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn optimale instandhouding, netbeheer en leveringszekerheid belangrijke pijlers. Ook het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen wordt steeds belangrijker.
Openbaar belang	Cogas NV is de regionale netbeheerder in grote delen van Twente en verzorgt de ontwikkeling, aanleg, onderhoud en beheer van energienetwerken (gas en elektriciteit). Een stabiele energievoorziening dient het publieke belang. Het doel is een betrouwbaar, betaalbaar, duurzaam en publieksgericht energienetwerk. Cogas heeft een strategische visie 2017-2021 vastgesteld waarin de nadruk wordt gelegd op de kerntaak en van daaruit de bestaande netwerken beheren en nieuwe netwerken aanleggen met het doel de energietransitie proactief te faciliteren om zo een bijdrage te leveren aan de duurzame ambities van de aandeelhouders, klanten en andere belanghebbenden in de regio. Kernwaarden van Cogas hierbij zijn veilig, betrouwbaar, betaalbaar, regionaal verankerd en efficiënte organisatie.
Deelnemende partijen	De gemeenten Almelo, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	In het bestuur en de Raad van Commissarissen zit geen vertegenwoordiging van de gemeenten. De gemeenten hebben invloed via het aandeelhouderschap. De aandeelhoudersrol is geregeld in de statuten van de Cogas en het Deelnemingsstatuut (per 1 maart 2014 van kracht). Het college vertegenwoordigt Borne in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).

2. Enexis Holding NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren. Deze deelneming komt historisch voor uit de IJsselcentrale in Hengelo en diverse fusies (Essent) en splitsing van het leverings- en netwerkbedrijf.
Openbaar belang	Enexis is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud, het beheer en de ontwikkeling van de energietransport- en distributienetten in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. Als netbeheerder is Enexis verantwoordelijk voor de goede en veilige energievoorziening voor ongeveer 2,7 miljoen huishoudens en bedrijven. Enexis onderkent het grote maatschappelijke belang van de energievoorziening. Enexis heeft dit als uitgangspunt genomen bij de vaststelling van de visie, missie en kernwaarden.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn 6 provincies (74% van de aandelen) en 121 gemeenten (26% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

3. NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Programma	Borne Algemeen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Het versterken van de financiële positie van Borne, terughoudend bij verhoging lastendruk.
Openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Door gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50% van de aandelen) en de gemeenten (50% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

Parad door waarmerkingsdoeleinden

4. Twence Holding BV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Twence komt voort uit het gezamenlijke belang van gemeenten op gebied van afvalverwerking. Doel van Twence is het op milieuverantwoordelijke wijze verwerken van afval, herwinnen van secundaire grondstoffen en het leveren van energie. Ook wil Twence een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten.
Openbaar belang	Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen. Het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.
Deelnemende partijen	De 14 Twentse gemeenten en gemeente Berkelland zijn aandeelhouder van Twence. Daarnaast heeft Noord Groningen nog een klein aandeel en had Attero nog een aandeel dat verkocht is aan een private partij.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

5. Twente Milieu NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimten en de doelmatige inzameling van (huishoudelijk) afval.
Openbaar belang	In opdracht van de gemeente Borne voert Twente Milieu de taken uit op het gebied van afvalinzameling en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De doelen hierbij zijn: - Een bijdrage leveren aan een duurzame, schone en fraaie fysieke leefomgeving. - Milieuhygiënisch inzamelen en distribueren van afval. - Constructief bijdragen aan gemeentelijk milieubeleid op het gebied van afvalscheiding.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn de gemeenten Borne, Almelo, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA. Ter voorbereiding van de AVA wordt er een ambtelijk vooroverleg gehouden. Op operationeel niveau vindt sturing plaats op de geleverde (beeld)kwaliteit. De gemeenteraad wordt met ingang van 2016 jaarlijks door middel van een monitor op de hoogte gehouden van de resultaten van Twente Milieu op hoofdlijnen. Dit betreft klantwaarde, kwaliteit en kosten.

Parapluut door waarmerkingsdoeleinden

6. Vitens NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Deelneming is historisch gegroeid vanuit WMO (Waterleiding Maatschappij Overijssel).
Openbaar belang	Het doel van Vitens dient een openbaar belang: op een duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met een excellente dienstverlening (leveringszekerheid).
Deelnemende partijen	4 Provincies en 106 gemeenten in het verzorgingsgebied van Overijssel, Gelderland, Friesland, Utrecht, Flevoland.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

7. Wadinko NV	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Deze deelneming is historisch gegroeid. De gemeente Borne was aandeelhouder in het drinkwaterbedrijf WMO. Binnen de WMO is Wavin en Wadinko ontstaan. Wavin is verkocht. De opdracht voor Wadinko is als volgt geformuleerd: - Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijvigheid in het verzorgingsgebied van de voormalige WMO door te participeren in het risicodragend vermogen van ondernemingen; - Bijdragen aan de versterking van de economische structuur in het werkgebied, met bijzondere aandacht voor de werkgelegenheid op langere termijn; - Het bevorderen van onderlinge samenwerking tussen ondernemingen waarin wordt deelgenomen, en tussen deze ondernemingen en andere bedrijven en instellingen; - Het stimuleren en laten uitvoeren van kansrijke (bedrijfs)-initiatieven die bijdragen aan gewenste economische en sociale ontwikkelingen in het werkgebied; - Het in stand houden en redelijk laten renderen van het aan Wadinko ter beschikking gestelde vermogen.
Openbaar belang	Bevordering van bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en gemeenten uit de provincies Drenthe, Flevoland en Overijssel.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

Basisgegevens Verbonden partijen

1. Stichting Beheer Dierenpark Borne	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners leven in een schone, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. De dierenparken leveren een bijdrage aan mogelijkheden voor passieve recreatie in het dorp. Zowel het groen als de aanwezige dieren dragen hier aan bij.
Openbaar belang	Bevorderen leefbaarheid en educatie, met inzet van buurtparticipatie.
Deelnemende partijen	Gemeente Borne.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Borne neemt deel in stichting met een jaarlijkse bijdrage voor instandhouding van het dierenpark aan de Spechtstraat en het bokkenparkje aan de Van Deinsestraat. Het stichtingsbestuur vergadert enkele malen per jaar. Vanuit de wijken Vogelbuurt en Oldhof worden hand- en spandiensten verricht. De dagelijkse verzorging is door de stichting uitbesteed aan een beheerder.

2 Verplichte beleidsindicatoren

Basisset beleidsindicatoren conform Besluit Begroting Verantwoording (BBV)

De grafische weergave van de indicatoren 6 t/m 39 inclusief de vergelijking met de cijfers van Nederland is te vinden op https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

De gegevens zijn zoveel gebaseerd op de meest actuele informatie per 31 december 2020.

	Naam Indicator	Eenheid	Waarde	Periode
1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,32	2020
2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	5,19	2020
3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	728	2020
4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	30,83	2020
5	Overhead	% van totale lasten	12,71	2020
6.	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	103	2019
7.	Vervallen			
8.	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	2019
9.	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	1,7	2020
10.	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,3	2020
11.	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,3	2020
12.	Vervallen			
13.	Vervallen			
14.	Functiemenging	%	41,6	2019
15.	Vervallen			
16.	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	128,6	2019
17.	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0	2019
18.	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	13	2019
19.	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,9	2019
20.	Niet-sporters	%	42,5	2016

Parade door waarmerkingsdoeleinden

De gegevens zijn zoveel gebaseerd op de meest actuele informatie per 31 december 2020.

	Naam Indicator	Eenheid	Waarde	Periode
21.	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	411,3	2019
22.	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1	2019
23.	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3	2019
24.	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	70,5	2019
25.	Vervallen			
26.	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1	2019
27.	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	315,7	2020
28.	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 65 jaar	155,7	2020
29.	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	7,8	2020
30.	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,0	2020
31.	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3	2020
32.	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	690	2020
33.	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	136,3	2019
34.	Hernieuwbare elektriciteit	%	8,4	2018
35.	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	257	2020
36.	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	6,6	2018
37.	Demografische druk	%	65	2020
38.	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro’s	786	2020
39.	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro’s	786	2020

Parapluloor waarmerkingsdoeleinden